

LOKALNA AKCIJSKA GRUPA
Međimurski dol i bregi

LOKALNA RAZVOJNA STRATEGIJA

LAG Međimurski dol i bregi

Ožujak 2013.

PREDGOVOR

Poštovani članovi Udruge Lokalna akcijska grupa Međimurski dol i bregi obraćam se vama i svim žiteljima koji prebivaju na području našeg LAG-a.

Tko smo mi i što je to LAG Međimurski dol i bregi ?

LAG je Udruga koja okuplja predstavnike javnog, gospodarskog i civilnog sektora s objedinjenog područja osam općina, zapadnog dijela Međimurske županije; Gornji Mihaljevec, Nedelišće, Selnica, Strahoninec, Sveti Juraj na Bregu, Sveti Martin na Muri, Šenkovec i Štrigova, s ciljem uspostave partnerstva svih sektora i povezivanja svih razvojnih aktivnosti i projekata na području na kojem je osnovan LAG.

Pred vama je dokument kojim kreiramo našu budućnost i razvojnu strategiju kojom ćemo ostvariti našu željenu budućnost. Dokumentom smo analizirali naše sadašnje stanje po svim važnim područjima našeg života, konstatirali zajedničke osobnosti koje nas povezuju, probleme i modele njihovog rješavanja, te definirali viziju područja našeg LAG-a kao najpoželjniju sredinu za život i rad.

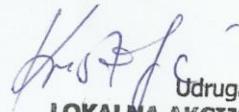
To znači da planiramo budućnost u kojoj ćemo ostvarivati ciljeve i rezultate, koji će biti zadovoljavajući i privlačni za sve koji žive i rade na našem području i koji će nam se priključiti. Planiramo ostvariti visoki društveni standard, konkurentno gospodarstvo, razvijenu poljoprivrodu i turizam, visoku zaposlenost, razgranati sport i rekreativnu, očuvanu tradiciju i kulturno povijesno naslijeđe, očuvanu i zaštićenu prirodu, zaštićeno društveno okruženje, kao i sve ostalo što će osigurati kvalitetu života i rada u svim sektorima življena i svim slojevima našeg društva.

Ovim smo dokumentom zacrtali ciljeve naše budućnosti, ali i razvojnu strategiju kako to ostvariti. Osnova strateškog pristupa je naše zajedništvo i naša suradnja na svim nivoima i među svim sektorima, međusobno uvažavanje, briga i skrb za sve kojima je to potrebno i konačno stalna aktivnost na praćenju provedbe lokalne razvojne strategije; izvršavanje provedbenih mjera i aktivnosti i donošenje potrebnih promjena i prilagodbi.

S ciljem da budemo što uspešniji i da ostvarimo našu viziju, ovime vas u svoje ime i u ime Upravnog odbora i Skupštine LAG-a pozivam na aktivno sudjelovanje u realizaciji ove lokalne razvojne strategije. Poziv upućujemo svim članovima naše Udruge, kao i svima koji su spremni svoje osobne ciljeve ostvarivati kao dio naših zajedničkih ciljeva. Spremni smo vas aktivno uključiti u proces našeg razvoja sukladno vašem interesu i prema vašim mogućnostima i sposobnostima za ostvarivanje vizije i razvojnih ciljeva iz ovog dokumenta.

U Strahonincu, 28.03.2013

LAG Međimurski dol i bregi
Predsjednica Udruge
Sanja Krištofić

Udruga
LOKALNA AKCIJSKA GRUPA
Međimurski dol i bregi
Dravska 1, Strahoninec
40000 Čakovec

SADRŽAJ

UVODNO

1.ZNAČAJKE PODRUČJA OBUHVATANE LAG - om	1
1.1. Opće zemljopisne značajke područja	1
1.2. Gospodarske značajke područja LAG-a	10
1.3. Demografske i socijalne značajke područja	20
2. SWOT ANALIZA RAZVOJNIH MOGUĆNOSTI I PODRUČJA	30
3. RAZVOJNA VIZIJA	35
3.1. Razvojni ciljevi po osima ruralnog razvoja	35
3.2. Opis mjera za dostizanje ciljeva uključujući definiranje korisnika i kriterija prihvatljivosti i	
3.3. Očekivani rezultati po mjerama.	39
4. STRATEGIJA IZRADE I PROVEDBE	48
4.1. Značajke partnerstva	48
4.2. Primjena načela „odozdo prema gore“ i sudjelovanje različitih interesnih skupina, uključujući socio-ekonomski ugrožene skupine, žene i mlade u izradi strategije	49
4.3. Plan provedbe i slijed aktivnosti u ostvarenju ciljeva	49
4.4. Sposobnost upravljanja javnim sredstvima	50
4.5. Utjecaj provedbe strategije na okoliš	50
4.6. Izvori finansiranja i održivost strategije bez javne pomoći	50
4.7. Procjena broja projekata i potrebnih sredstava	51
4.8. Praćenje i provedba strategije i mjerena učinaka provedbe strategije, kriteriji i indikatori za ocjenu uspješnosti i učinkovitosti	51
4.9. Procedura donošenja odluka uključujući proceduru odabira projekata kojima će LAG izdati pismo preporuke i načine sprječavanja sukoba interesa	52
4.10. Projekti koji su se provodili ili se provode iz drugih izvora finansiranja	53
5. USKLAĐENOST S NADREĐENIM STRATEŠKIM DOKUMENTIMA	55

UVODNO

Lokalna razvojna strategija (u dalnjem tekstu LRS) Udruge lokalne akcijske grupe Međimurski doli i bregi (u dalnjem tekstu LAG) je temeljni plansko programski dokument za učinkovitije i uspješnije upravljanje razvojem na području LAG-a.

Područje LAG-a Međimurski doli i bregi je objedinjeno područje osam općina u zapadnom dijelu Međimurske županije i obuhvaća područja općina; Gornji Mihaljevec, Nedelišće, Selnica, Strahoninec, Sveti Juraj na Bregu, Sveti Martin na Muri, Šenkovec i Štrigova .

Pri izradi LRS poštivala su se tri temeljna načela strateškog planiranja razvoja područne zajednice. Kao prvo strategija se temelji „na zajednici“ što znači da je to rezultat interesa najšire javnosti i da su u procesu planiranja zastupljeni svi sektori i segmenti društva na promatranom području, kao drugo, pri planiranju se strogo vodilo računa da razvojna strategija predstavlja održivi gospodarski razvitak što znači svima na korist, a nikome na štetu uz uvjet da se prihvata i zadovoljava društvena stvarnost i zadovoljstvo žitelja, da uvažava očuvanje prirodne i društvene okoline i da strateške mjere i aktivnosti budu uskladene sa optimalnim korištenjem prostornih planova područja. Konačno, kao programske provedbene mjere i aktivnosti utvrđene su one mjere i aktivnosti koje će osigurati realizaciju razvojnih ciljeva i viziju LAG-a kao željeno buduće stanje.

Ovaj dokument je rađen u skladu s preporukama za izradu lokalne razvojne strategije iz Pravilnika o provedbi mјere 202 – „Priprema i provedba lokalnih strategija ruralnog razvoja“ unutar IPARD programa, koji je propisalo Ministarstvo poljoprivrede Republike Hrvatske (NN 24/2013).

Budući da je strateški dokument LRS živući dokument i proces koji uključuje mišljenja i djelovanja svih aktera razvojnih procesa na promatranom području, u ovom slučaju na području LAG-a Međimurski doli i bregi, ovaj dokument predstavlja prvi korak u provedbi zajedničkih razvojnih ciljeva i vizije postavljene u ovom dokumentu, a kasniji koraci koji će se odvijati u vremenskom razdoblju LRS obuhvaćaju stalna praćenja provedbe i stalno usklađivanje i aktualiziranje provedbenih procesa. S tog osnova u dokumentu je predviđen model odnosno metodologija praćenja provedbe i aktualizacije ovog razvojnog dokumenta . Vremensko razdoblje koje je predviđeno ovom LRS uključuje razdoblje od 2013 do 2020 segmentirano na;

- kratkoročno razdoblje 2013 i 2014 godina
- srednjoročno razdoblje 2015 i 2016 godina
- dugoročno 2017 do 2020 godine

Cjelovitost dokumenta LRS sastoji se od dva dijela. Sam tekst LRS što ga čini ovaj materijal koji predstavlja najbitnije sadržaje analize postojećeg stanja i željeno buduće stanje, te strategiju ostvarivanja tog budućeg stanja, a u drugom dijelu u aneksima su uključeni dokumenti koji su bili osnova u procesu strateškog planiranja i analitički dokumenti koji detaljnije prikazuju stanje iz osnovne analize.

Proces strateškog planiranja vršili su predstavnici „zajednice“ tj. predstavnici članova Udruge, ali i predstavnici drugih skupina iz područja LAG-a koji su već u sadašnjoj fazi shvatili važnost svog uključivanja u zajedničke razvojne procese. U procesu pripreme osnivanja LAG-a sudjelovalo je pedesetak osoba iz različitih sektora življenja, a u procesu strateškog planiranja sudjelovalo je sedamdeset i pet različitih osoba. Sam proces strateškog planiranja i izrade LRS vodio se uz stručnu podršku konzorcija koji se sastoji od tvrtke Bercon d.o.o., tvrtke Redea d.o.o. i centra Cedra Čakovec.

Sve tri organizacije imaju višegodišnje iskustvo u strateškom planiranju razvojnih procesa i izradi strateških razvojnih dokumenata jedinica lokalne i područne samouprave, civilnih društava i gospodarskih organizacija.

1. ZNAČAJKE PODRUČJA OBUHVATENOG LAG-OM

1.1. Opće zemljopisne značajke područja

1.1.1. Površina i granice područja

LAG Međimurski doli i bregi nalazi se u Međimurskoj županiji, na krajnjem sjeverozapadu Hrvatske. Graniči sa Republikom Slovenijom na sjeveru i sjeverozapadu, te sa Varaždinskom županijom na jugu. Rijeka Mura je sjeverna prirodna granica LAG-a prema Sloveniji i veći dio ovog područja je sastavni dio zaštićenog krajolika rijeke Mure, sa velikim *bogatstvom flore i faune, brojnim zavojima i mrtvim rukavcima te prekrasnim močvarnim područjima*. LAG se sastoji od 8 općina (Gornji Mihaljevec, Nedelišće, Selnica, Strahoninec, Sv. Juraj na Bregu, Sv. Martin na Muri, Šenkovec i Štrigova), prostire se na površini od $227,48 \text{ km}^2$, ima 32.905 stanovnika i 69 naselja.

Na slici 1. prikazan je položaj LAG-a unutar Međimurske županije sa pripadajućim općinama.

Slika 1. LAG Međimurski doli i bregi

Izvor: REDEA d.o.o.

Iz podataka Državnog zavoda za statistiku za 2011. godinu, vidljivo je da općina Nedelišće ima najveći broj stanovnika u LAG-u. Površinom su najmanje općina Strahoninec i općina Nedelišće, ali su najgušće naseljene članice LAG-a, daleko iznad prosjeka. Općina Gornji Mihaljevec je najmanje naseljena općina unutar LAG-a i sa najmanjim brojem kućanstava. Popis svih naselja, površina i izračun gustoće naseljenosti nalazi se u Aneksu 1.

1.1.2. Reljefne i klimatske karakteristike

Područje LAG-a Međimurski doli i bregi u reljefnom smislu predstavlja pobrđe od 200 do 300 metara nadmorske visine. Prirodni je nastavak Slovenskih Gorica. Najviši vrh Međimurja, Mohokos, visok je 344 metra. Iako male absolutne visine, taj dio Međimurja je značajno viši u odnosu na nizinski prostor uz Dravu na jugu i Muru na sjeveru. Položenost cjelokupnog reljefa je u smjeru jugoistoka. Specifičnost ovog prostora jest rebrasti reljef raščlanjen brojnim potočnim dolinama. Zbog svoje raščlanjenosti i položenosti u smjeru jugoistoka, većina padina ima dovoljno sunca tijekom dana, odnosno padine su većinom prisojne. Pravih osojnih, sjevernih padina vrlo je malo. Ova činjenica ide značajno u prilog vinogradarskoj proizvodnji koja zahtijeva upravo navedenu ekspoziciju. Česta je pojava temperaturne inverzije i osunčanost brežuljaka u hladnom dijelu godine. Pejzaž određen navedenim reljefom jedan je od velikih privlačnih faktora ovog prostora. Brojni vidikovci s mogućnošću pogleda na šire okolno područje pridonose atraktivnosti ovog kraja. Ljepoti pejzaža pridonosi i povećana pošumljenost ovog prostora u odnosu na ostatak Međimurja u kojem gotovo isključivo prevladava agrarni pejzaž. Sami vinogradi predstavljaju jedan od najznačajnijih elemenata pejzaža ovog prostora.

Glavnina tla LAG-a pripada podzolima različitog stupnja podzoliranosti, više erodirana tla, čiji matični supstrakt čine ilovasti lapori, pijesci i pješčenjaci. Nastala su devastacijom šuma na strmijim padinama viših brežuljaka, a koriste za ratarske, odnosno vinogradarsko-voćarske kulture. Na reljefno najvišim položajima (iznad 260 m) prevladavaju mineralno-karbonatna tla (smeđa žučkastosiva). Nastala su površinskom erozijom otkrivanjem vapnenih laporanih glinastog ili ilovastog sastava. Ova su tla znatne potencijalne plodnosti, ali je ona umanjena ispiranjem fizioloških hranjivih biljnih hranjiva naglim otjecanjem vode u niz strme padine. Tla se koriste za vinograde, pa je i ovdje borba protiv erozije jednako važna.

Klima je umjerena kontinentalna (panonska) i umjerena srednjoeuropska (alpska) sa vrućim ljetima često popraćena olujama, te u pravilu oštim zimama. Najniže srednje mjesečne temperature zraka zabilježene su u siječnju i iznose od -0,7 do +0,2°C, a najviše mjesečne u srpnju i kreću se između 20,0 i 20,2°C. Srednja godišnja temperatura zraka iznosi od 10,0 do 10,4°C, dok je temperatura u tijeku vegetacije (od travnja do listopada) oko 16,5°C. Količine oborina, koje se godišnje najčešće kreću između 800 i 1200 mm, dobro su raspoređene, jer u tijeku vegetacije padne i do 60% vodenog taloga. Najviše kiše padne u mjesecu srpnju, kada su i srednje dnevne temperature najviše.

1.1.3. Kulturna i povijesna baština

Iako područje LAG-a Međimurski doli i bregi ima značajan broj kulturnih spomenika, ali i živih oblika kulturnih aktivnosti, identitet ovog područja nije dovoljno temeljen na kulturnim stećevinama, bogatoj tradiciji (običaji, folklor, glazba i dr.) i povijesnim znamenitostima i legendama. Ovakav zaključak nameće se iz potreba vezanih uz kulturu koje su dionici u toku procesa izrade ove strategije identificirali, a odnose se prije svega na nedovoljno poznavanje, zaštitu, promociju i brendiranje kulturne baštine te kulturnih proizvoda i manifestacija. Velik problem predstavlja i nedostatak finansijskih sredstava za održavanje kulturne i graditeljske baštine, zbog čega se kulturna dobra samo u maloj mjeri koriste u turističke svrhe.

1.1.3.1. Muzeji, etno zbirke i stari занати

Iako na prostoru LAG-a ne postoji veći muzej ili potpuno sistematizirana i kategorizirana etno-zbirka, zamjetan je trud lokalnog stabovništva da se sačuva povijesni trag o nekadašnjem načinu života i rada. U LAG-u postoje dvije manje etno zbirke (Etno zbirka Stanka Trstenjaka u Marofu i Etno kutak Zasadbreg) koje izlažu uporabne stvari i predmete iz svakodnevnog života. Građu zbirki potrebno je katalogizirati. Prikaz starih zanata može se doživjeti u **Kovačnici u Gornjem Hrašćanu** koja čuva izvornu opremljenost i smještena je u objektu koji je tu namjenu imao stotinjak godina. Kovački zanat i kovači nekada su imali izuzetno važnu ulogu u životu sela i seljaka. Kovačnica je danas u vlasništvu

Općine Nedelišće. U Malom Mihaljevcu i Zasadbregu postoje **vatrogasne zbirke** koje izlažu staru vatrogasnu opremu, kao i stare fotografije i diplome.

Muzej oldtimera Šardi iz Selnice u prostoru bivšeg proizvodnog pogona za izradu stolarije izlaže stara prijevozna sredstva i starinske predmete poput glazbala, gramofona, starih pisačih strojeva i starog oružja. Može se razgledati blizu stotinjak starih prijevoznih sredstava - od bicikla i motorkotača do automobila i traktora, a izloženo je i staro vatrogasno vozilo te tramvaj.

Ekomuzej Mura jedinstven je projekt otvorenog muzeja u SZ Hrvatskoj. Ekomuzej Mura nudi iznimljiv mozaik biodiverziteta te krajobrazne i kulturne raznolikosti, tradicijskih znanja, koja su očuvali gostoljubivi starosjedoci te etnološki obojenih tradicijskih manifestacija.

Zoološka zbirka Andrije Lesingera sadrži više tisuća primjeraka prepariranih životinja: riba, rakova, školjkaša, medvjeda, srna, ptica, zečeva, vjeverica. Riječ je o vrlo širokoj privatnoj kolekciji prepariranih životinja koju je vodio ovaj ugledni ekolog, ornitolog, zoopreparator, konzervator i dermoplastičar iz Nedelišća. Zoološka zbirka nalazi se u privatnom vlasništvu.

Državni arhiv za Međimurje u Štrigovi obavlja poslove prikupljanja, čuvanja, zaštite i obrade arhivskog gradiva čime omogućava njegovo korištenje u svrhu znanstvenih istraživanja, u službene svrhe, kulturno-prosvjetne djelatnosti, zaštite i ostvarenja osobnih prava i sl.

1.1.3.2. Zaštićeni spomenici kulture

Na području LAG-a postoje ukupno 22 spomenika kulturne baštine koji su uvedeni u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske. Navedeni spomenici kulturne baštine u Registar su uvedeni kao nepokretna ili pokretna kulturna dobra, materijalna ili nematerijalna, pojedinačno ili kao zbirke. Program zaštite i obnove provodi se prema raspoloživim finansijskim sredstvima.

Zaštićena materijalna kulturna dobra

Pri materijalnim kulturnim dobrima zaštićenim prema uglavnom je riječ o sakralnim objektima s pripadajućim inventarom, uz nekoliko arheoloških lokaliteta. Posebno je značajno arheološko nalazište Halicanum u Sv. Martinu na Muri. Popis svih zaštićenih kulturnih dobara nalazi se u Aneksu 2.

U registru kulturnih dobara Republike Hrvatske kao **nematerijalno kulturno dobro** zaštićeno je umijeće izrade tradicijske pokladne maske Pikač koje se očuvalo u Selnici, a u prošlosti je bilo karakteristično za područje Gornjeg Međimurja.

1.1.3.3. Graditeljska baština

Graditeljska baština na području LAG-a Međimurski doli i bregi u najvećoj mjeri obuhvaća sakralne objekte, i to crkve, poklonce, te pilove i kapelice, od kojih neki spadaju u kategoriju zaštićenih spomenika. Nekadašnji pavlinski kompleks u Šenkovicu nakon sveobuhvatne konzervacije i restauracije mogao bi se pretvoriti u prvorazrednu turističku destinaciju. Potencijala za vjerski turizam ima i općina Nedelišće gdje je Crkva Pohoda Blažene Djevice Marije u Macincu sagrađena na mjestu nekadašnje templarske crkve iz 14.st.

U domeni svjetovnog graditeljstva, u naseljima na području LAG-a važno je izdvojiti kuriye (najviše na području općine Štrigove, npr. kurije Banfi, Tkalec, Oberlenduš, Zichi-Terbotz), klasicistički dvorac Fodroci (zапуšten, u ruševnom stanju), stare zgrade škola, zatim brojne tradicijske kuće (najbolji primjer je nedavno adaptirana tradicijska hiža u Frkanovcu) i tradicijske stambene komplekse (područje općine Selnica).

Navedeni objekti imaju velik turistički potencijal, osobito u kombinaciji s drugim prirodnim atrakcijama u LAG-u Međimurski doli i Bregi i povezivanjem s kulturnim manifestacijama. Velik dio tih objekata potrebno je obnoviti i oživjeti primjerom sadržajima kako bi se iskoristio njihov potencijal u turističke svrhe i kao doprinos kulturnom životu zajednice.

1.1.3.4. Poznate ličnosti koje su djelovale na području LAG-a

JURAJ KRIŽANIĆ - hrvatski pisac i političar rođen 1618. u Obrhu kraj Kupe radio je 1646. godine u Nedelišću kao župnik. Nakon progona zbog političkih svjetonazora stupa u dominikanski red, iako ga do smrti progone i onemogućavaju mu književni rad.

DR. IVAN NOVAK - rodio se u Macincu 1884. godine. Počast dr. Novaku odana je postavljanjem spomen-ploče na njegovu rodnu kuću, a preporoditelja Međimurja prepoznaje i gradska Knjižnica i čitaonica «Nikola Zrinski» Čakovec koja radi na revitalizaciji i objavi njegove publicističke i književne građe.

JOSIP VRHOVSKI rodio se u Črečanu 1902. godine i na njegovoj rodnoj kući danas стоји spomen-ploča. Ovog glazbenog pedagoga, skladatelja i dirigenta povijest stavlja u sam vrh hrvatskog glazbeno-kulturnog djelovanja. Njegovo ime danas nosi cijenjeni Pjevački zbor u Nedelišću.

1.1.3.5. Udruge u kulturi

Prema podacima Registra udruga Republike Hrvatske na području LAG-a postoji velik broj kulturnih udruga. Kao najznačajnije udruge u kulturi navode se KUD-ovi, puhački orkestri, udruge mladih te udruge žena i udruge mažoretkinja.

Potretno je istaknuti KUU Seljačka sloga Nedelišće budući da ima dugogodišnju tradiciju čuvanja i njegovanja kulturne baštine (pjesma, ples, narodna nošnja i običaji) a ujedno i organizira jedinstvenu smotru hrvatske pučke popijevke iz Međimurja „MEĐIMURSKE POPEVKE“, te pjevački zbor Josip Vrhovski iz Nedelišća jer ima dugu tradiciju i brojne uspjehe na domaćim i međunarodnim natjecanjima te spada u vrh amaterskih zborova u Hrvatskoj. Zbor svake godine priređuje veliki božićni koncert u Nedelišću koji je, uz Međimursku popevku, postao jednom od najprepoznatljivijih kulturnih manifestacija u Međimurju i šire. Udruga Međimurske roke jedna je od najaktivnijih iz područja zaštite, očuvanja i prenošenja bogate tradicije međimurskog kraja. Za Selnici je vrlo značajna udruga Pikač, prvenstveno posvećena očuvanju tradicionalne, izvorne fašničke maske Pikač. Umijeće izrade tradicijske pokladne maske Pikač zaštićeno je kao nematerijalno kulturno dobro u Registru kulturnih dobara RH. Udruga Oldtimer vozila Selnica bavi se organiziranjem susreta ljubitelja starodobnih vozila i predstavljanjem starodobnih vozila u muzeju Selnica te potiče, pomaže i razvija čuvanje i restauriranje svih vrsta oldtimer vozila kako bi se sprječilo njihovo propadanje i uništavanje.

1.1.3.6. Ostali kulturni resursi

Jedna od prvih tiskara u Hrvatskoj djelovala je u Nedelišću u vrijeme Zrinskih, od 1570. do 1586. U njoj je tiskana najstarija hrvatska kajkavska knjiga „Decretum“ Ivana Pergošića. Na razini općine Nedelišće planira se projekt izrade replike Gutenbergove štamparije u prihvatljivom prostoru, uz prikupljanje prateće povjesne dokumentacije.

1.1.3.7. Kulturne i druge manifestacije

Na području LAG odvija se veliki broj manifestacija koje uglavnom organiziraju općine, turističke zajednice, kulturne i sportske udruge. Manifestacije su najrazličitijih sadržaja, od kulturnih do onih vezanih uz sport i zdravlje. Popis manifestacija nalazi se u Aneksu 3.

1.1.4. Prirodna baština – Natura 2000

Prirodna baština LAG-a obuhvaća značajne prirodne odlike koje su djelom zaštićene prema Zakonu o zaštiti prirode, a dijelom su obuhvaćene u nacionalnoj ekološkoj mreži, budućem području Natura 2000. Održavanje i promicanje zaštićenih prirodnih vrijednosti na cjelokupnom području Međimurske županije, a time i LAG-a, obavlja Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Međimurske županije. Javna ustanova nadzire i provođenje uvjeta i mjera zaštite prirode na područjima kojima upravlja.

1.1.4.1. Zaštićene prirodne vrijednosti na području LAG-a

Od zaštićenih prirodnih vrijednosti na području LAG-a *Međimurski dol i bregi* sukladno Zakonu o zaštiti prirode (NN 70/05, NN 139/08, NN 57/11) nalazi dio Regionalnog parka Mura – Drava, dio zaštićenog krajobraza rijeke Mure, zaštićeni spomenik prirode – vlažne livade Bedekovićeve grabe, pojedinačni spomenici parkovne arhitekture – platana u Nedelišću, 2 platane u Sv. Urbanu te stablo tulipanovca u Vučetincu.

1.1.4.2. Nacionalna ekološka mreža, Natura 2000

Zakonom o zaštiti prirode (NN 70/05) propisana je i **nacionalna ekološka mreža** koja obuhvaća ekološki važna područja od međunarodne i nacionalne važnosti. Nacionalna ekološka mreža predstavljaće dio **Sveeuropske ekološke mreže**. Ekološka mreža predstavlja sustav funkcionalno povezanih područja važnih za očuvanje divljih svojti i stanišnih tipova. Na području LAG-a od divljih svojti svakako je potrebno spomenuti bolen, riječni rak, zagasiti i veliki livadni plavac i dr. te stanišne tipove; vodena i močvarna staništa, poplavne šume bijele i krhke vrbe, šumu bijele johe, srednjoeuropske košanice itd. Detaljni prikaz područja te popis svih svojti i stanišnih tipova nalazi se u Aneksu 4.

Nakon ulaska RH u EU područje nacionalne ekološke mreže „postati“ će područje NATURA 2000, za što je izrađen prijedlog koji će biti usvojen po ulasku. Prema informacijama Javne ustanove glavni problemi na terenu su devastacija zaštićenih područja, lokaliteta i staništa, ilegalni deponiji smeća, bespravna gradnja i slično.

Problemi	Potrebe
<ol style="list-style-type: none">1. neadekvatna zaštita/očuvanje sakralnih objekata, spomenika kulture, arhitektonске i graditeljske baštine2. nepostojanje baze podataka o kulturnoj, povijesno i prirodnoj baštini na području LAG-a3. nedostatno iskorišten potencijal kulturne, povijesne i prirodne baštine, slaba promocija spomenika kulture i dr.4. nepostojanje „mjesta“ s javno dostupnim pristupom promocije i prikaza kulturnih sadržaja i/ili aktivnosti, nedostatak prostora za rad5. prijetnja istrebljenju zaštićenih biljnih i životinjskih vrsta6. neadekvatna zaštita velikih i malih šumskih kompleksa7. nedovoljna ekološka osviještenost stanovnika, nedovoljno poznavanje zaštićenih prirodnih područja8. bespravna gradnja u zaštićenim prirodnim područjima i ilegalni deponiji smeća9. loše zdravstveno stanje pojedinih pojedinačnih zaštićenih stabala (Platana – Nedelišće)10. onečišćeni prirodni vodotoci	<ol style="list-style-type: none">1. potrebno provesti sanaciju, restauraciju, uređenje2. popisivanje kulturne, povijesne i prirodne baštine, izrada baze3. planiranje i provedba ciljane promocije u svrhu iskorištenja potencijala4. web odredište kulturnih organizacija i ustanova, promocijskih materijala koristeći moderne tehnologije, prostori za djelovanje i rad udruga5. osigurati staništa zaštićenih vrsta, educirati ljudе6. proglašiti veliki šumski kompleks „zelena“ tj. zaštititi zakonom također i male šumarke i gajiće7. edukacija stanovnika, promocija i obilježavanje područja regionalnog parka Mura-Drava8. legalizirati ili ukloniti/uklopiti u prostorne planove općina, sanirati ilegalne deponije9. izraditi elaborate zdravstvenog stanja s prijedlogom sanacije10. urediti izvore vode i dostupnost do njih, urediti potoke

1.1.5. Društvena infrastruktura

Društvena infrastruktura odnosi se na javnu upravu, odgoj i obrazovanje, vjerske zajednice, zdravstvo i socijalnu skrb, kulturu i sport te udruge građana, a između pojedinih dijelova LAG-a „Međimurski doli i bregi“ postoje relativno velike razlike u njenoj razvijenosti.

1.1.5.1. Javna uprava

LAG „Međimurski doli i bregi“ obuhvaća područje osam jedinica lokalne samouprave Međimurske županije, čiji je djelokrug rada određen Zakonom o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (NN 33/01, 60/01, 129/05, 109/07, 125/08, 36/09, 150/11, 144/012). Općine obavljaju poslove iz lokalnog djelokruga kojima se neposredno ostvaruju potrebe građana, što se u prvom redu odnosi na uređenje naselja i stanovanja, prostorno i urbanističko planiranje, komunalne djelatnosti, brigu o djeci, socijalnu skrb, primarnu zdravstvenu zaštitu, odgoj i osnovno obrazovanje, kulturu, tjelesnu kulturu i sport, zaštitu potrošača, zaštitu i unapređenje prirodnog okoliša, protupožarnu i civilnu zaštitu. Poslovi iz samoupravnog djelokruga detaljnije se utvrđuju odlukama općinskih vijeća i načelnika u skladu sa Zakonom i Statutom općina. Ovlaсти i dužnosti koje proizlaze iz samoupravnog djelokruga općina podijeljene su između općinskih vijeća i načelnika na način da su svi poslovi koji se odnose na uređivanje odnosa u nadležnosti općinskog vijeća, a svi izvršni poslovi i zadaće u nadležnosti načelnika. Za obavljanje poslova iz samoupravnog djelokruga općina te obavljanje poslova državne uprave koji su zakonom prenijeti na općine ustrojavaju se upravni odjeli. Sve općine u LAG-u imaju najmanje jedinstveni upravni odjel, a Općina Nedelišće kao najbrojnija organizirana je u tri upravna odjela (za opće i upravne poslove, za komunalne i gospodarske djelatnosti, za proračun i financije). Isti Zakon definira i poslove od područnog (regionalnog) značenja koji spadaju u djelokrug Međimurske županije, a koji se odnose na školstvo, zdravstvo, prostorno i urbanističko planiranje, gospodarski razvoj, promet i prometnu infrastrukturu te planiranje i razvoj mreže obrazovnih, zdravstvenih, socijalnih i kulturnih ustanova.

Općine ovog LAG-a građane obavještavaju o svom djelokrugu rada i drugim informacijama od javnog interesa putem internetskih stranica (osim Općine Štrigova koja nema vlastite stranice, već koristi one turističke zajednice) te tiskanih glasila (Općinski list „Mihalovčan“ Općine Gornji Mihaljevec, Informativni bilten Općine Nedelišće, *Listek načelnika* Općine Šenkovec, *Štrigovske vijesti* Općine Štrigova) koja izlaze jednom ili dva puta godišnje.

1.1.5.2. Odgoj i obrazovanje

Usluge predškolskog odgoja stanovnicima LAG-a „Međimurski doli i bregi“ dostupne su u 12 dječjih vrtića (od toga su 4 područni odjeli), a pohađa ih 605 djece (školska godina 2012./2013.). Ukupno je 17 osnovnih škola na području LAG-a (od kojih je 9 matičnih i 8 područnih) koje pohađa 3 043 učenika. Prostorni kapaciteti omogućavaju održavanje jednosmjenske nastave u sljedećim školama: OŠ Sveti Martin na Muri, OŠ Štrigova, PŠ Dunjkovec, PŠ Gornji Hrašćan, PŠ Prekopa, PŠ Pušćine, PŠ Stanetinec i PŠ Železna Gora. Srednjoškolsko i visokoškolsko obrazovanje nije dostupno na području LAG-a pa učenici i studenti putuju u Čakovec, Varaždin, Zagreb i obližnje gradove u Sloveniji (prvenstveno iz općine Štrigova).

1.1.5.3. Vjerske zajednice

Na području LAG-a nalazi se 9 katoličkih župa, od kojih 7 spada u Gornjomeđimurski dekanat, a dvije u Čakovečki dekanat Varaždinske biskupije.

1.1.5.4. Zdravstvo i socijalna skrb

U sklopu Doma zdravlja Čakovec na području LAG-a djeluju ambulante obiteljske medicine i stomatološke ambulante u Nedelišću, Macincu i Štrigovi. Podaci Zavoda za javno zdravstvo Međimurske županije pokazuju da na području LAG-a djeluje 12 privatnih ordinacija opće prakse i 11 stomatoloških ordinacija (Aneks 5. Ljekarne su dostupne u Nedelišću, Macincu, Selnici, Strahonincu, Svetom Martinu na Muri, Pleškovcu, Šenkovcu i Štrigovi).

Mrežu hitne medicine u okviru Zavoda za hitnu medicinu Međimurske županije na području LAG-a čini 10 T1 timova (doktor medicine specijalist hitne medicine u timu s najmanje medicinskom sestrom – medicinskim tehničarom i vozač) i 5 timova prijavno-dojavne jedinice. Bolničke usluge stanovnicima LAG-a dostupne su u Županijskoj bolnici Čakovec.

Od ustanova za socijalnu skrb na području LAG-a djeluju sljedeće (podaci iz publikacije Međimurje u brojkama 2011., stanje 31. 12. 2011.): Obiteljski dom Bogar, Banfi s 20 korisnika i 5 zaposlenih, Dom za starije i nemoćne osobe Ščavničar, Selnica s 50 korisnika i 19 zaposlenih, Dom za starije i nemoćne osobe, Slakovec sa 65 korisnika i 20 zaposlenih, Dom za stare i nemoćne osobe "Japa", Štrigova s 54 korisnika i 22 zaposlenika, Obiteljski dom za stare i nemoćne osobe, Strahoninec s 16 korisnika i 4 zaposlenika, te Obiteljski dom za psihički bolesne osobe Marina Škvorc, Štrigova s 20 korisnika i 5 zaposlenika, te obiteljski dom za stare i nemoćne u Praporčanu. Centar za socijalnu skrb Čakovec zadužen je za cijelo područje Međimurske županije.

1.1.5.5. Kultura i sport

U 28 od ukupno 69 naselja s područja LAG-a nalaze se društveni domovi odnosno domovi kulture koji služe kao prostor za različita društvena događanja i djelovanje nekih udruga građana. Usluge knjižnice dostupne su učenicima u okviru osnovnih škola, a cijelokupnom stanovništvu putem bibliobusne službe Međimurske županije koja djeluje unutar Knjižnice „Nikola Zrinski“ iz Čakovca. Na području LAG-a postoji Knjižnica i čitaonica Šenkovec s odjelom za djecu i mlade, kutićem za djecu predškolske dobi sa slikovnicama, odjelom za odrasle i čitaonicom.

Sportsku infrastrukturu na području LAG-a čine javna i privatna igrališta (za nogomet i mali nogomet, rukomet, košarku, tenis, odbojku, boćanje), zatim atletske i trim staze te tzv. turističke staze (npr. u općini Gornji Mihaljevec - od naselja Bogdanovec prema Gornjoj Dubravi do Badličana i nadalje do Preseke), kao i biciklističke rekreativno turističke staze, ali i brdsko biciklistička natjecateljska staza „Nad toplicaj“ u Svetom Martinu na Muri.

Kao sastavni dio ponude sportsko-rekreacijskih sadržaja treba izdvojiti Aton – Nacionalni gimnastički centar u Nedelišću i Toplice Sveti Martin. Aton ima veliku sportsku multifunkcionalnu dvoranu s 1 400 sjedećih mjesta koja se koristi za gimnastiku i druge sportove (rukomet, košarka, odbojka, badminton, mali nogomet...), ali i kulturno-umjetničke i gospodarske manifestacije. U kompleksu se nalaze i wellness i fitness centar.

U sklopu Toplica Sveti Martin nalaze se vanjski i unutarnji bazeni, golf tereni s 9 rupa i vježbalište početnog udarca, zatim sportska dvorana (250 sjedećih mjesta) za futsal, odbojku, stolni tenis, rukomet, te mala dvorana za razne oblike tjelovježbe i teretana. Toplice imaju i vlastite sportske terene za tenis, nogomet na travi, odbojku na pijesku, košarku na asfaltu, trim stazu i bočalište te brdsko biciklistička staza.

Ribički domovi (njih 5) postoje u Gornjem Hrašćanu, Pušćinama i Črečanu (općina Nedelišće), te u Žabniku i Lapšini (općina Sveti Martin na Muri). Lovački domovi (njih 8) smješteni su u Gornjem Mihaljevcu, zatim u Nedelišću i Macincu (općina Nedelišće), u Brezovcu i Gradiščaku (Sveti Martin na Muri), u Frkanovcu (općina Sveti Juraj na Bregu), te u Selnici i Štrigovi.

Razvojni problemi	Razvojne potrebe
<p>1. veliki gubici i troškovi energetika u objektima javne namjene</p> <p>2. otežana/ograničena dostupnost prostora javne namjene osobama s invaliditetom</p> <p>3. neadekvatni prostori zdravstvene i socijalne skrbi, nedovoljan broj zdravstvenih timova u nekim dijelovima LAG-a</p> <p>4. nedovoljni kapaciteti i raznolikost usluga domova za starije i nemoćne</p> <p>5. nedostatni i/ili neodgovarajući prostor za predškolski odgoj (Gornji Mihaljevec, Lopatinec), neusklađenost s pedagoškim standardom</p> <p>6. neadekvatni prostori za održavanje jednosmjenske nastave</p> <p>7. nepostojanje prostora/neadekvatni prostori za nastavu tjelesne i zdravstvene kulture, organiziranje sportskih događanja, bavljenje sportom i rekreacijom u pojedinim dijelovima LAG-a</p> <p>8. nedovoljan i/ili neadekvatan prostor za društvena događanja te smještaj i djelovanje udruga i dr. oblika javnog života</p>	<p>1. podizanje energetske efikasnosti u objektima javne namjene</p> <p>2. uređenje ulaza</p> <p>3. uređenje prostora za pružanje zdravstvenu i soc. skrb, povećanje broja timova</p> <p>4. izgradnja domova za starije i nemoćne, proširenje usluga</p> <p>5. uređenje prostora vrtića u skladu sa pedagoškim standardima</p> <p>6. stvaranje preduvjeta za održavanje jednosmjenske nastave</p> <p>7. izgradnja i /ili uređenje prostora za nastavu tjelesne i zdravstvene kulture te za organiziranje sportskih događanja</p> <p>8. uređenje prostora za društvena događanja i rad udruga</p>

1.1.6. Komunalna infrastruktura

Komunalna infrastruktura vrlo je važna za razvitak cijelog područja LAG-a. Doprinosi kvaliteti života i zadovoljstvu stanovnika. „Fizička“ infrastruktura je dobro razvijena na području LAG-a, međutim, potrebna su još značajna ulaganja u kanalizaciju. Više o komunalnoj infrastrukturi u nastavku.

1.1.6.1. Prometna infrastruktura

Na području LAG-a Međimurski doli i bregi izgrađeno je ukupno 223,01 km županijskih i lokalnih cesta te 23,46 km pješačko-biciklističkih staza. Veći dio prometa koji se odvija cestama je prijevoz osobnim vozilima dok se manji dio odnosi na javni prijevoz te teretni prijevoz. Razlog tome je što dosadašnji javni prijevoz ne udovoljava u potpunosti potrebama stanovništva. Sustav javnog prijevoza putnika se ne razvija što je s gledišta enetske učinkovitosti izrazito nepovoljno. Preko LAG-a Međimurski doli i bregi prolazi nekoliko prometnih pravaca važnih za turizam i gospodarstvo cijelog područja.

Detaljan prikaz županijskih i lokalnih cesta nalazi se u Aneksu 6.

Jedan od problema cestovne infrastrukture je nedostatak pješačko-biciklističkih staza koje su nužan preduvjet sigurnosti svih sudionika u prometu. Izgradnjom biciklističkih staza povećala bi se sigurnosti biciklista i pješaka, ali ujedno bie ostvario pozitivan učinak na daljnji razvoj cikloturizma. Također, uređenost i održavanje cestovne infrastrukture je problem na području LAG-a te je iste potrebno urediti i proširiti kao i izgraditi nove cestovne pravce u vidu zaobilaznica oko naselja koji bi rasteretili promet kroz sama naselja i pružili višu razinu sigurnosti.

1.1.6.2. Vodoopskrba, odvodnja i pročišćavanje

Sustav vodoopskrbe je razvijen i dostupan gotovo na cijelom području LAG-a Međimurski doli i bregi. Sustavom vodoopskrbe upravljuju Međimurske vode d.o.o. Čakovec, u vlasništvu svih jedinica lokalne samouprave. Unutar LAG-a je crpilište Nedelišće kapaciteta 600L/sek te podmiruje oko 80 % potreba za vodom. Također, unutar LAG-a postoje dva vodospremnika (Lopatinec 750 m³, Mohokos 750 m³). Prosječna potrošnja iznosi 100L/stan/dan (ukupno sa gospodarstvom). Na temelju dostupnih podataka, uslugu vodoopskrbe koristi 76 % potrošača unutar jedinica lokalne samouprave.

Dostupnost tj. izgrađenost kanalizacije u naseljima je loša. Ni jedna od općina u LAG-u nema kompletno riješen sustav kanalizacije. Sve općine LAG-a imaju prioritet kompletno izgraditi kanalizacijsku mrežu po naseljima što je u procesu realizacije ovisno o finansijskim resursima. Detaljan prikaz stanja vodoopskrbe i odvodnje u pojedinim općinama nalazi se u Aneksu 7.

1.1.6.3. Plinoopskrba

Sva kućanstva unutar LAG-a Međimurski doli i bregi imaju mogućnost priključenja na mrežu opskrbe prirodnim plinom. Distributer i održavatelj sustava plinoopskrbe je tvrtka Međimurje plin d.o.o. koja opskrbljuje područje cijelog Međimurja. Sustav plinoopskrbe na području LAG-a je tehnički ispravan te siguran za korištenje.

Ukupno je na plinski sustav Međimurje plina priključeno 87 % potrošača s područja LAG-a *Međimurski doli i bregi* što je dobiveno temeljem podataka koje su poslale općine članice LAG-a. Detaljan prikaz dužine plinovoda kao i potrošnje plina po općinama nalazi se u Aneksu 8.

1.1.6.4. Telekomunikacije

LAG Medimurski doli i bregi na cijelom svom području ima dostupnu uslugu fiksnog telefonskog priključka. Također bitna usluga koju je potrebno spomenuti su dostupnost 2G (GSM/GPRS/EDGE) i 3G (UMTS/HSPA) podatkovnih mreža koje pružaju telekomunikacijski operateri. Na području Hrvatske uvedena je i nova mreža podatkovnog prometa 4G, međutim nije još dostupna na području LAG-a.

Pokrivenost područja LAG-a podatkovnom mrežom, tj. signalom 3G mreže prikazana je u Aneksu 9. kao i dostupne brzine te mreže. 2G mreža pokriva cijelo područje LAG-a Međimurski doli i bregi a brzina te podatkovne mreže je do 240 kb/s. Usluge telekomunikacija obuhvaćaju i usluge pružanja širokopojasnog interneta što je također dostupno i korisnicima na području LAG-a. Širokopojasni brzi internet pokriva sve općine unutar LAG-a te za tu vrstu usluga korisnici mogu odabrati više ponuda aktualnih pružatelja telekomunikacijskih usluga.

1.1.6.5. Opskrba električnom energijom

Za održavanje, vođenje, razvoj i izgradnju distribucijskog sustava ali i za samu distribuciju električne energije na području LAG-a Međimurski doli i bregi zadužena je Elektra Čakovec. Raspoloživi kapaciteti te elektroenergetska mreža dostatni su za podmirenje trenutne potražnje te su zadovoljavajući po pitanju suvremenosti infrastrukture. Buduće potrebe potrošača diktirati će potrebne promjene i dinamiku razvoja infrastrukture ali sukladno finansijskim mogućnostima te samim stanjem elektroenergetske mreže.

Općine LAG-a Međimurski doli i bregi imaju ukupno 14.306 mjernih mjesta koja ubrajaju sve potrošače priključene na srednji i niski napon a to podrazumijeva i javnu rasvjetu. Detaljan pregled podataka o opskrbi električnom energijom nalazi se u Aneksu 10.

Temeljem podataka koje su ustupile općine s područja LAG-a *Međimurski doli i bregi*, na električnu mrežu je priključeno 98 % potrošača. Veći dio potrošača odnosi se na domaćinstva koja koriste niskonaponsku mrežu. U pojedinim dijelovima općina, primjećeni su problemi s jačinom struje, međutim, konstatno se radi na osvremenjivanju i održavanju elektroopskrbne mreže.

Problemi	Potrebe
1. neizgrađen cjeloviti sustav pročišćavanje i odvodnje 2. osiguranje dostupnosti i obnova kom. infrastrukture na području svih naselja i dijelova naselja 3. smanjena sigurnost u prometu uslijed neizgrađenih pješačkih i biciklističkih staza 4. neadekvatni kolnici županijskih i lokalnih cesta, nedostatna signalizacija 5. izrazito visoka prometna opterećenost Nedelišća 6. neadekvatno održavanje nerazvrstanih cesta 7. neadekvatna autobusna stajališta 8. slab mobilni signal 9. oscilacije napona struje u pojedinim naseljima	1.izgradnja cjelovitog sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda 2. na pojedinim dijelovima naselja potrebno je izgraditi plinsku mrežu, javnu rasvjetu i obnoviti magistralne vodove el. mreže i javnog vodova 3. izgraditi pješačke i biciklističke staze 4. obnova i proširenje kolnika, postavljanje signalizacije 5. rasterećenje izgradnjom zaobilaznice 6. obnova i proširenje nerazvrstanih cesta 7. izgradnja tipskih autobusnih stajališta 8.postavljanje odašiljača za mobilni signal 9. rekonstrukcija n.n. mreža u više naselja

1.2. Gospodarska značajke područja LAG-a

Na području LAG-a Međimurski bregi i doli poduzetničku aktivnost nosi 570 trgovaca društava te 440 poslovnih subjekata u obrtu. Dominante gospodarske djelatnosti su trgovina i prerađivačka industrija i čine približno 2/3 poduzetnika LAG-a. Upravo je prerađivačka industrija najveća snaga gospodarstva LAG-a koja zapošljava najveći broj ljudi, ostvaruju najveće prihode i dobit. Također, prerađivačka industrija je izvozno orijentirana što znači da primjenjuju konkurentne tehnologije i proizvodi proizvode više dodane vrijednosti.

Svojim značajem po broju poduzetnika i obrtnika izdvaja se Nedelišće na čijem području posluje 38% poduzetnika LAG-a. Veliki dio gospodarske aktivnosti obavlja se unutar poslovnih zona od kojih su pojedine osobito uspješne i pravi su model razvoja za postojeće i buduće poslovne zone na području LAG-a. Značajan doprinos razvoju gospodarstva daju i strana ulaganja od kojih je nekoliko izuzetno značajno i po broju otvorenih radnih mjesta i tehnologijama koje se koriste odnosno složenosti krajnjih proizvoda.

1.2.1. Struktura poduzetništva po djelatnostima

Prema podacima FINA-e (temeljem zaprimljenih finansijskih izvještaja za 2011. godinu u Registar godišnjih finansijskih izvještaja) na području LAG-a Međimurski bregi i doli u 2011. g. poslovalo je 570 poduzetnika, obveznika poreza na dobit. Prema djelatnostima uz neizbjegnu trgovinu kojom se bavi pojedinačno najveći broj poduzetnika, kao ključne djelatnosti jasno se izdvajaju prerađivačka industrija (20% poduzetnika) i građevinarstvo (17% poduzetnika). Detaljni pregled u Aneksu 11.

Sa geografskog gledišta vidljivo je da je područje općine Nedelišće gospodarski najaktivniji dio LAG-a. Približno 38% poduzetnika LAG-a dolazi sa područja ove općine. Također, Nedelišće je i pojedinačno ima najveći broj poduzetnika po djelatnosti u odnosu na ostale općine članice LAG-a. Po broju poduzetnika sa nešto manjim brojem o odnosu na ostale općine izdvaja se Gornji Mihaljevec na čije mpodručju posluju 22 poduzetnika odnosno nešto manje od 4% poduzetnika LAG-a.

Graf 1: Pregled broja poduzeća po djelatnostima za područje LAG-a

Izvor: Izrada autora prema podacima FINA - Osnovni finansijski rezultati poslovanja poduzetnika u 2011. po djelatnostima

1.2.2. Analiza poslovanja poduzetnika po djelatnostima

Poduzetnici LAG-a, u 2011. godini ostvarili su ukupno 1,79 milijardi kuna prihoda. Iako nije pojedinačno najbrojnija djelatnost i njome se bavi 20% poduzetnika LAG-a, prerađivačka industrija sa 906 milijuna kuna prihoda nosi 50,5 % ostvarenih ukupnih prihoda.

Prerađivačka industrija iskala je i najveću dobit – 62, 8 milijuna kuna. Treba imati na umu činjenicu da veliki udjel u finansijskim pokazateljima prerađivačke industrije LAG-a imaju tvrtka EKO Međimurje d.d. iz Šenkovca i Centrometal d.o.o. iz Macinca koje prema podacima FINA-e sudjeluju sa približno 45% u ukupnim prihodima te sa približno 76% u ostvarenoj dobiti. Kao visoko dohodovna ističe se djelatnost prijevoza i skladištenja čijih je 28 poduzetnika ostvarilo približno 115 milijuna kuna prihoda, dok je istovremeno 98 poduzetnika u građevinarstvu ostvarilo jednaku visinu prihoda. Također, djelatnost prijevoza i skladištenja na razini LAG-a bilježi pozitivan saldo prihoda i rashoda dok je građevinarstvo zabilježilo visok gubitak u iznosu od 7,7 milijuna kuna. Najveći gubitak iskazala je djelatnost pružanja smještaja i usluživanja hrane sa gotovo 17 milijuna kuna gubitka. Ukupna aktivnost poduzetnika na razini LAG-a rezultira je sa prijavljenom dobiti razdoblja od 83,5 milijun kuna te iskazanim gubitkom od 40,7 milijuna kuna što u zbroju iskazuje pozitivan saldo poslovanja poduzetnika u iznosu od 42,9 milijuna kuna. Detaljni prikaz po djelatnostima nalazi se u Aneksu 12.

1.2.3. Zaposlenost i plaće

Poduzetnici na području LAG-a su u 2011 zapošljavali 4.105 djelatnika. Približno 50% svih radnih mjeseta otvoreno je u prerađivačkoj industriji. Prosječna isplaćena neto plaća u 2011. bila je 3.221 kn. U prerađivačkoj industriji, koja nosi približno 50% zaposlenih prosječna isplaćena neto-plaća bila je 3.908 kn. Prema podacima Državnog zavoda za statistiku prosječna mjesečna isplaćena neto-plaća po zaposlenome u pravnim osobama Republike Hrvatske za 2011. iznosila je 5.441 kunu. Pregled broja zaposlenih i prosječna neto plaća po djelatnostima nalazi se u Aneksu 13.

1.2.4. Vanjskotrgovinska razmjena LAG-a

Gospodarstvo LAG-a se znatno oslanja na strano tržište izvozno orijentirano te je približno 35% ukupnih prihoda poduzetnika u 2011. ostvareno prodajom na inozemnom tržištu, dominantno tržištu EU. Primjetan je trend rasta izvoza na godišnjoj razini. Glavninu izvoza nosi prerađivačka industrija. Pregled vanjskotrgovinske razmjene po općinama nalazi se u Aneksu 14.

Graf 2. Trend vanjskotrgovinske razmjene LAG-a

Izvor: Izrada autora prema podacima Državnog zavoda za statistiku RH; Međimurje u brojkama 2011., Međimurje u brojkama 2010. – UDU MŽ

1.2.5. Obrtništvo

Obrtništvo je tradicionalno razvijeno na području Gornjeg LAG-a, osobito proizvodno obrtništvo (prednjači proizvodnja proizvoda od metala) i građevinarstvo u obrtu. Prema podacima Hrvatske obrtničke komore u razdoblju 2009.-2011. bilježi se pad broja registriranih obrta na području LAG-a. Prema podacima Hrvatske obrtničke komore na području LAG-a posluje ukupno 452 obrta. Gledano po općinama, najviše obrta posluje u općini Nedelišće, čak 184, a najmanje u općini Selnica, njih 20. Obrti su u 2011. godini ostavrili 19.154.180,71 kuna dohodka. Detaljni pregled poslovanja i broja obrta nalazi se u Aneksu 15.

1.2.6. Tržište radne snage

U siječnju 2013. po podacima Hrvatskog Zavoda za zapošljavanje na području LAG-a Međimurski bregi i doli evidentirano je 2.463 nezaposlenih osoba. U odnosu na isto razdoblje prethodne godine to je 294 nezaposlenih osoba više. Prema spolnoj strukturi nezaposlenih blago prevladavaju žene, a prema razini obrazovanja osobe najviše nezaposlenih osoba je sa srednjom školom do 3 godine trajanja/KV i VKV osobe. Detaljni pregled nezaposlenih osoba prema stupnju obrazovanja, dobi i spolu u protekle tri godine nalazi se u Aneksu 16.

1.2.7. Poslovne zone

Na području LAG-a Međimurski doli i bregi nalazi se 13 zona od čega 2 popunjениh, 5 spremnih za ulaganje, 3 zona u pripremi te 3 zone u planu.

Privredna zona Nedelišće jedna je od 3 strateške zone u Međimurskoj županiji. Privredna zona Nedelišće, površine 83.338 m² nalazi se sjeverno od naselja i predstavlja prvu fazu razvoja cjelokupne zone. U konačnici je planirano da cijela zona obuhvati površinu od 250 hektara, koja završava s Gospodarskom zonom istočno od Macinca. Razvoj zone predstavlja bitnu sastavnicu strategije gospodarskog razvoja Općine Nedelišće i Međimurske županije.

Tabela 1: Pregled poslovnih zona na području LAG-a

Općina	Naziv zone	Status:	Površina zone u m ²	Broj gospodarskih subjekata koji posluju u zoni	Broj zaposlenih unutar zone
Gornji Mihaljevec	Poduzetnička zona Krč Gornji Mihaljevec	Spremna za ulaganje	81.300	0	0
Nedelišće	Gospodarska zona Goričica	U pripremi	160.000	10	382
	Privredna zona Nedelišće Faza I	Spremna za ulaganje	83.338		
	Faza II	u planu	2.416.662		
	Zona male privrede u Pušćinama	Spremana za ulaganje	30.000		
	Gospodarska zona istočno od Macinca	Popunjena	8.000		
Selnica	Gospodarska zona Selnica	Spremna za ulaganje	94.500	1	40
	Gospodarska zona Zebanec Selo	U planu	173.500		
Strahoninec	Poslovna zona sjeverno od obilaznice	U pripremi	-	0	0
Sveti Juraj na Bregu	Poduzetnička zona Brezje	Spremna za ulaganje	31.692	4	0
Sveti Martin na Muri	Gospodarska zona Sveti Martin: Faza I	Popunjena	140.000	16	294
	Faza II	U pripremi	770.00		
	Faza III	U planu	100.000		
Šenkovec	Privredna zona Šenkovec	Popunjena	20.000	1	43
	Poduzetnička zona Šenkovec	U planu	-		
Štrigova	-	-	-	-	-
UKUPNO				32	759

Izvor: izrada autora prema podacima općina

1.2.8. Strani ulagači

Među najznačajnije strane ulagače na području LAG-a ubrajaju se poduzeća: TE-PRO d.o.o. i Polican aerosols d.o.o. smještena u Gospodarskoj zoni Sveti Martin te MIP WEYLAND d.o.o smješten u zoni male privrede u Pušćinama.

Razvojni problemi	Razvojne potrebe
<ol style="list-style-type: none">1. nespremnost gospodarski/poduzetničkih zona za prihvata ulagača i veliki broj zona u pripremi2. nedostatni kapaciteti pojedinih gospodarskih zona3. nedostatni poticaji za razvoj obrtništva i poduzetništva4. nepostojanje formalnih udruženja malih i srednjih poduzeća na teritoriju cijelog LAG-a5. slaba konkurentnost malih i srednjih poduzeća i obrta6. nedostatak poticajnih mjer za visoke tehnologije i zapošljavanje stručnjaka	<ol style="list-style-type: none">1. potrebno izgraditi preostalu komunalnu infrastrukturu (sustav odvodnje, ceste, struja i javna rasvjeta) i staviti zone u funkciju2. proširenje postojećih gospodarskih zona i /ili otvaranje novih3. potrebno osmisliti i provoditi poticajne mјere na razini JLS (jeftinije zemljište, oslobođenje komunalnog doprinosa i sl.)4. potaknuti osnivanje udruga poduzetnika, klastera, zadruga i sl. oblika5. osigurati preduvjete za povezivanje i umrežavanje6. osmišljavanje posebnih poticajnih mjer i povlastica za zapošljavanje stručnjaka i uvođenje visokih tehnologija

1.2.9. Poljoprivreda

Područje LAG-a karakterizira raznovrsna i modernizirana poljoprivredna proizvodnja i postizanje visokih prinosa po jedinici površine. Postignuta je visoka specijaliziranost vinogradarske, voćarske, povrtarske te peradarske proizvodnje. Ujedno, postoji iznimno raznolika ponuda kvalitetnih poljoprivredno - prehrambenih proizvoda, od vina, voćnih prerađevina i raznoraznih mesnih delicija koji čine bogatu enogastronomsku ponudu ovog dijela Međimurja. Tržište se sve više otvara baš za takve domaće, organske i autohtone proizvode i sve je razvijenija izravna prodaja tih proizvoda na suvremenim obiteljskim gospodarstvima koja odlično posluju.

Od velikog značaja je Vinska cesta Međimurja koja prolazi upravo kroz područje LAG-a Međimurski doli i bregi i kroz koju se plasira značajan udio proizvedenog vina. Uz tvrtku Agromedimurje d.d., proizvodnju drže mala obiteljska gospodarska. Pod površinama vinograda nalazi se otprilike 800 hektara i ima oko 550 tržnih proizvođača vina. Vinogradarstvo i vinarstvo ovoga područja nalazi se na prekretnici. Prevladavajući poslovni modeli proizvodnje grožđa i vina počeli su osjetno stagnirati u svom razvoju. Mlađe generacije koje nasleđuju obiteljsko gospodarstvo trebale bi napraviti veći iskorak u uvođenju inovativnih tehnologija u procesu proizvodnje i prerade grožđa u vino.

Nažalost, intenziviranjem i modernizacijom poljoprivredne proizvodnje došlo je do veće uporabe industrijskih inputa (mineralnih gnojiva, pesticida, stočne hrane itd.). Stoga je izuzetno bitno da se s vremenom na ovom području ne naruše prirodni procesi i ravnoteža budući da je poljoprivreda daleko najvažniji pojedinačni čimbenik koji utječe na prirodu i okoliš. Treba napomenuti da ipak sve više poljoprivrednih proizvođača pridaje značenje mjerama dobre poljoprivredne i okolišne prakse (poštivanju svih EU zakona o zaštiti okoliša i dobropobiti životinja).

S ciljem unaprjedenja kvalitete života i održivog gospodarskog razvitka, uz postojeću integriranu proizvodnju, trebao bi se ubrzati i razvoj ekološke poljoprivrede budući da ekološka poljoprivreda ima strateško značenje za održivi razvitak ovog ruralnog prostora i poljoprivrede.

U strukturi proizvodnje dominira biljna proizvodnja. Uz nasade vinograda, značajni su i nasadi voćnjaka, prvenstveno jabuka. Opremljenost nasada jabuka sa sustavom za navodnjavanje i sa protugradnim mrežama je relativno dobra, isto kao i postojanje skladišnih kapaciteta. Dio proizvođača jabuka iz područja LAG-a Međimurski doli i bregi pune hladnjaču PZ Čakovec koja se nalazi u susjednom LAG-u Središnje Međimurje, te se i na taj način rješava eventualni nedostatak skladišnih kapaciteta. Najveći problem su uvjeti otkupa jabuka od proizvođača u postojeće skladišne kapacitete, isto kao i vlasništvo nad hladnjačama koje u većem dijelu ipak nije od samih voćara ili njihovih zadruga koje bi bilo potrebno osnovati (što bi bilo najbolje rješenje). Isto tako, postoji nekoliko privatnih hladnjača u kojima se skladišti jabuka.

Od ostalih kultura, u uzgoju prevladavaju i krmne i krušne žitarice (pšenica, ječam, kukuruz, uljana repica), povrtlarske kulture (korjenasto povrće), cvjećarska proizvodnja te u nešto manjem dijelu i stočarska proizvodnja (svinjogoštvo, peradarstvo, govedarstvo, pčelarstvo itd.). Za razliku od skladištenje jabuka, kod povrća postoji problem nedostatka hladnjača i skladišnih prostora, odnosno distributivnih centara. Pčelarstvo se smatra zapostavljenom granom kada je riječ o mogućnostima sufinanciranja investicija u tu granu stočarstva (IPARD ne pokriva investicije u pčelarstvu, isto kao što do sad nije bilo za pčelarsku proizvodnju subvencija na razini općina i županije). Stočarstvo je nedovoljno razvijeno, s iznimkom peradarske proizvodnje gdje postoji veliki broj suvremeno opremljenih farmi. Najveći udio proizvodnje svinjogojskog mesa odvija se na obiteljskim gospodarstvima koja imaju kooperaciju sa tvrtkom Agromedimurje d.d. i Poljoprivrednom zadrugom Čakovec. Najznačajniji otkupljivač mesa je Mesna industrija „Vajda“. U postupku dobivanja oznake zaštićenog geografskog porijekla je eproizvodnja tradicionalnog proizvoda „mesa z' tiblice“, te je potrebno poduprijeti proizvodnju tog proizvoda. Nadalje, poljoprivrednici sa ovog područja nisu u dovoljnoj mjeri koristili mogućnosti IPARD programa, najčešće zbog složenosti procedure koju je trebalo zadovoljiti prilikom prijavljivanja projekata na natječaj.

Kao i u ostalom dijelu Međimurja, i ovdje postoje problemi vlasničke strukture poljoprivrednog zemljišta, te ju obilježava velika rascjepkanost i mali posjedi. Navodnjavanje je prisutno u nekom manjem obimu i to ponajviše na privatnim plantažnim nasadima voćnjaka. Za sad nisu dovoljno iskorištene mogućnosti navodnjavanja s obzirom na vodene resurse i mogućnosti agrotehnike. Većina plantažnih nasada jabuke osigurana je sustavom za zaštitu od tuče, te se za ovaj kraj može reći da mnogi poljoprivrednici poprilično uspješno upravljaju rizicima na svojim vinogradarskim i voćarskim proizvodnim površinama.

Danas situaciju dodatno otežavaju problemi sa prodajom i naplatom, rastom zaliha, sivim tržištem te klimatskim promjenama i njihovim utjecajem na proizvodnju. Za daljnji razvoj postojećih i novih poljoprivrednih gospodarstava, nužno je prilagođavanje uvjetima tržišnog gospodarstva. Kroz primjenu suvremene organizacije rada, novih tehnologija i organizirani nastup na tržištu, ostvarit će se konkurentna i profitabilna proizvodnja. To je moguće uz investiranja u objekte i opremu, zemljište i druge proizvodne kapacitete sredstvima Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj koji će biti na raspolaganju hrvatskim poljoprivrednicima kada uđemo u EU.

Govedarstvo je zasnovano na simentalskoj pasmini i omogućava proizvodnju mlijeka i mesa. Najveći otkupljivač mlijeka sa ovoga područja je Vindija d.o.o., prehrambena tvrtka sa sjedištem u Varaždinu. Sadašnje stanje govedarske proizvodnje ne osigurava mogućnost učinkovitog razvoja u idućem razdoblju, zbog niske razine proizvodnje mlijeka.

Kozarstvo se zasniva na uzgoju pasmine Alpina od strane malih obiteljskih gospodarstava. Uglavnom se radi o proizvodnji mlijeka koje otkupljuje tvrtka Vindija d.o.o. Ukupno je u uzgoju 1 179 grla. U EU ne postoje ograničenja uz proizvodnju kvota za mlijeku, pa se u ovoj proizvodnji nalazi velika razvojna šansa.

Detaljni prikaz stanja u govedarstvu i kozarstvu na području LAG-a nalazi se u Aneksu 17.

Problemi	Potrebe
<p>1. usitnjenoš i rascjepkanost poljoprivrednih površina</p> <p>2. poljoprivrednici nisu interesno udruženi (u zadruge, klastere sl.)</p> <p>3. nepovoljni uvjeti otkupa poljoprivrednih proizvoda u postojeće skladišne kapacitete/hladnjače i nedostatak skladišnih/distributivnih centara za povrtarske i ostale poljoprivredne proizvode</p> <p>4. česte i velike štete uslijed elementarnih nepogoda (suša, tuča)</p> <p>5. potrebno riješiti problem državnog zemljišta</p> <p>6. nedovoljno prodajnih kanala za poljoprivredne proizvode sa malih obiteljskih gospodarstava (nedostatak modernih tržnica)</p> <p>7. neriješeni imovinsko-pravni odnosi (katastar-gruntovnica)</p> <p>8. nepoznavanje najnovijih tehnologija u proizvodnji</p> <p>9. prekomjerno korištenje pesticida u proizvodnji</p> <p>10. nedostatak finansijskih sredstava za sustav navodnjavanja iz rijeke Drave</p>	<p>1. potrebno provesti postupak okrupnjavanja</p> <p>2. potrebno poticati udruživanje poljoprivrednika u zadruge, klastere i sl. radi zajedničkog nastupa na tržištu</p> <p>3. vlasništvo nad postojećim otkupnim/skladišnim centrima poljoprivrednih proizvoda od strane organizirane grupe proizvođača (primjerice zadruge); izgradnja skladišnih/distributivnih centara za povrće i ostale poljoprivredne proizvode</p> <p>4. izgradnja sustava za navodnjavanje i protugradnih mreža za višegodišnje nasade koji još nisu opremljeni tim sustavima zaštite</p> <p>5. povrat državnog zemljišta u svrhu izgradnje poljoprivrednih zona i sl.</p> <p>6. izgradnja i opremanje tržnica</p> <p>7. provedba geodetske izmjere i katastarskih izmjena</p> <p>8. edukacija poljoprivrednika o uvođenju novih tehnologija u proizvodnji</p> <p>9. bolja primjena mjera dobre poljoprivredne i okolišne prakse</p> <p>10. sufinanciranje izgradnje sustava navodnjavanja iz rijeke Drave</p>

1.2.10. Turizam

LAG *Međimurski doli i bregi* obuhvaća turistički posebno atraktivan prostor sa zanimljivim turističkim atrakcijama na kojima se razvija toplički turizam, turizam na seljačkim domaćinstvima, gastronomski i enogastronomski turizam te sportski i poslovni turizam.

Značajan turistički proizvod/atrakcija ovog LAG-a svakako je Međimurska vinska cesta koja predstavlja poseban oblik prodaje poljoprivrednih, ugostiteljskih i turističkih proizvoda vinorodnog područja na kojem seljačka gospodarstva (obiteljska poljoprivredna gospodarstva) i ostale pravne i fizičke osobe, udruženi pod zajedničkim nazivom, u svojim kletima – podrumima i drugim vinarskim i vinogradarskim i voćarskim prerađivačkim kapacitetima, nude svoje proizvode, posebice vino, rakiju i voćne prerađevine iz vlastite proizvodnje, te ostale međimurske specijalitete. Međimurska vinska cesta uspješno egzistira od 2004. godine. Trenutna ponuda je tridesetak vrhunski uređenih kušaonica vina gdje se nude mnogostruko nagradivane, pretežito bijele sorte vina.

Na vinsku cestu nadovezuje se gastronomска ponuda koju sačinjava 10-ak restorana, gostionica i turističkih seljačkih domaćinstava koji uz međimurska vina nude i različite domaće specijalitete.

Osim vinske ceste, na području LAG- a funkcioniра i „Cesta tradicije“ koja povezuje desetak radionica u kojima se prezentiraju tradicijski zanati, „Mlinarov poučni put“ koji sa rekonstruiranim starim mlinom, „mlinarevom kućnom“ i ekomuzejom „Mura“ čini značajnu turističku atrakciju.

U kategoriji sportskog turizma potrebno je spomenuti gimnastički- sportski centar „ ATON“ sa vrhunskom gimnastičkom dvoranom, sportskom dvoranom, fitnessom, wellness sadržajima i hostelom. Biciklističke staze i rafting na Muri također izazivaju sve više interesa kod domaćih i stranih turista. Turističku ponudu upotpunjava i sve veći broj manifestacija od kojih su najznačajnije one koje se vezuju uz vino „Urbanovo“ i „Vincekovo“.

Najveći smještajni kapaciteti nalaze se u okviru Spa & Sport Resorta Sveti Martin. Centar resorta čini kompleks zatvorenih bazena sa termalnom vodom, ljetni aquapark, wellness centar, restoranti, pub i mali trgovački centar. Smještajna ponuda obuhvaća Apartmane Regina sa 120 apartmana, a od 2009. godine resort uključuje smještaj u hotelu sa četiri zvjezdice, „Spa Golfer“, kapaciteta 320 kreveta (151 moderno opremljena soba i 6 suite-a). U sklopu hotela nalazi se luksuzni wellness centar na 1.800 kvadrata. Unutar resorta nalazi se i sportska dvorana te golf teren sa 9 rupa i grijanim greenovima od umjetne trave.

Osim u resortu, na području LAG-a razvila se i značajna ponuda privatnog smještaja u različitim kategorijama: hostel (1), apartmani (1), apartmani u domaćinstvu (2), sobe za iznajmljivanje (3), sobe za iznajmljivanje na seljačkom domaćinstvu (1).

Tablica 2. Broj kreveta na području LAG-a u 2012.

Općina/grad	Broj kreveta
Nedelišće	63
Sv. Juraj na Bregu	10
Sv. Martin na Muri	689
Štrigova	14
UKUPNO	776

Izvor: Turistička zajednica Međimurske županije

Na području LAG-a je prema podacima Državnog zavoda za statistiku u 2011. godini boravilo 25.307 domaćih i stranih gostiju koji su ostvarili ukupno 54.634 noćenja ili u prosjeku 2,2 noćenja.

Tablica 3: podaci o broju noćenja za 2011. godinu

Općina/grad	Dolasci			Noćenja		
	Domaći	Strani	Ukupno	Domaći	Strani	Ukupno
Nedelišće	972	917	1.889	2.323	2.682	5.005
Sv. Juraj na Bregu	154	90	244	388	242	630
Sv. Martin na Muri	18.464	4.633	23.097	37.866	10.888	48.774
Štrigova	69	8	77	187	38	225
UKUPNO	19.659	5.648	25.307	40.764	13.850	54.634

Izvor: Međimurje u brojkama 2011. (prema Državnom zavodu za statistiku)

Trendovi u turizmu govore nam da turisti boravak ocjenjuju sadržajnijim kada osim samoj destinaciji koja je razlogu dolaska njihov boravak uključuje posjete i drugim atrakcijama u destinaciji. Turisti više ne kupuju pojedine proizvode oni kupuju tj. plaćaju «DOŽIVLJAJ».

Smještajni kapaciteti na području LAG-a nadopunjaju se topičkim odnosno wellness sadržajima, enogastronomskom ponudom, međutim na području LAG-a postoje i druge prirodne i kulturno-povijesne znamenitosti koje je potrebno intenzivnije uključiti u turističku ponudu. Neki od njih su; crkva Svetog Jurja na Bregu , crkva Svetog Jeronima u Štrigovi očuvane originalne freske Ivana Rangera, najpoznatijeg hrvatskog baroknog majstora freske, dvorci Banfi i Tkalec, područja zaštićene prirode. (detaljni pregled postojećih i mogućih turističkih atrakcija nalazi se u aneksu xx)

Na području LAG-a djeluju 3 turističke zajednice i to u Nedelišću, Štrigovi i Sv. Martinu koje se uz JLS brinu za razvoj turizma.

Problemi	Potrebe
1. nedostaju smještajni kapaciteti posebnih kategorija (sobe u turističkim seljačkim domaćinstvima, privatni kampovi, vikend kuće za najam) 2. nedovoljna promocija postojećih turističkih potencijala i proizvoda 3. neiskorištena kulturna i prirodna baština kao turističkim potencijalom (zaštićeni krajolik rijeke Mure, lov i ribolov, tradicionalni zanati i sakralni objekti) 4. neadekvatna gastronomска ponuda u pojedinim objektima 5. nedovoljno proaktivne turističke zajednice uslijed nedostatka finansijskih sredstava, ljudskih resursa i/ili neadekvatnih prostora 6. nestandardizirana usluga, nedovoljno educiran kada u turizmu	1. ciljano proširenje ponude smještaja u kategorijama koje nedostaju 2. cijelokupno osmišljavanje i provođenje promocije cijelokupne turističke ponude LAG-a 3. osmišljavanje novih turističkih proizvoda i aktivnosti koji će uključiti potencijale kulturne i prirodne baštine 4. potrebno ciljano proširenje i podizanje kvalitete gastronomске ponude 5. povećati izdvajanje iz proračuna za ciljano djelovanje turističkih zajednica 6. provođenje ciljanih edukacija radi podizanja kvalitete usluge u turizmu

1.3. Demografske i socijalne značajke područja

Povoljna demografska i socijalna obilježja određenog područja temelj su razvoja i društveno-gospodarskog napretka. U odnosu na ostatak Hrvatske, Međimurska županija je tradicionalno prostor povoljnih demografskih značajki, a takva kretanja su zapažena uglavnom i na području LAG-a Međimurski doli i bregi. Analiza dostupnih demografskih podataka upućuje da područje LAG-a pokazuje veće vrijednosti od prosjeka republike Hrvatske, posebno ako se govori o prirodnom prirastu i vitalnom indeksu. Zanimljivo je spomenuti da su ove vrijednosti ne samo mnogo više kada ih uspoređujemo s nacionalnom razinom, već prirodni prirast i vitalni indeks bilježe rast u većini općina u LAG-u ukoliko se uspoređuju godine 2001. i 2011. Usprkos ovim pozitivnim obilježjima, ne može se reći da je stanovništvo LAG-a mlado, jer je i na ovom području prisutan trend demografskog starenja stanovništva.

U nastavku su opisane demografske i socijalne značajke područja LAG-a, a odnose se na kretanje broja stanovnika, dobnu strukturu stanovništva i radno sposobno stanovništvo, demografska kretanja, obrazovnu strukturu i školstvo.

1.3.1. Kretanje broja stanovnika po općinama/gradu

Ukoliko se uspoređuju popisna razdoblja 1981., 1991. i 2001. na području LAG-a u cjelini bilježi se kontinuiran rast broja stanovnika. Taj je pozitivan trend zaustavljen prema podacima s popisa 2011. Iznimka su općine Nedelišće i općina Šenkovec gdje se bilježi rast broja stanovnika čak i kada se uspoređuje 2001. i 2011. godina. Prema posljednjem popisu stanovništva na području LAG-a registrirano je 32 905 stanovnika, od čega 16 682 žena (50,70%) i 16 223 muškaraca (49,30%). Detaljan prikaz u Aneksu 18.

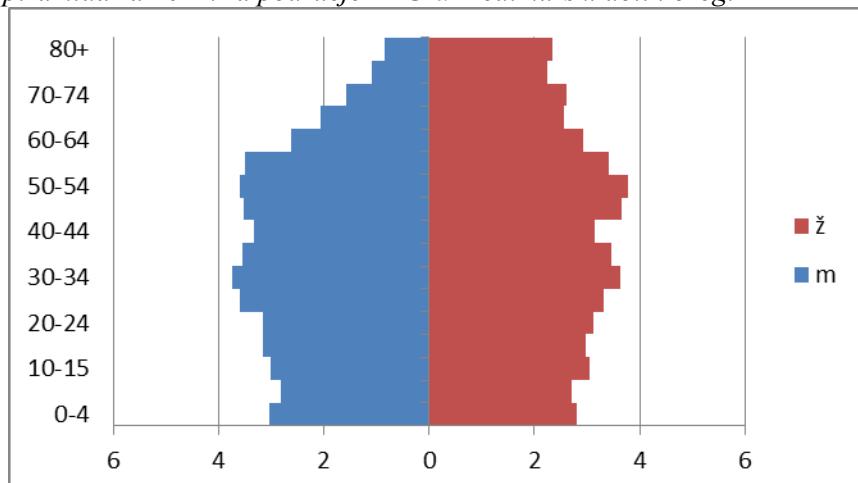
Najveći broj romske populacije u Republici Hrvatskoj živi upravo u Međimurskoj županiji. S obzirom da Županija ulaze znatne napore za učinkovitu integraciju Roma (obrazovni programi, uređenje infrastrukture u romskim naseljima) u nastavku izdvajamo podatke o broju pripadnika romske nacionalne manjine, ali i ostalih nacionalnih manjina. Prema podacima Državnog zavoda za statistiku iz Popisa stanovništva 2011., na prostoru LAG-a registrirano je 1 767 pripadnika nacionalnih manjina. Registrirano je ukupno 1 245 pripadnika romske nacionalne manjine na području LAG-a. Najveći broj Roma živi u općini Nedelišće - 1 239. Druga nacionalna manjina koja brojem pripadnika ima zapaženu zastupljenost jesu Slovenci. Na području LAG-a zabilježeno je ukupno 289 pripadnika slovenske nacionalne manjine, a najveći broj Slovenaca nalazi se na području općina Štrigova, njih 116 i Nedelišće, njih 50. Od ostalih nacionalnih manjina, najzastupljeniji su Srbi i Albanci. Detaljni prikaz broja nacionalnih manjina nalazi se u Aneksu 19.

Međimurska županija ima velik broj osoba s invaliditetom, a ujedno je županija s najvišom prevalencijom invaliditeta u dječjoj dobi. Posljednji dostupni podaci su podaci iz popisa stanovništva 2001. Na području LAG-a Središnje Međimurje tada je bilo registrirano ukupno 2 864 osoba s invaliditetom (detaljan prikaz po općinama u Aneksu 20.)

1.3.2. Dobna struktura stanovništva

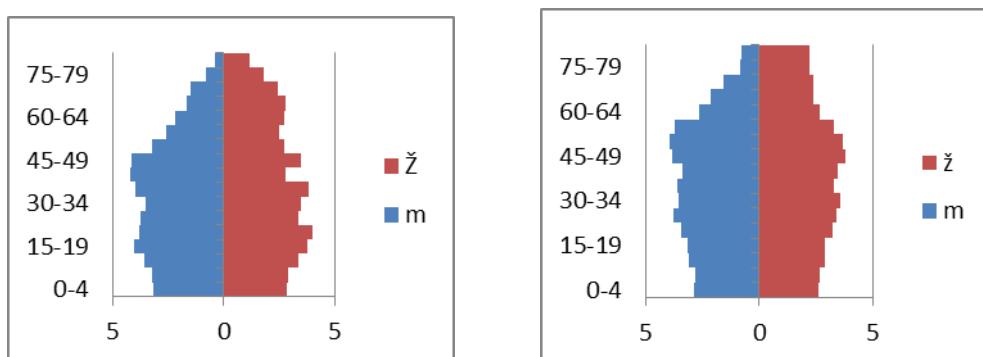
Kako je stanovništvo, uz materijalne čimbenike, pretpostavka društveno gospodarskog razvitka određenog područja važno je pratiti njegovu demografsku strukturu. Popisom stanovništva 2011. godine, utvrđeno je da je na području LAG-a živjelo 32905 stanovnika, dok je 2001. godine taj broj iznosio 33621. Iako je zabilježen pad broja stanovnika to se ne može pripisati prirodnom prirastu koji je pozitivan, stoga su najvjerojatniji uzrok smanjenja boja stanovnika migracije. Na grafu xy koji prikazuje demografsku piramidu za 2011. vidljivo je da je baza starosne piramide šira od njezina vrha, što znači da stanovništvo ne odumire, ali isto tako je vidljivo da najveći broj stanovništva čini zrelo stanovništvo (55,59%).

Graf 3: Demografska piramida za 2011. za područje LAG-a Međimurski dol i bregi

Izvor: Izrada autora prema podacima DZS-a, Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima, popis 2011.

Graf 4. Demografske piramide za 2001. i 2011. za područje LAG-a Međimurski dol i bregi

Izvor: Izrada autora prema podacima DZS-a, Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima, popis 2011.

1.3.3. Radno sposobno stanovništvo

Radno sposobno stanovništvo ili radni kontingenat čine pripadnici starosnih skupina između 15. i 64. godine života. Broj i struktura radnog kontingenata čini demografski okvir za tržište rada. Kao što prikazuje donja tablica, prema podacima iz 2011. na području LAG-a ukupni broj stanovnika u dobi od 15. do 64. godine je 22 545, od čega je 11 575 (51,34%) i 10 970 žena (48,66%). Ovi podaci pokazuju da je 68,52% cijelog stanovništva LAG-a u radno sposobnoj dobi i da može aktivno sudjelovati u gospodarskim procesima. Struktura uzdržavanog stanovništva (mladi do 14. godina i staro stanovništvo u dobi od 65+) pokazuje povoljne karakteristike, jer je udio kontingenata mladih koji su potencijalna buduća radna snaga veći od staračkog stanovništva (kontingenat mladih - 5 594; starački kontingenat - 4 767). Detaljni prikaz u Aneksu 21.

1.3.4. Demografska kretanja

1.3.4.1. Prirodni prirast

Kada se uspoređuju podaci o prirodnom prirastu (razlika između broja živorođene djece i broja umrlih osoba) za 2001. i 2011. na području cijelog LAG-a uočavamo uglavnom pozitivno kretanje. Prema podacima iz donjeg grafra, prirodni prirast pozitivan je u šest općina na području LAG-a: općina Gornji Mihaljevec, općina Nedelišće, općina Selnica, općina Strahoninec, općina Sveti Juraj na Bregu i općina Šenkovec. Negativan prirodni prirast imaju samo općine Sveti Martin na Muri (2001. = 0; 2011. = -12) i općina Štrigova. Općina Štrigova je jedina općina koja ima kontinuiran negativan prirodni prirast (2001. = -20; 2011. = -9). Općina s najvećim prirodnim prirastom je općina Nedelišće (2001. = 42; 2011. = 49), zatim slijede općine Selnica (2001. = 8; 2011. = 13), i općina Sveti Juraj na Bregu (2001. = 10; 2011. = 11). Općina Gornji Mihaljevec bilježi najznačajniji porast prirodnog prirasta (2001. = -19; 2011. = 0). Usporedbom prirodnog prirasta u 2011. za područje cijelog LAG-a i prirodnog prirasta u 2011. na nacionalnoj razini dobiveni su sljedeći podaci: 59 za LAG i -2,2 za RH što ukazuje da područje LAG-a u globalu ima veoma povoljnija prirodna kretanja nego nacionalni prosjek.

Graf 5. Prirodni prirast

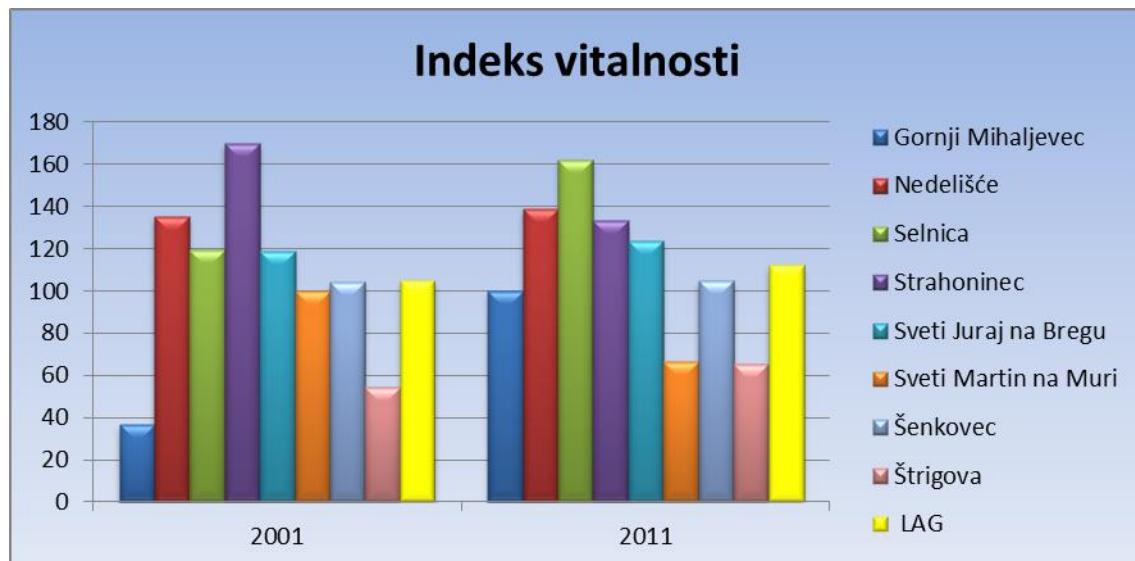

Izvor: Izrada autora prema Državni zavod za statistiku; Priopćenja i Statistička izvješća; Prema programu publiciranja za 2002. i 2012.; Prirodno kretanje stanovništva Republike Hrvatske u 2001. i 2011.; br. 7.1.1.

1.3.4.2. Vitalni indeks

Donji graf prikazuje vitalne indekse za područje LAG-a u 2001. i 2011. Ovi podaci slijede zakonitosti prirodnog prirasta pa tako za područje cijelog LAG-a možemo reći da uglavnom raste broj živorođene djece u odnosu na broj umrlih osoba. Izraziti rast vitalnog indeksa bilježi se u općini Gornji Mihaljevec (2001. = 36,7; 2011. = 100) i općini Selnica (2001. = 119,5; 2011. = 161,9). Pad vitalnog indeksa bilježi se u općini Strahoninec (2001. = 170; 2011. = 133,3), i općini Sveti Martin na Muri (2001. = 100; 2011. = 66). Relativno stabilne omjere živorođenih i umrlih osoba imaju općine Nedelišće (2001. = 135,3; 2011. = 138,9), Šenkovec (2001. = 104; 2011. = 105) i Sveti Juraj na Bregu (2001. = 118,5; 2011. = 123,9). Usporedbom vitalnih indeksa za 2011. na razini Republike Hrvatske i na razini cjelokupnog LAG-a vidljivo je da je područje LAG-a visoko iznad nacionalnog prosjeka (LAG = 111,89; RH = 80,7).

Graf 6: Indeks vitalnosti na području LAG-a Međimurski dol i bregi u 2001. i 2011.

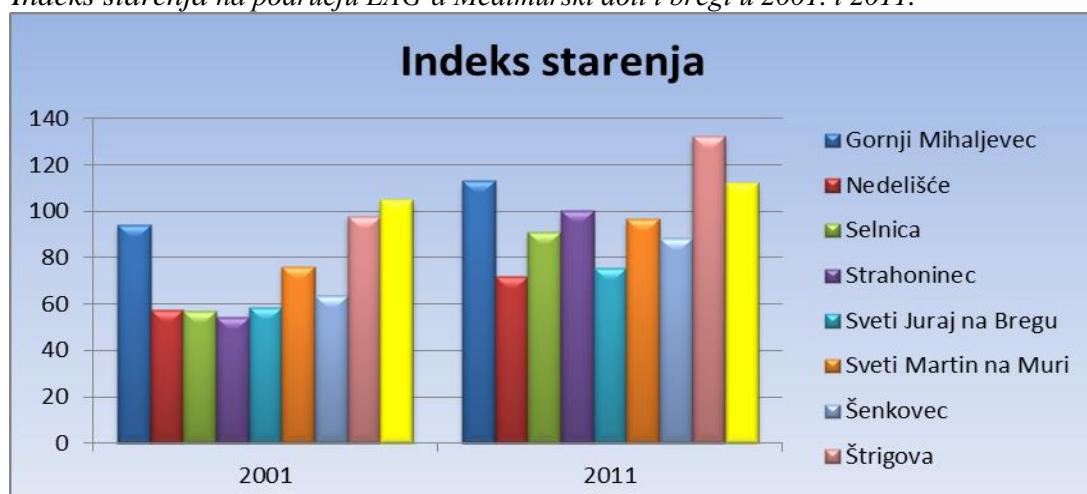

Izvor: Izrada autora prema Državni zavod za statistiku; Priopćenja i Statistička izvješća; Prema programu publiciranja za 2002. i 2012.; Prirodno kretanje stanovništva Republike Hrvatske u 2001. i 2011.; br. 7.1.1

1.3.4.3. Indeks starenja

Prirodni prirast i vitalni indeks za područje LAG-a Međimurski dol i bregi pokazuju da se u većini općina u LAG-u rađa više djece nego što osoba umire. Iako su ovo pozitivna obilježja, još uvijek se ne može govoriti o pretežito mladom stanovništvu. Usporedba indeksa starenja (odnosa broja stanovnika starih 60 i više godina prema broju stanovnika u dobi od 0 do 19 godina) u grafu XY pokazuje stalni porast udjela starog stanovništva na području gotovo cijelog LAG-a za 2001. i 2011. Najstarija općina na području LAG-a je općina Štrigova (2001. = 97,7; 2011. = 132,1), dok je najmlađa općina Nedelišće (2001. = 57,4; 2011. = 71,8). Usporedbom indeksa starenja za područje cijelog LAG-a i indeksa starenja na nacionalnoj razini za 2011. dobiveni su sljedeći podaci: 111,89 za LAG i 115 za RH, što ukazuje da područje LAG-a gledano u prosjeku slijedi globalni trend starenja stanovništva i da ima u prosjeku veći udio starog stanovništva u odnosu na mlađe stanovništvo nego što je to prosjek na razini države. Više podataka o prirodnom prirastu i indeksu vitalnosti nalazi se u Aneksu 22.

Graf 7: Indeks starenja na području LAG-a Međimurski dol i bregi u 2001. i 2011.

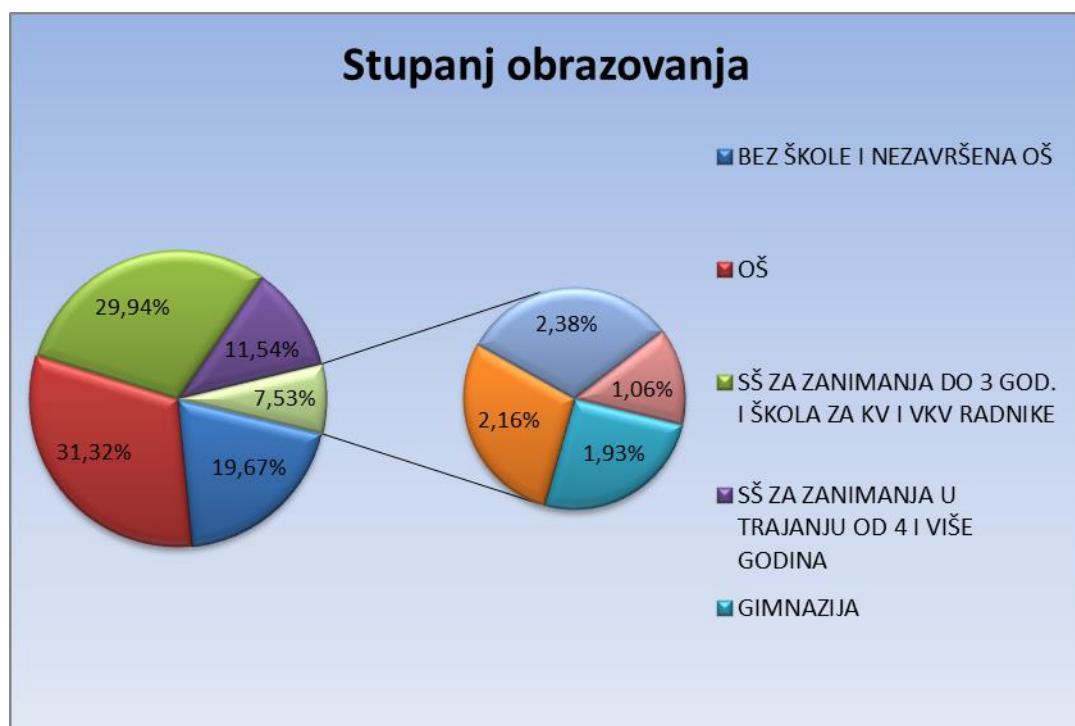
Izvor: Izrada autora prema podacima DZS-a, Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima, popis 2011

1.3.5. Obrazovna struktura stanovništva

Prema posljednjim dostupnim podacima za obrazovnu strukturu iz Popisa stanovništva 2001. ukupni broj stanovnika na razini LAG-a bez osnovne škole i nezavršene osnovne škole je 5 419 (19,67%) od čega 1 920 (35,43%) muškaraca i 3 499 (64,57%) žena. Završenu osnovnu školu ima 8 631 osobe (31,32%) od čega 5 138 (59,52%) žena i 3 493 (40,48%) muškaraca. Srednju školu za zanimanja do 3 god. i škola za KV i VKV radnike završilo je 8 251 osoba (29,94%), od toga 2 528 (30,64%) žena i 5 723 (69,36%) muškaraca. Srednju školu u trajanju za zanimanja od 4 i više godina završilo je 3 179 osoba (11,54%), od toga 1 851 (58,23%) žena i 1 328 (41,77%) muškaraca. Gimnaziju je završilo 532 osoba (1,93%) od čega 315 (59,21%) žena i 217 (40,79%) muškaraca. Višu školu, 1. stupanj fakulteta i stručni studij završilo je 599 osoba (2,16%) od čega 335 (55,93%) žena i 264 (44,07%) muškaraca. Fakultete, akademije, magisterije, doktorate na području LAG-a završilo je ukupno 656 osoba (2,38%) od čega 328 (50%) žena i 328 (50%) muškaraca.

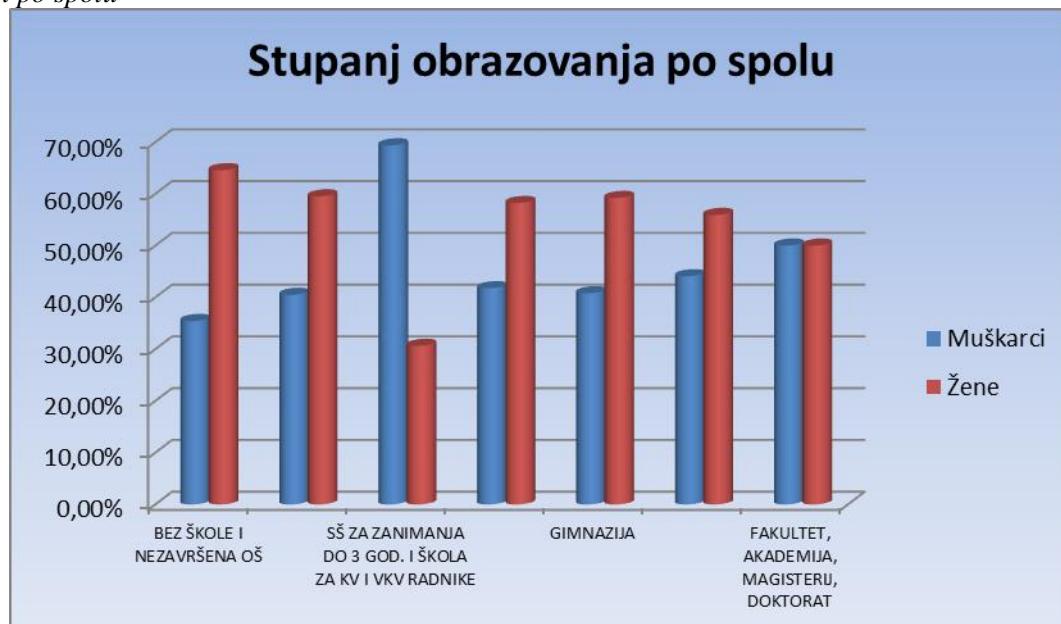
U analizi obrazovne strukture, napravljen je i osvrt i na broj nepismenih osoba na području LAG-a „Međimurski doli i bregi“. Prema posljednjim dostupnim podacima iz Popisa stanovništva 2001., na području LAG-a zabilježena je niska razina nepismenosti s ukupno 220 nepismenih osoba. Najviše nepismenih osoba zabilježeno je na području općine Nedelišće s 92 nepismene osobe. Najveći udio u ovoj brojci zauzimaju žene, čak 68 nepismenih žena i to najviše u dobi od 45 - 49 godina te 65 i više godina.

Graf 8: Obrazovna struktura stanovništva na području LAG-a Međimurski doli i bregi po stupnjevima obrazovanja

Izvor: Izrada autora prema Državni zavod za statistiku; Popis stanovništva 2001 (podaci iz popisa 2011. u trenutku izrade LRS nisu bili dostupni)

Graf 9: Obrazovna struktura stanovništva na području LAG-a Međimurski dol i bregi po stupnjevima obrazovanja i po spolu

Izvor: Izrada autora prema Državni zavod za statistiku; Popis stanovništva 2001.

Problemi	Potrebe
1.trend starenja stanovništva u svim općinama na području LAG-a 2.neadekvatna obrazovana struktura – visok udio osoba bez završene OŠ ili samo sa završenom OŠ 3.slab povratak mlađih nakon završenog školovanja u drugim gradovima 4.radno sposobno stanovništvo se iseljava i dnevna migracija stanovništva zbog odlaska na posao	1.stvaranje boljih uvjeta život rad mlađih obitelji (otvaranje novih radnih mjesta, osiguranje infrastrukture, poticajne mjeru stambenog zbrinjavanja) 2.poticati cjeloživotno učenje, školovanje i studiranje dodjelom stipendija i kredita 3.u poduzetničkim zonama poticajnim mjerama osigurati otvaranje radnih mjesta i zapošljavanje prvenstveno mlađih i visokoobrazovanih 4.poticajnim mjerama zaustaviti iseljavanje stanovništva i dnevne migracije u druge države

1.3.6. Školstvo

LAG raspolaže obrazovnim institucijama za predškolsko i osnovnoškolsko obrazovanje. Iako vrtićki kapaciteti u većini općina zadovoljavaju potrebe stanovništva, neke općine prijavljuju nedostatak kapaciteta i potrebu za gradnjom novih vrtića (općina Nedelišće), ali i otvaranjem jaslica, dok je istovremeno zamjetan trend smanjenja broja djece u vrtićima u općinama udaljenijim od gradskih središta.

Jednosmjenska nastava kao trenutno važeći pedagoški standard u osnovnim školama provodi se u manjem broju škola, dok program produženog boravka nije na raspolaganju ni u jednoj školi. Pokrivenost stručnim timovima sastavljenim od psihologa, defektologa, logopeda i pedagoga nije zadovoljavajuća.

1.3.6.1. Predškolsko obrazovanje

Na području LAG-a „Međimurski doli i bregi“ djeluje 8 vrtića, te 4 područna odjela dječjih vrtića koje pohađa sveukupno 605 djece.¹ To su: DV „Zvončić“ Nedelišće, DV „Zipka“ Gornji Mihaljevec s područnim odjelom „Ringišpil“ u Lopatincu, DV „Sunčeko“ Selnica s područnim odjelima „Sunčeko II“, također u Selnici te „Leptirići“ u Zebancu DV „Smješko“ Sveti Martin na Muri, DV „Vrapčić“ Šenkovec, DV „Grlica“ Šenkovec, DV „Ribica“ Žabnik, DV „Kockice“ Štrigova s područnim objektom te područni odjel vrtića „Žibeki“ iz Čakovca koji je smješten u Brezju.

U većini slučajeva radi se o privatnim vrtićima dok su općine navedene kao osnivači samo 2 vrtića: DV „Zvončić“ iz Nedelišća i DV „Vrapčić“ iz Šenkovca. Vrtići čiji su osnivači općine financiraju se kombinirano sredstvima iz općinskih proračuna i iz vlastitih sredstava roditelja. Neki vrtići koji jesu privatni subvencionirani su od strane općine u određenom postotku. Takav slučaj je s dječjim vrtićima: DV „Sunčeko“ iz Selnice s PO „Sunčeko II“, DV „Smješko“ iz Svetog Martina na Muri, DV „Ribice“ iz Žabnika, DV „Kockice“ iz Štrigove i PO „Žibeki“ u Brezju.

Osim redovnih programa, programa predškole i programa učenja estranog jezika koje provodi velika većina dječjih vrtića, na području LAG-a u nekim se vrtićima provode se i programi katoličkog vjerskog odgoja, te program za djecu predškolske dobi s teškoćama u razvoju, program dramsko-scenske i glazbeno-ritmičke igraonice te drugi različiti edukativni i preventivni programi.

Jaslice djeluju u DV „Vrapčić“ iz Šenkovca kao i u PO „Ringišpil“ u Lopatincu i PO „Žibeki“ u Brezju.

1.3.6.2. Osnovnoškolsko obrazovanje²

U 9 mjesta postoji osnovna škola, a u 8 mjesta područna škola. Osnovna škola Nedelišće ima dvije područne škole (PŠ Dunjkovec i PŠ Pušćine), a OŠ Štrigova tri (PŠ Prekopa, PŠ Stanetinec i PŠ Železna Gora).

Prema podacima Upravnog odjela za obrazovanje, kulturu i sport Međimurske županije, u školskoj godini 2012./2013. ukupno 3 043 djece je u sustavu osnovnoškolskog obrazovanja.

U 2011. započeli su s radom centri izvrsnosti u sljedećim školama: Centar izvrsnosti za kemiju, fiziku i biologiju u OŠ Nedelišće, Centar izvrsnosti za hrvatski, engleski i njemački jezik u OŠ Strahoninec te Centar izvrsnosti za informatiku i matematiku na dvije lokacije OŠ Podturen (informatika) i OŠ Mala Subotica (matematika). U ovoj školskoj godini javlja se problem financiranja centara izvrsnosti te oni privremeno ne djeluju. Za njihovu održivost potrebno je osigurati dodatna finansijska sredstva.

Jednosmjenska nastava organizirana je u 8 od ukupno 17 osnovnih škola na području LAG-a. Riječ je o školama: OŠ Sveti Martin na Muri, OŠ Štrigova, PŠ Dunjkovec, PŠ Gornji Hraščan, PŠ Prekopa, PŠ Pušćine, PŠ Stanetinec i PŠ Železna Gora. U ostalim školama ne provodi se jednosmjenska nastava uglavnom zbog nedostatnih prostornih kapaciteta. Ni jedna škola na području LAG-a ne provodi program produženog boravka učenika.

U tablici xy dat je prikaz broja učenika po školama, zasebno za 1. – 4. razred i za 5. – 8. razred te ukupan broj djece. U većini škola koje su matične škole s područnim školama u višim razredima dolazi do povećanja broja učenika zbog pripajanja djece iz područnih škola, ponegdje i više od 100%, kao što je to slučaj s OŠ Nedelišće i OŠ Štrigova (zbog više područnih odjela). Prikaz broja djece u osnovnim školama na području LAG-a Međimurski doli i bregi u šk. godini 2012./2013. nalazi se u Aneksu 23.

¹ Podaci za pedagošku godinu 2012./2013. (izvor: Upravni odjel za obrazovanje, kulturu i sport Međimurske županije)

² Korišteni su podaci za školsku godinu 2012./2013. (izvor: Upravni odjel za obrazovanje, kulturu i sport Međimurske županije)

1.3.6.3. Srednjoškolsko obrazovanje, visokoškolsko obrazovanje, cjeloživotno učenje

Na području LAG-a ne postoji srednja škola. Učenici putuju uglavnom u Čakovec, a u manjoj mjeri u Varaždin, ali i u srednje škole u Sloveniju (Općina Štrigova). Područje LAG-a nema ustanovu koja bi pružala mogućnost za visoko obrazovanje, no u neposrednoj blizini (do 20ak kilometara udaljenosti) postoji nekoliko visokoobrazovnih institucija različitih profila na kojima mladi mogu nastaviti školovanje. Ipak, najveći broj mlađih gravitira prema Zagrebu i drugim većim obrazovnim središtima. Nema sustavnog praćenja podataka o postotku učenika koji upisuju fakultete i visoke škole po završetku srednjoškolskog obrazovanja. Jednim dijelom ovi podaci su poznati općinama kroz zahtjeve za stipendiranjem koje provodi većina općina u LAG-u (izuzev Gornjeg Mihaljevca i Selnice). Sredstva za stipendiranje se u većini općina smanjuju u zadnje tri godine, a najviše sredstava za stipendiranje studenata izdvaja ujedno i najveća općina u LAG-u, općina Nedelišće (ukupno 339.100,00 kn).

Na području LAG-a dostupni su informatički tečajevi za sve dobne skupine koje provodi udruga MIS iz Strahoninca, kao i neformalne edukacije na različite teme, najčešće u organizaciji civilnog sekotra.

Problemi	Potrebe
1.neadekvatni prostori škola i vrtića 2.nepostojanje / nedovoljni kapaciteti jaslica u okviru postojećih vrtića 3.Nemogućnost uvođenja jednosmjenske nastave 4.nedostatak razvojnih sportskih programa u sustavu školstva 5.nedostatna finansijska sredstva za financiranje centara izvrsnosti	1. obnova, dogradnja i/ili opremanje škola i vrtića 2. proširenje vrtića u svrhu otvaranja jaslica 3. proširenje postojećih škola za potrebe uvođenja jednosmjenske nastave 4. uvođenje dodatnih adekvatnih sportskih programa 5. osiguravanje dodatnih izvora financiranja za centre izvrsnosti ili drugi oblik poticanja dodatnih mogućnosti za rad djece

1.3.7 Civilno društvo

Kada govorimo o shvaćanju uloge organizacija civilnog društva u podmirivanju društvenih potreba, tada se fokusiramo na činjenicu kako mnoge organizacije civilnog društva svoju misiju ostvaruju istraživanjem problema na lokalnoj razini te njihovom aktualizacijom u javnosti. Iako na državnoj razini javnost nema izgrađen stav o problemima na lokalnoj razini, upravo je područje LAG-a ono na kojem se konkretne lokalne situacije mogu i trebaju uvijek aktualizirati, ali i rješavati.

Na dan 7.3.2013. godine u Registru udruga Republike Hrvatske ukupno je bilo upisano 226 udruga koje imaju sjedište na području LAG-a, od kojih djeluje najviše sportskih i udruga sportske rekreacije (90) što čini čak 40%. Iza njih po brojnosti su dobrovoljna vatrogasna društva (31) udruge iz područja kulture (25). Broj organizacija civilnog društva, u ovom kontekstu udruga građana, jedan je od glavnih indikatora razvijenosti civilnog društva. Manji broj istih često označava slabiji stupanj razvoja društva u cijelini, odnosno upućuje na slabiju aktivnost građana i njihovog sudjelovanja u društvenim procesima.

Usporedbom tog podatka s brojem stanovnika prema popisu stanovnika iz 2011. godine (32.905 stanovnika), dolazimo do podatka da na 1000 stanovnika dolaze 6,8 udruga. Usporedbom istog sa susjednim LAGovima (Sjeverozapad 6,03, Mura-Drava 9,4, Središnje Međimurje 11,4), vidimo da se ta brojka nažalost, s obzirom na broj naselja (69), kreće ispod prosjeka.

U prosjeku svaka udruga okuplja oko 30-tak članova, što bi reklo da je oko 6 780 građana uključeno u djelatnosti udruga. Evidencije članstva su vrlo često šturo vođene, a isto tako možemo prepostaviti da je više od trećine njih u članstvu u više od jedne udruge. Iz toga možemo pak zaključiti da je realna brojka oko 4 500 aktivnih građana u civilnom društvu regije LAGa Međimurski bregi i doli. U ukupnom broju stanovnika to čini tek 14%.

Finansijsku potporu za svoje aktivnosti udruge gotovo isključivo ostvaruju iz proračuna jedinica lokalne samouprave u kojoj su registrirane te Međimurske županije. Velik broj udruga uzrok je cijepanju proračuna na iznose nedostane za provođenje akcija većeg opsega. Jedan od temeljnih problema „ovisnosti“ o proračunu jedinica lokalne samouprave je manjak znanja, vještina i kapaciteta općenito u udrugama o pisanju projekata i vođenje aktivne politike samoodrživosti. Članovi udruga nisu dovoljno informirani i obučeni za korištenje mogućnosti financiranja iz nacionalnih i europskih izvora. Druga negativna posljedica velikog broja udruga je raspršenost njihovih aktivnosti, nepostojanje koordinacije i samim time smanjivanje njihovog utjecaja i mogućnosti provođenja inicijativa. Ovdje se kao jedno od rješenja može navesti aktivnije korištenje usluga Regionalnog programa JAKO, Programa regionalnog razvoja civilnoga društva i lokalnih zajednica u Republici Hrvatskoj koje se provodi na području LAG-a Međimurski bregi i doli.

S druge pak strane, iz analize je vidljivo kako postoji veliki broj sličnih i srodnih organizacija koje zajedno mogu činiti vrijedan društveni kapital za LAG. Uz to, velika aktivnost u području kulture i rekreacije po čemu je prepoznatljivo ne samo područje LAG-a već i cijele Međimurske županije dobar je zalog za svjetlu budućnost u kreiranju projekata iz tih područja.

Kapaciteti organizacija civilnog društva na području LAG-a u lagom su usponu.

Problem finansijske održivosti i dalje će ostati jednim od prioriteta, s tim da je svima u organizacijama civilnog društva jasno da se trebaju više okrenuti domaćim izvorima: donacijama, dotacijama i ostvarivanju prihoda od vlastitih usluga. Naturalni resursi za razvoj civilnog društva odnose se na opremu kojom raspolažu organizacije civilnog društva. Uredski prostor za rad organizacija civilnog društva jedan je od ključnih resursa. Raspolaganje prostorom kao mjestom za sastanke i druženje čini organizaciju prepoznatljivom, a članovi imaju izraženiji osjećaj pripadanja.

Ljudski resursi u ovom sektoru mnere se i članstvom u organizacijama civilnog društva. Rezultati našeg istraživanja pokazuju da je oko 14% građana u svojstvu članova najmanje jedne organizacije civilnog društva. Ovaj podatak govori o znatno manjem sudjelovanju u odnosu na podatke Europskog istraživanja vrijednosti ("European Value Study" - EVS) gdje je 40% građana izjavilo kako pripada nekoj organizaciji civilnog društva.

Za ljudske resurse u ovom je kontekstu relevantno aktivno članstvo u organizacijama civilnog društva. Aktivno članstvo znači i dobrovoljni rad. Istraživanje govori da se aktivno članstvo u civilnim organizacijama sužava te da se veoma često radi o jednoj ili dvije osobama koje na neformalnoj razini podupire nekolicina prijatelja. Jakosti ljudskih resursa odnose se na spremnost na učenje te stjecanje novih znanja i vještina, osobito kada su u pitanju pripadnici mlađih generacija. Dio organizacija vodi sustavnu politiku stjecanja novih znanja i vještina za zaposlene.

Potreba povećanja kapaciteta organizacija civilnog društva dugo vremena nije bila shvaćena kao važan cilj većine donatora, ali i samih organizacija. Ljudski resursi su ključni čimbenik te se neuspjesi u tom području često svode na nemogućnost pribavljanja sredstava za rad organizacija bez kojih nema održivog razvoja organizacija. Zapošljavanje mlađih osoba i sustavno ulaganje u njihova znanja i vještine ključni je problem razvoja sektora. Sustavno ulaganje u ljudske resurse zakonito će doprinijeti razvoju održivog koncepta financiranja civilnog društva. To će pomoći u rješavanju pitanja tehničke opremljenosti, vodstva i umrežavanja.

Problemi	Potrebe
<p>1. dio starijih generacija, zaposlen u važnijim organizacijama, nedovoljno pažnje posvećuje promociji mlađih stručnjaka, a nerijetko i koči njihov razvoj</p> <p>2. nisu iskoristile priliku zapošljavanja mlađih stručnjaka uz potporu državnih programa</p> <p>3. slaba prepoznatljivost vodstva, nedovoljno vidljivi javni nastupi predstavnika organizacija civilnog društva te umrežavanje i sklapanje koalicija radi konkretnih akcija i dalje čine izazovno područje razvoja civilnog društva na području LAG-a.</p> <p>4. organizacije nedovoljno surađuju međusobno u pitanjima od zajedničkog interesa koliko zbog sukoba toliko zbog nedostatka kulture i neiskustva</p> <p>5. problem finansijske održivosti</p> <p>6. razina komunikacije među organizacijama civilnog društva, što podrazumijeva i razmjenu informacija između pojedinih organizacija, kreće se od srednje komunikacije prema ograničenoj</p> <p>7. postoji dimenzija nelojalne konkurenциje pojedinih udruga prilikom natječaja za raspodjelu sredstava</p>	<p>1. pružanje šanse mladim stručnjacima, promocija i ulaganje u njihov razvoj</p> <p>2. zapošljavanje mlađih stručnjaka u organizacijama civilnog društva uz državnu potporu</p> <p>3. jačanje vodstva, povećanje broja javnih nastupa, stvaranje koalicija</p> <p>4. jače umrežavanje, udruživanje, zajednički projekti</p> <p>5. jačanje finansijske održivosti, dobivanje finansijskih sredstava putem različitih domaćih i međunarodnih natječaja</p> <p>6. jačanje komunikacije organizacija civilnog društva kroz uspostavu informacijskih kanala</p> <p>7. suradnja i transparentnost pri prijavama na natječaje</p>

2. SWOT ANALIZA RAZVOJNIH MOGUĆNOSTI I PODRUČJA

Temeljem prezentiranih podataka i informacija iz osnovne analize, te prikupljenih mišljenja sudionika procesa strateškog planiranja, utvrđene su glavne činjenice SWOT analize iz glavnih područja djelovanja i življjenja obrađenih u osnovnoj analizi, a to su :

- Poljoprivreda
- Gospodarstvo
- Komunalna infrastruktura
- Kulturna, povijesna i prirodna baština, okoliš
- Turizam
- Demografija, školstvo i društvena infrastruktura

Snage (Strengths)	Slabosti (Weaknesses)
Poljoprivreda <ul style="list-style-type: none"> - dobri pedoklimatski uvjeti za razvoj poljoprivredne proizvodnje (voćarstvo, vinogradarstvo, cvjećarstvo, povrtlarstvo itd.) - tradicija bavljenja poljoprivrednom proizvodnjom - razvijena moderna voćarska proizvodnja - proizvodnja visokokvalitetnih vina - mlade generacije koje preuzimaju obiteljska gospodarstva - raznolikost poljoprivrednih proizvoda koji upotpunjavaju turističku ponudu 	Poljoprivreda <ul style="list-style-type: none"> - usitnjenošć i rascjepkanost poljoprivrednog zemljišta - nedostatak interesa za udruživanjem i zajedničkim nastupom na tržištu - niska konkurentnost malih poljoprivrednih gospodarstava uslijed nedostatka finansijskih sredstava i nedostatka znanja za uvođenje novih tehnologija i standarda u proizvodnji - nedostatak distributivnih centara - nedovoljna spremnost za korištenje EU sredstava - nelegalizirani objekti - postojeća visoka kreditna zaduženost
Gospodarstvo <ul style="list-style-type: none"> - snažna tradicija poduzetništva i obrtništva - velik broj malih i srednjih poduzeća i obrta - razvijena i konkurentna prerađivačka industrija i proizvodno obrtništvo - rast vanjsko-trgovinske razmjene - postojanje poslovnih i gospodarskih zona – preduvjet u dalnjem razvoju malog poduzetništva i obrtništva - prisutnost nekoliko stranih ulagača sa značajnim brojem zaposlenika i složenim krajnjim proizvodima povoljan geostrateški položaj za pristup tržištima u okruženju 	Gospodarstvo <ul style="list-style-type: none"> - nedovoljna iskorištenost pojedinih poduzetničkih zona uslijed infrastrukturne neopremljenosti - nizak prosjek plaća u odnosu na nacionalni prosjek - rast nezaposlenosti - slabo gospodarsko-interesno udruživanje poduzetnika i obrtnika (klaster, zadruga) - nedostatak koordinacije i inicijativa između javnog i privatnog sektora - slaba konkurenčnost malih i srednjih poduzeća i obrta - nedostatak lokalnih poticaja za privlačenje ulagača

Snage (Strengths)	Slabosti (Weaknesses)
Komunalna infrastruktura <ul style="list-style-type: none"> - dobar geoprometni položaj i povezanost s važnim međunarodnim pravcima - visok stupanj izgrađenosti osnovne komunalne infrastrukture (struja, voda, plin) - visok stupanj pokrivenosti telekomunikacijskom mrežom - postojanje vodocrpilišta na području LAG-a 	Komunalna infrastruktura <ul style="list-style-type: none"> - neizgrađen sustav odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda u većini naselja LAG-a - premalo pješačkih i biciklističkih staza što umanjuje sigurnost u prometu - neodržavana/nekvalitetna prometna infrastruktura - nepostojanje funkcionalnog javnog prijevoza - preopterećenost prometnica kroz naselja
Kulturna, povijesna i prirodna baština, okoliš <ul style="list-style-type: none"> - značajan broj kulturnih i povijesnih spomenika kao potencijal za razvoj turizma - sačuvana autentična „živa“ kulturna baština (manifestacije, folklor, običaji) - raznolikost krajolika na malom području - značajan broj ekološki važnih područja sa zaštićenim divljim svojstama i stanišnim tipovima 	Kulturna, povijesna i prirodna baština, okoliš <ul style="list-style-type: none"> - nedostatak finansijskih sredstava za održavanje kulturne, povijesne i prirodne baštine - onečišćenje i degradacija tla uporabom kemijskih sredstava prilikom bavljenja poljoprivredom - postojanje nesaniranih ilegalnih odlagališta smeća - narušavanje krajolika zbog ilegalna gradnje uz rijeku Dravu

Snage (Strengths)	Slabosti (Weaknesses)
<p>Turizam</p> <ul style="list-style-type: none"> - kvalitetna postojeća turistička ponuda (Toplice Sv. Martin, Vinska cesta, Cesta tradicije) - potencijali seoskog turizma prepoznati od strane privatnog sektora - dobro razvijena infrastruktura za razvoj sportsko-rekreativnog turizma - enogastronomска ponуда 	<p>Turizam</p> <ul style="list-style-type: none"> - neobjedinjena turistička ponuda, slaba međusobna povezanost turističkih subjekata - nedovoljna ciljana promocija kraja kao turističke destinacije - nedostatak odgovarajućih stručnih kadrova u turizmu - nedostatak smještajnih kapaciteta pojedinih kategorija (Sobe na seljačkom domaćinstvu) - nedovoljno iskorišten potencijal povijesne i kulturne baštine za razvoj kulturnog i vjerskog turizma
<p>Demografija, školstvo i društvena infrastruktura</p> <ul style="list-style-type: none"> - pozitivan prirodni prirast i vitalni indeks - visok postotak stanovništva u radno aktivnoj dobi - djelovanje velikog broja udruga – aktivni civilni sektor - dostupnost sportskih sadržaja - uspostavljeni centri izvrsnosti (OŠ Nedelišće, OŠ Strahoninec, OŠ Šenkovec) 	<p>Demografija, školstvo i društvena infrastruktura</p> <ul style="list-style-type: none"> - opadanje broja stanovnika uslijed migracija - slab povratak mladih nakon završenog školovanja u drugim gradovima - neadekvatna obrazovana struktura – visok udio osoba bez završene OŠ ili samo sa završenom OŠ - neravnomjerno razvijena i održavana društvena infrastruktura; dječji vrtići, dječja igrališta, igrališta, školske sportske dvorane, prostori za primarnu zdravstvenu zaštitu i socijalnu skrb - nedostatni prostorni kapaciteti za provođenje jednosmjenske nastave u osnovnim školama; ne postoji program produženog boravka u školama - nezadovoljavajuća pokrivenost stručnim timovima u većini OŠ (psiholog, defektolog, logoped, pedagog) - spora integracija Roma u društvo - nedostatak razvojnog sportskog centra

Prilike (Opportunities)	Prijetnje(Threats)
Poljoprivreda <ul style="list-style-type: none"> - povećanje potražnje za autohtonim proizvodima i proizvodima zaštićenog porijekla - trend povećanja potražnje za hranom iz organskog uzgoja - umrežavanje na nacionalnoj i internacionalnoj razini (zajednički projekti, razmjena znanja i iskustava) - porast prilika za korištenjem sredstava iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj 	Poljoprivreda <ul style="list-style-type: none"> - jakja konkurenca na poljoprivrednom tržištu EU - tržište i potrošači EU koji zahtijevaju visoke standarde i nove tehnologije u proizvodnji koje polj. nisu u potpunosti u stanju ispuniti - složenost procedura za korištenje EU sredstava - kompleksno EU zakonodavstvo - povećani finansijski izdaci (ulaganja) s ciljem dostizanja standarda zajednice - klimatske promjene uslijed kojih su češće elementarne nepogode (suša, tuča)
Gospodarstvo <ul style="list-style-type: none"> - korištenje poticajnih mjera za razvoj poduzetništva i povećanje izvoza na nacionalnoj razini - očekivano poboljšanje poslovnog i investicijskog okruženja RH - otvaranje novih prilika za prekograničnu suradnju - poboljšanje uvjeta i prilika za privlačenje stranih ulagača nakon ulaska u EU vanjskih - otvaranje natječaja za financiranje poduzetničkih projekata kroz strukturne fondove EU 	Gospodarstvo <ul style="list-style-type: none"> - velika konkurenca stranih tvrtki na EU tržištu - konkurenca u tradicionalnim industrijama (tekstilna, obućarska) iz istočnih zemalja - globalna gospodarska kriza koja ugrožava prije svega male poduzetnike - otvaranje tržišta rada ulaskom u EU - odlazak mladih visokoobrazovanih stručnjaka
Komunalna infrastruktura <ul style="list-style-type: none"> - otvaranje novih mogućnosti za financiranje izgradnje komunalne infrastrukture iz EU fondova - intenziviranje inicijativa za razvoj integriranog putničkog prijevoza 	Komunalna infrastruktura <ul style="list-style-type: none"> - neodgovarajući međunarodni sustav obrane od poplave - povećanje broja osobnih vozila uslijed očekivanog pada cijena ulaskom u RH u EU
Kulturna, povjesna i prirodna baština, okoliš <ul style="list-style-type: none"> - trend porasta potražnje za turističkim sadržajima koji uključuju kulturnu, povjesnu i prirodnu baštinu - razvoj i dostupnost tehnologije za interaktivnu prezentaciju kulturne i povjesne baštine - mogućnost korištenja EU fondova za obnovu i očuvanje kulturne baštine i zaštitu prirodne baštine 	Kulturna, povjesna i prirodna baština, okoliš <ul style="list-style-type: none"> - proračunska ograničenja stavlja po strani financiranje velikih programa s područja kulturno - povjesne i prirodne baštine - onečišćenja okoliša koje dolazi iz susjednih regija i zemalja

Prilike (Opportunities)	Prijetnje(Threats)
<p>Turizam</p> <ul style="list-style-type: none"> - EU fondovi za razvoj kontinentalnog turizma - povećani broj turista iz EU - tranzitni turizam - poticanje selektivnih oblika turizma od strane EU - integriranje u međunarodnu turističku ponudu 	<p>Turizam</p> <ul style="list-style-type: none"> - nedovoljno iskorištanje turističkog potencijala kontinentalnog turizma Hrvatske - konkurenčija kontinentalnog turizma susjednih regija - visoki zahtjevi stranih gostiju za standardima i kvalitetom usluge
<p>Demografija, školstvo i društvena infrastruktura</p> <ul style="list-style-type: none"> - otvaranje novih prilika za prekograničnu suradnju u rješavanju srodne problematike i kandidiranju projekata na EU izvore financiranja - korištenje strukturnih fondova za gradnju i obnovu društvene infrastrukture - povećane mogućnosti za mobilnost radne snage i studenata 	<p>Demografija, školstvo i društvena infrastruktura</p> <ul style="list-style-type: none"> - administrativne prepreke i sporost birokracije - centralizacija financiranja javnih potreba - proračunska ograničenja za razvojne projekte - nedovoljna fleksibilnost obrazovnog sustava

3. RAZVOJNA VIZIJA

Na radionicama procesa strateškog planiranja i izrade lokalne razvojne strategije LAG-a Međimurski dol i bregi, sudionici procesa planiranja putem anketnih upitnika i usmenih prijedloga izrazili su svoje videnje i ocjenu sadašnjeg stanja i viđenje budućnosti kakvu želimo imati na objedinjenom području LAG-a Međimurski dol i bregi. Iz svih tih izraženih i prikupljenih stavova proizlazi tekst vizije kao izjava o stanju željene budućnosti iz koje proizlaze razvojni ciljevi, koje je potrebno ostvariti, te prioriteti kojima će se ostvarivati ciljevi kao i mjere i aktivnosti kojima će se ostvarivati prioriteti, a time i ciljevi i vizija.

Iz prethodno navedenih prikupljenih pismenih i usmenih informacija sudionika strateškog planiranja proizlazi da se budućnost prostora LAG-a sagledava kao najpoželjnija sredina za život i rad, tj. zajednica zadovoljnih ljudi, koji su svojim zajedničkim naporima unaprijedili poduzetništvo, poljoprivredu i turizam kao konkurentno gospodarstvo, ostvarili visoku razinu bavljenja sportom i rekreacijom, te drugih oblika zdravog življenja i istovremeno očuvali okoliš, kulturne i tradicijske vrijednosti, te ostvarili materijale i ostale preduvjete za prostor poželjan za život i rad.

Stoga se sažeto vizija može izraziti slijedećim tekstrom;

„Najpoželjnija sredina za život i rad“

3.1. Razvojni ciljevi po osima ruralnog razvoja

Iz suštine sadržaja teksta vizije, proizlaze dugoročni razvojni ciljevi (u dalnjem tekstu; razvojni ciljevi). Da bi se moglo ostvariti poželjno mjesto i sredina za život i rad, te zadovoljstvo svih ljudi, potrebno je prije svega, ostvariti dobru materijalnu osnovu, a to znači visoki stupanj razvijenosti gospodarskih aktivnosti (poduzetništvo, poljoprivreda i turizam)

Prema mišljenju sudionika procesa strateškog planiranja to je razvojni cilj koji mora obuhvatiti ostvarivanje svih uvjeta za tzv. održivi i za područje LAG-a prihvatljiv razvoj. Stoga taj cilj mora uključivati u prioritete ne samo direktnе gospodarske aktivnosti već i prioritete zaštite prirodne i društvene okoline, te korištenje suvremenih tehnologija, obnovljivih izvora energija i prirodnih resursa na prostoru LAG-a.

Za ostvarivanje poželjne sredine, što je poanta u viziji i za visoki nivo razvijenosti gospodarskih aktivnosti, nužan je preduvjet kvalitetnog upravljanja lokalnom razvojnom strategijom, a što se može postići samo dobrom suradnjom i partnerstvom te međusobnim razumijevanjem i uvažavanjem sudionika u svim sektorima življenja (javnog, civilnog i gospodarskog). Stoga se kao jedan od dugoročnih ciljeva postavlja i ostvarivanje tog preduvjeta, tj. suradnje kao temelja upravljanjem provedbe lokalne razvojne strategije LAG-a.

Iz prethodno prikazanog proizlaze tri dugoročna razvojna cilja ;

1. Održivi razvoj
2. Kvalitetno življenje
3. Suradnja kao temelj upravljanja razvojem

Kratki opis razvojnih ciljeva

Ad 1. Održivi razvoj

Cilj održivi razvoj objedinjuje tri bitne komponente gospodarskog sektora na području Lag-a; a to su : malo i srednje poduzetništvo u općenitom smislu i specifične djelatnosti poljoprivrede i turizma. Djelatnost poljoprivrede obuhvaća primarnu proizvodnju i preradu poljoprivrednih proizvoda. Turizam je svakako nezaobilazna djelatnost za kvalitetan razvoj određenog prostora tim više što je to djelatnost u koju se može uključiti široki spektar fizičkih osoba i poslovnih organizacija. Da bi se osiguralo prihvatljivo djelovanje gospodarstva u uvjetima poštivanja svih nacionalnih i EU standarda, nužno je poštivanje svih oblika zaštite prirodnog i društvenog okruženja, te očuvanje prirodnog i kulturno povijesnog naslijeđa uključujući i tradicijske vrijednosti

Za kvalitetan gospodarski razvoj, posebno su korisne razvojne inicijative uvođenja novih proizvoda, novih tehnologija, novog zapošljavanja i korištenja obnovljivih izvora energije i energetske učinkovitosti

Ad 2. Kvalitetno življenje

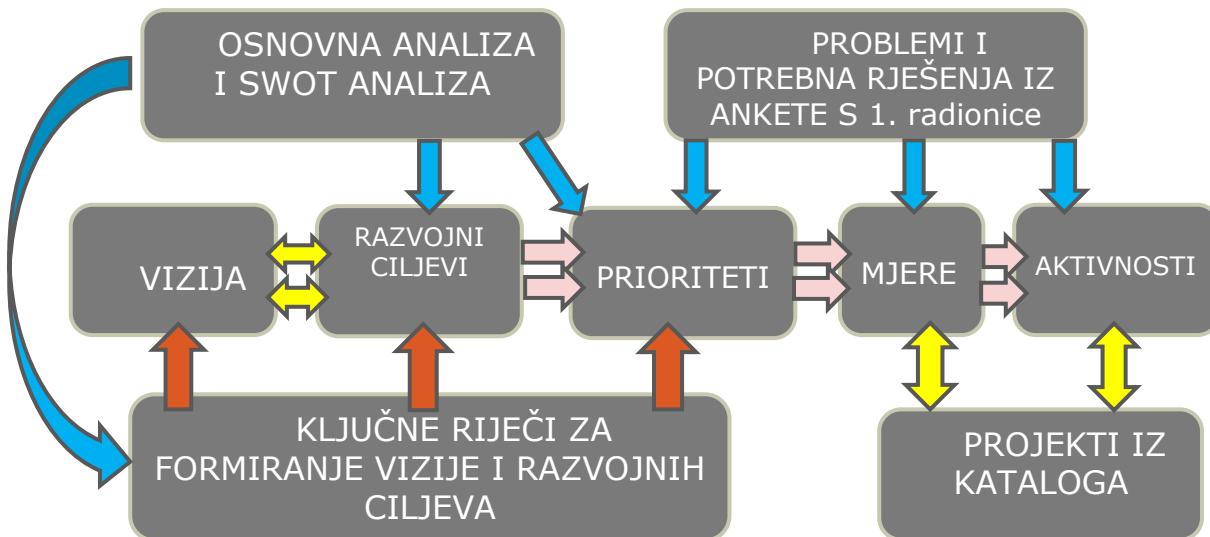
Poanta vizije odnosno željene budućnosti je poželjna sredina, a to znači visoki nivo kvalitete življenja na čitavom prostoru LAG-a .Stoga je formiran poseban razvojni cilj kvalitete života. Ovaj cilj obuhvaća prioritete koji osiguravaju značajniju ulogu civilnih društava i društvenog života, zatim podizanje kvalitete života društvenim skupinama s posebnim potrebama i unapređenje komunalne i društvene infrastrukture, bez koje je nezamisliv kvalitetan život stanovništva. Komunalna infrastruktura je nužno potrebna i za razvoj gospodarstva, ali je taj prioritet svrstan u cilj kvalitetnog življenja iz razloga što je to bitniji preduvjet za životne potrebe stanovništva.

Ad 3. Suradnja kao temelj upravljanja razvojem

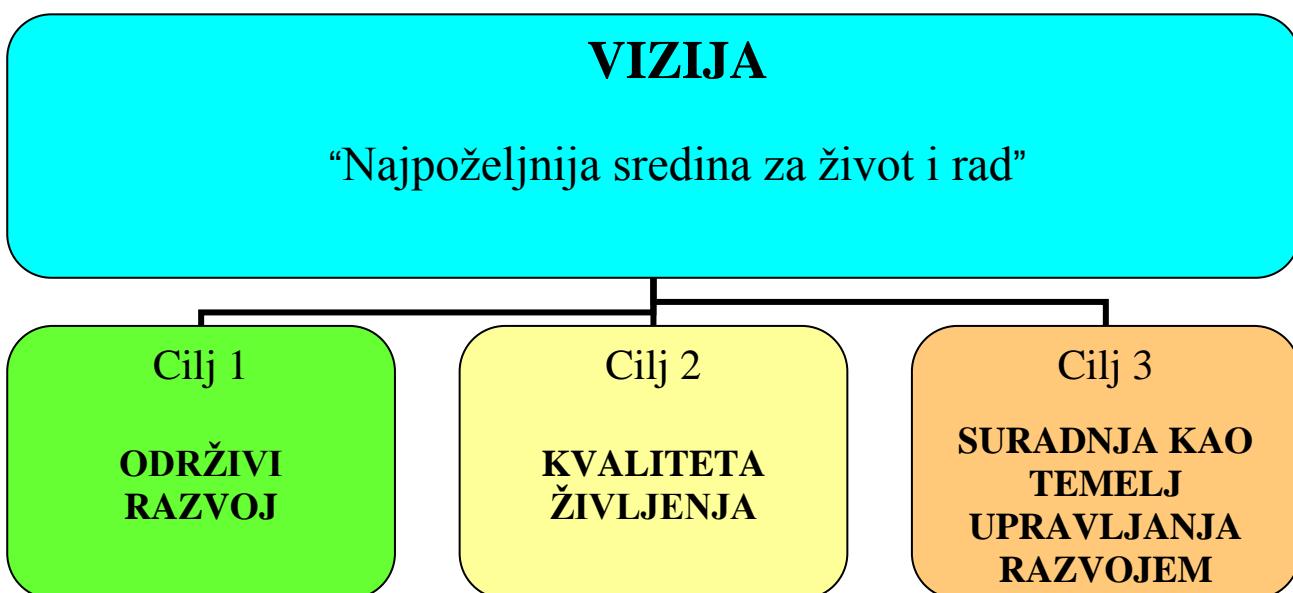
Želimo li da se ciljevi 1 i 2 kvalitetno ostvaruju , mora se ostvarivati kvalitetno upravljanje prostorom i ostvarivanjem i provedbom lokalne razvojne strategije, a tome je opet preduvjet visoki stupanj i kvalitetna suradnja, koja uključuje sve žitelje prostora Lag-a i sve organizacije, javne, civilne i gospodarske . Ta suradnja mora se odvijati interno i međusektorski, kao i sa bližim i širim okruženjem prostora Lag-a.Promocija i ostvarivanje suradnje je uostalom i polazište LEADER principa i stvaranja partnerstva između svih sektora življenja na nekom prostoru. Istovremeno, bitan preduvjet za upravljanje razvojem je kvalitetan obrazovni sustav „stalno učenje“ tj. sustav cijeloživotnog obrazovanja, te su ova dva sadržaja uključeni kao prioriteti u okviru razvojnog cilja; suradnja kao temelja upravljanja razvojem.

Formiranje razvojnih ciljeva, prioriteta, provedbenih mjera i pripadajućih aktivnosti, kao sadržaja provedbenih mjera provedeno je kroz proces analize svih sadržaja koji su utvrđeni osnovnom analizom, SWOT analizom, prikupljenim informacijama kroz ankete i raspravama na radionicama strateškog planiranja, a prema metodologiji koja je prikazana shemom u nastavku:

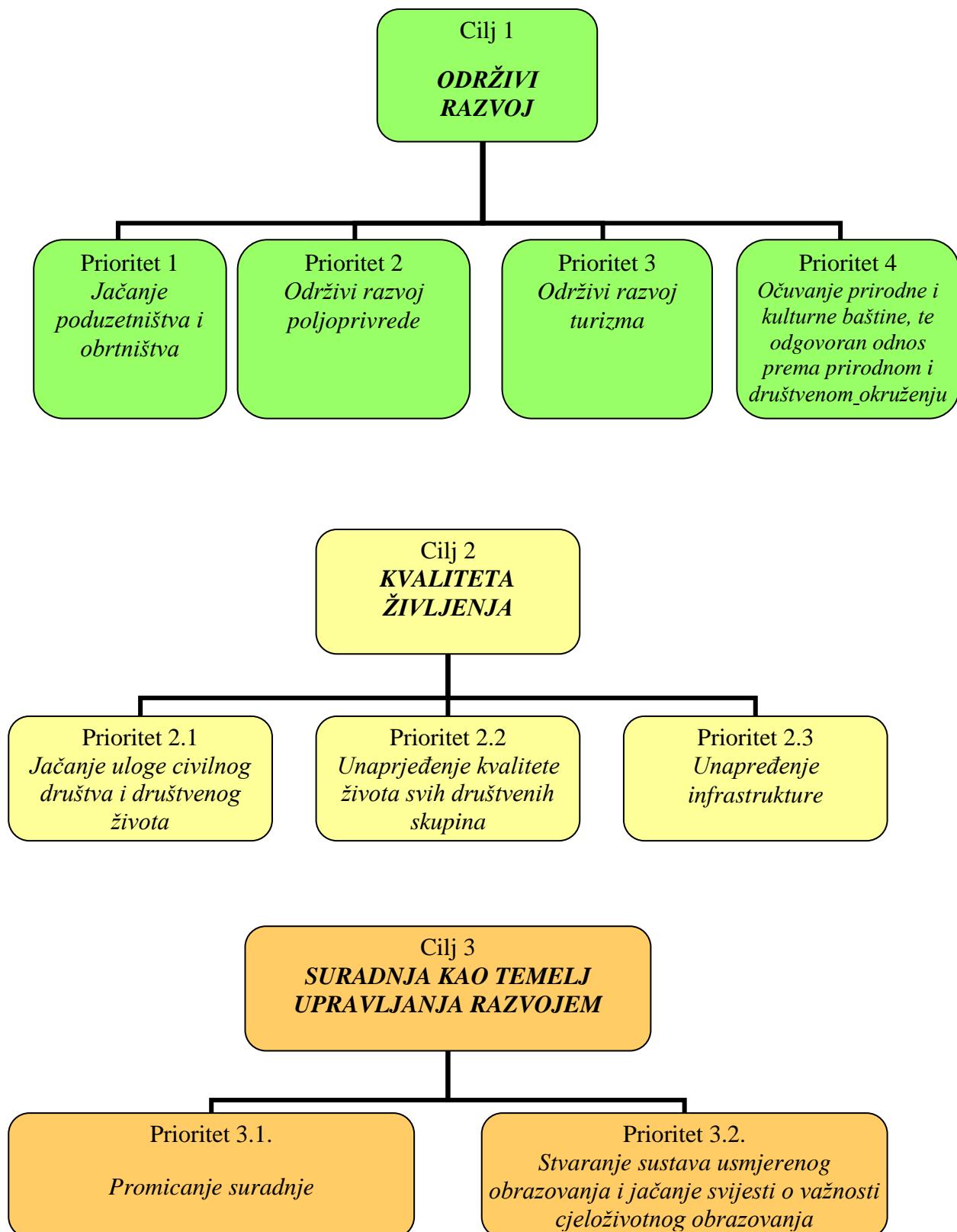
Model generiranja vizije - razvojnih ciljeva – prioriteta – mjera - aktivnosti

Tekst vizije i razvojnih ciljeva

Shematski prikaz razvojnih ciljeva i pripadajućih prioriteta

3.2. Opis mjera za dostizanje ciljeva uključujući definiranje korisnika i kriterija prihvatljivosti i 3.3. očekivani rezultati po mjerama.

Tabelom u nastavku prezentirane su planirane provedbene mjere u odgovarajućim prioritetima i razvojnim ciljevima, a tabelama sa opisom po mjerama utvrđeni su i ostali elementi sadržaja mjera.

CILJEVI	PRIORITETI	MJERE
Cilj 1 Održivi razvoj	<u>1.1. Jačanje poduzetništva i obrtništva</u>	1.1.1. Održivi i uravnoteženi razvoj poduzetništva i obrtništva 1.1.2. Poticanje očuvanja tradicijskih zanatskih obrta 1.1.3. Jačanje poduzetničke klime i poduzetničke infrastrukture 1.1.4. Privlačenje investitora
	<u>1.2. Održivi razvoj poljoprivrede</u>	1.2.1. Razvoj suvremenih obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava 1.2.2. Daljnje jačanje poljoprivrede, vinogradarstva i voćarstva kroz povezivanje poljoprivrednih gospodarstava 1.2.3. Razvoj integrirane i ekološke poljoprivrede 1.2.4. Poticanje korištenja obnovljivih izvora energije u poljoprivrednoj proizvodnji 1.2.5. Uspostavljanje poljoprivredne infrastrukture
	<u>1.3. Održivi razvoj turizma</u>	1.3.1. Umrežavanje turističke ponude i kreiranje novih turističkih proizvoda 1.3.2. Razvoj zajedničke turističke promocije
	<u>1.4. Očuvanje prirodne i kulturne baštine i odgovoran odnos prema prirodnom i društvenom okruženju</u>	1.4.1. Očuvanje kulturne i povijesne baštine 1.4.2. Zaštita šuma i prirodnih riječnih tokova 1.4.3. Čisti okoliš za kvalitetan život u sredini 1.4.4. Očuvanje visoke kakvoće pitke vode

CILJEVI	PRIORITETI	MJERE
<i>Cilj 2 Kvaliteta življenja</i>	<u>2.1. Jačanje uloge civilnog društva i podizanje kvalitete društvenog života</u>	<p>2.1.1. Podrška udrugama u provođenju njihovih aktivnosti</p> <p>2.1.2. Promicanje važnosti uloge civilnog sektora u podizanju kvalitete društvenog života</p> <p>2.1.3. Stvaranje okvira za socijalno poduzetništvo</p>
	<u>2.2. Unaprjeđenje kvalitete života svih društvenih skupina</u>	<p>2.2.1. Briga o djeci i mladima</p> <p>2.2.2. Promicanje svih oblika sporta i rekreacije</p> <p>2.2.3. Unaprjeđenje preventivne zdravstvene zaštite</p> <p>2.2.4. Briga o starijim i nemoćnim, te društvenim skupinama s posebnim potrebama</p> <p>2.2.5. Omogućiti dostojan život razvojačenih hrvatskih branitelja</p> <p>2.2.6. Uspješna integracija romske nacionalne manjine u društvo</p>
	<u>2.3. Unapređenje infrastrukture</u>	<p>2.3.1. Kvalitetna i dobro održavana mreža društvene infrastrukture</p> <p>2.3.2. Izgradnja i modernizacija komunalne infrastrukture</p> <p>2.3.3. Osiguranje uvjeta razvoja sporta i rekreacije</p> <p>2.3.4. Uređenje i održavanje javnih površina</p> <p>2.3.5. Poticanje energetske učinkovitosti</p>
<i>Cilj 3 Suradnja kao temeljen upravljanju razvojem</i>	<u>3.1. Promicanje suradnje</u>	<p>3.1.1. Sektorska i međusektorska suradnja</p> <p>3.1.2. Suradnja sa LAG-ovima, udruženjima i inicijativama</p> <p>3.1.3. Unapređenje sustava informiranja</p>
	<u>3.2. Stvaranje sustava usmjerenog obrazovanja i jačanje svijesti o važnosti cijelog životnog obrazovanja</u>	<p>3.2.1. Briga za kvalitetan predškolski odgoj i osnovnoškolsko obrazovanje</p> <p>3.2.2. Poticanje neformalnog obrazovanja</p>

Tabelama u nastavku prezentirani su sadržaji mjera tj. aktivnosti mjera kojima je definirani obuhvat, odnosno. opis mjera, korisnici mjera kao direktni korisnici i indikatori u smislu kriterija prihvatljivosti provedenih mjera. U tabelama u nastavku naznačeni su kvalitativni indikatori, kojima će se utvrđivati ocjena provedbe i prihvatljivost pojedine provedbene mjere. Vrijednosne veličine indikatora utvrđuju se godišnjim akcijskim planovima provedbe LRS. Pod kriterijima prihvatljivosti, promatraju se dvojaki kriteriji; prvo kriterij prihvatljivosti projekata za koje će se koristiti kriteriji programa za koje se konkretni projekt kandidira (program IPARD-a mjera 101,103,301,302, te programi propisani pravilnicima nadležnih Ministarstava RH) i drugo; kriteriji prihvatljivosti provedbenih mjera koji su naznačeni tabelama u nastavku. U tabelama su također naznačeni očekivani rezultati mjera kao preporučeni sadržaj LRS pod točkom **3.3 očekivani rezultati po mjerama.**

Razvojni cilj	1 Održivi razvoj
Prioritet	1.1. Jačanje poduzetništva i obrtništva
Mjere	1.1.1. Održivi i uravnoteženi razvoj poduzetništva i obrtništva 1.1.2. Poticanje očuvanja tradicijskih zanatskih obrta 1.1.3. Jačanje poduzetničke klime i poduzetničke infrastrukture 1.1.4. Privlačenje investitora
Aktivnosti kao sadržaj i opis mjera	<ul style="list-style-type: none"> - Donošenje akcijskog plana za uravnoteženi razvoj poduzetništva i obrtništva - Edukacija i obrazovanje poduzetnika i obrtnika – putem udruženja (radionice, seminari, informiranje) - Poticanje projekata koji stvaraju nove proizvode i usluge, koriste nove tehnologije, te ostvaraju novo zapošljavanje. - Jačanje primjene standarda i normizacije u proizvodnim procesima - Promicanje projekata na bazi korištenja energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije - Poticanje poslovnih subjekata na humanitarni i ekološki doprinos lokalnoj zajednici - Poticanje poslovnih subjekata za ulaganjem u mladu, obrazovanu radnu snagu – stipendiranje - Podizanje svijesti o potrebi očuvanja tradicijskih zanata i obrta, te djelatnosti u domaćoj radinosti - MESAP kao sajmenu instituciju podići na još višu razinu međunarodnog sajma, - Pokretanje više manjih sajmenih manifestacija sa svrhom prezentacije proizvodno-uslužnih postignuća gospodarskog i civilnog sektora - Stavljanje u funkciju poduzetničkih zona komunalnim opremanjem i izgradnjom poslovnih objekata - Utjecati na smanjenje komunalnog doprinosa - Osposobljavanje kadra za rad s potencijalnim investitorima - Upoznavanje potencijalnih investitorima s uvjetima i mogućnostima ulaganja na području LAG-a - Promidžba kapaciteta poslovnih zona - Sudjelovanje poduzetnika na inozemnim sajmovima
Korisnici mjera	Poduzetnici i obrtnici svih djelatnosti i kategorija, investitori, novo zaposleni, svi žitelji i sve općine područja LAG-a, novi poduzetnici
Kriteriji prihvatljivosti	Pozitivni indeksi gospodarskih rezultata na godišnjoj razini Zaustavljen rast nezaposlenih u kratkoročnom i srednjoročnom razdoblju i pad nezaposlenosti u dugoročnom razdoblju
Očekivani rezultati	Povećanje broja novo zaposlenih (min 20 zaposlenih godišnje) Broj novih poduzetnika Veći broj novo osnovanih obrta od ugašenih obrta Broj novih investitora u poslovnim zonama

Razvojni cilj	1 Održivi razvoj
Prioritet	1.2. Održivi razvoj poljoprivrede
Mjere	<p>1.2.1. Razvoj suvremenih obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava</p> <p>1.2.2. Daljnje jačanje poljoprivrede, vinogradarstva i voćarstva kroz povezivanje poljoprivrednih gospodarstava</p> <p>1.2.3. Razvoj integrirane i ekološke poljoprivrede</p> <p>1.2.4. Poticanje korištenja obnovljivih izvora energije u poljoprivrednoj proizvodnji</p> <p>1.2.5. Uspostavljanje poljoprivredne infrastrukture</p>
Aktivnosti kao sadržaj i opis mjera	<ul style="list-style-type: none"> - Poticanje mlađih generacija za ostanak na poljoprivrednim gospodarstvima - Poticanje uvođenja novih tehnologija u poljoprivrednoj proizvodnji - Poticanje poljoprivrednika na prerađivačku djelatnost - Edukacija poduzetnika u poljoprivredi, prvenstveno na temu višestruke sukladnosti - Edukacija poduzetnika u poljoprivredi na temu primjene novih tehnologija, standarda kvalitete i zaštiti okoline - Osnivanje udruženja za područje LAG-a - Podrška i usmjeravanje poljoprivrednih gospodarstava u njihovom razvoju - Organiziranje zajedničkog marketinga i plasmana proizvoda na tržište - Zaštita i promocija autohtonih proizvoda u poljoprivrednoj proizvodnji i preradi - Jačanje primjene nacionalnih i EU standarda zaštite okoliša i kvalitete u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji i preradi poljoprivrednih proizvoda - Podizanje svijesti i promicanje ekološke proizvodnje - Podizanje svijesti o mogućnostima poljoprivrednog gospodarenja unutar zaštitnih zona vodocrpilišta - Edukacija o mogućnostima korištenja obnovljivih izvora energije i energetske učinkovitosti u poljoprivrednoj proizvodnji - Podizanje svijesti o korištenju obnovljivih izvora energije u poljoprivrednoj proizvodnji - Stvaranje uvjeta za uspostavu poljoprivrednih zona <p>Uređivanje nerazvrstanih cesta u poljoprivrednim zonama</p>
Korisnici mjera	Svi oblici poduzetnika u poljoprivredi, novo zaposleni, svi žitelji i sve općine područja LAG-a, novi i mladi poduzetnici u poljoprivredi
Kriteriji prihvatljivosti	Pozitivni indeksi rezultata u poljoprivredi na godišnjoj razini Zaustavljen rast nezaposlenih u kratkoročnom i srednjoročnom razdoblju i pad nezaposlenosti u dugoročnom razdoblju
Očekivani rezultati	<p>Broj novo osnovanih OPG-a i novo osnovanih zadruga</p> <p>Broj novo zaposlenih u poljoprivrednoj djelatnosti (min 10 godišnje)</p> <p>Broj novih i novo registriranih autohtonih proizvoda</p> <p>Broj prijavljenih i realiziranih projekata u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji (IPARD mjera 101) i u preradi poljoprivrednih proizvoda (IPARD mjera 103)</p> <p>Broj projekata koji koriste OIE i energetsku učinkovitost u poljoprivrednoj proizvodnji</p> <p>Broj izdanih pisma preporuke</p>

Razvojni cilj	1 Održivi razvoj
Prioritet	1.3. Održivi razvoj turizma
Mjere	1.3.1. Umrežavanje turističke ponude i kreiranje novih turističkih proizvoda 1.3.2. Razvoj zajedničke turističke promocije
Aktivnosti kao sadržaj i opis mjera	<ul style="list-style-type: none"> - Potaknuti zaštitu i promociju autohtone gastronomije i kvalitetnih vina te ih uvrstiti u turističku ponudu - Koristiti očuvanu turističku atrakcijsku osnovu - prirodne i kulturne vrijednosti te tradicijske obrte, sačuvanu povijesnu i graditeljsku baštinu - Uključivanje sportske rekreativne turističke ponude - Promovirati i unaprijediti vjerski turizam - Jačanje i promocija specifičnih turističkih proizvoda - „Ceste tradicije“, „Vinske ceste“, ogledni „Međimurski grunt“ u cilju obogaćivanja turističke ponude - Brendiranje manifestacija i obilježavanje kulturno povijesnih tradicija - U području turizma umrežiti kompletnu turističku ponudu - Usmjeravanje poljoprivrednih gospodarstava u razvoj turističkih proizvoda i usluga - Iskoristiti dobar geografski položaj - blizina susjednih zemalja kojima trebamo postati poželjna turistička destinacija - Razvoj brenda „Gornje Međimurje“ (Slika organizirane sredine sa poštenim, radišnim, zadovoljnim i gostoljubivim stanovnicima; Mjesto skladno za život obitelji, briga za djecu i mladež i društveno bogatog sadržaja; Lijepo, sređeno, visoka kvaliteta življjenja, uzorna sredina) - Jačanje suradnje turističkih zajednica - Edukacija stručnog kadar u turizmu - Kreiranje turističkih programa za različite interesne skupine turista - Izrada promocijskog materijala turističke ponude na prostoru Lag-a
Korisnici mjera	Svi oblici poduzetnika u turističkoj djelatnosti, novo zaposleni, svi žitelji i sve općine područja LAG-a, novi poduzetnici u turizmu, turistički radnici, turisti
Kriteriji prihvatljivosti	Pozitivni indeksi rezultata u turističkoj djelatnosti na godišnjoj razini Zaustavljen rast nezaposlenih u kratkoročnom i srednjoročnom razdoblju i pad nezaposlenosti u dugoročnom razdoblju, stupanj umreženosti turističke djelatnosti
Očekivani rezultati	Novi promotivni materijali turističke ponude područja LAG-a Broj novo zaposlenih u turističkoj djelatnosti (min 10 godišnje) Umrežena turistička ponuda Odgovarajuće educirani turistički djelatnici Broj novih turističkih usluga

Razvojni cilj	1 Održivi razvoj
Prioritet	1.4. Očuvanje prirodne i kulturne baštine i odgovoran odnos prema prirodnom i društvenom okruženju
Mjere	1.4.1. Očuvanje kulturne i povijesne baštine 1.4.2. Zaštita šuma i prirodnih riječnih tokova 1.4.3. Čisti okoliš za kvalitetan život u sredini 1.4.4. Očuvanje visoke kakvoće pitke vode
Aktivnosti kao sadržaj i opis mjera	<ul style="list-style-type: none"> - Podizanje svijesti o važnosti očuvanja kulturne i povijesne baštine - Očuvanje materijalne i nematerijalne kulturne, povijesne i graditeljske baštine - Zaštita područja Natura 2001. Mura-Drava, te Regionalnog parka Mura-Drava - Revitalizacija potoka i očuvanje bioraznolikosti (Trnava) - Promoviranje „priateljskog odnosa s prirodom“ - Provedba programa i projekata zaštite i očuvanja okoliša (Zelena Agenda, - akcije čišćenja) - Aktivna zaštita vodocrpilišta Nedelišće
Korisnici mjera	Svi žitelji i sve općine područja LAG-a, turisti, Udruge lova i ribolova,
Kriteriji prihvatljivosti	Pozitivna ocjena stanja u prirodi (izvještaji javne ustanove za zaštitu prirode „Međimurska priroda“) i pozitivna kretanja u primjeni plana zelenog djelovanja
Očekivani rezultati	Proširenje plana zelenog djelovanja na cijelo područje LAG-a Smanjenje broja divljih odlagališta i oštećenja prirodnih ambijenata i krajobraza Broj projekata kojima se štiti i obnavlja povijesna i kulturna baština Broj izdanih pisma preporuke

Razvojni cilj	2 Kvaliteta življenja
Prioritet	2.1. Jačanje uloge civilnog društva i podizanje kvalitete društvenog života
Mjere	2.1.1. Podrška udrugama u provođenju njihovih aktivnosti 2.1.2. Promicanje važnosti uloge civilnog sektora u podizanju kvalitete društvenog života 2.1.3. Stvaranje okvira za socijalno poduzetništvo
Aktivnosti kao sadržaj i opis mjera	<ul style="list-style-type: none"> - Voditi brigu o pravednoj raspodjeli proračunskih javnih sredstava za rad udruga - Povećati kapacitete prostornih uvjeta za djelovanje udruga - promoviranje tolerancije i uvažavanja među ljudima - Pojačana briga o društvenom životu građana, posebno mladih (kampanje protiv nasilja i ovisnosti, itd.) - Unaprjeđivanje raznolikosti društvenog života putem organiziranja različitih programa društvenih događanja - Podrška razvojnim inicijativama civilnih udruga - Poticanje poduzetništva na osnivanje društvenih poduzeća
Korisnici mjera	Svi žitelji i sve općine područja LAG-a, turisti, novo pridošli žitelji na područje LAG-a, te civilne udruge
Kriteriji prihvatljivosti	Godišnji izvještaji i ocjene civilnih udruga o prihvatljivom nivou jačanja njihove uloge u društvenom životu i razvojnim aktivnostima
Očekivani rezultati	Broj novo osnovanih civilnih udruga Broj iniciranih organizacija za društveno poduzetništvo Broj novo uređenih i novo izgrađenih prostora za civilne udruge

Razvojni cilj	2 Kvaliteta življenja
Prioritet	2.2. Unaprjeđenje kvalitete života svih društvenih skupina
Mjere	<p>2.2.1. Briga o djeci i mladima</p> <p>2.2.2. Promicanje svih oblika sporta i rekreacije</p> <p>2.2.3. Unaprjeđenje preventivne zdravstvene zaštite</p> <p>2.2.4. Briga o starijim i nemoćnima, te društvenim skupinama s posebnim potrebama</p> <p>2.2.5. Omogućiti dostojan život razvojačenih hrvatskih branitelja</p> <p>2.2.6. Uspješna integracija romske nacionalne manjine u društvo</p>
Aktivnosti kao sadržaj i opis mjera	<ul style="list-style-type: none"> - Korištenje stručnih suradnika za rad s djecom i mladima - Povećanje prostornih uvjeta za rad i provođenje aktivnosti sa djecom i mladima - Stvaranje programa sporta i rekreacije - Promicanje rekreativnog bicikлизma - Briga o ženskom zdravlju i preventivi i edukacija žena na različitim područjima zdravstvene zaštite - Edukacija o sprečavanju štetnih ovisnosti - Poticanje na rekreativne aktivnosti u prevenciji bolesti - Izrada programa dnevnog boravka za starije osobe - Osmišljavanje programa sveobuhvatne palijativne skrbi - Uklanjanje fizičkih barijera za invalidne osobe - Poticati poduzetnike na zapošljavanje branitelja - Podići razinu zdravstvene zaštite PTPS osoba-branitelja (psihijatrijska pomoć) - Proširenje programa pred školskog odgoja za djecu romske nacionalnosti - Izvođenje edukativnih programa za romsko stanovništvo o odgoju djece i mladeži i o integraciji Roma u društvene tokove <p>Razvijanje specifičnih i autohtonih proizvodnji romskog naroda</p>
Korisnici mjera	Svi žitelji i sve općine područja LAG-a, društvene skupine s posebnim potrebama, mladi, stariji i nemoćni, romska nacionalna manjina.
Kriteriji prihvatljivosti	<p>Ocjena partnerskog vijeća o uspješnom ostvarivanju podizanja kvalitete življenja i brige o društvenim skupinama s posebnim potrebama, te u stupnju integracije Roma u društvo.</p> <p>Izvještaj Udruge branitelja o povoljnem kretanju – povećanju brige o njihovim potrebama.</p>
	<p>Povećanje broja sportskih i rekreativnih organizacija</p> <p>Broj novo izgrađenih i preuređenih sportsko rekreativnih objekata i prostora</p> <p>Program proširenja sporta i rekreacije</p> <p>Broj novo izgrađenih dječjih vrtića i domova za starije i nemoćne</p> <p>Broj izdanih pisma preporuke</p>

Razvojni cilj	2 Kvaliteta življenja
Prioritet	2.3. Unapređenje infrastrukture
Mjere	<p>2.3.1. Kvalitetna i dobro održavana mreža društvene infrastrukture</p> <p>2.3.2. Izgradnja i modernizacija komunalne infrastrukture</p> <p>2.3.3. Osiguranje uvjeta razvoj sporta i rekreacije</p> <p>2.3.4. Uređenje i održavanje javnih površina</p> <p>2.3.5. Poticanje energetske učinkovitosti</p>
Aktivnosti kao sadržaj i opis mjera	<ul style="list-style-type: none"> - Izraditi program uređenja dječjih igrališta - Stalna briga za objekte od općeg društvenog značaja (vrtići, škole, dvorane i prostori za mlade) - Ustrojiti kvalitetnu mrežu zdravstvenih ambulanti - Poticati i stvarati uvjete za gradnju domova za starije i nemoćne - Pojačati uređenje i održavanje društvenih domova, sa svrhom omogućavanja bolje iskorištenosti - Izgradnja obilaznica zbog smanjenja gustoće prometa u naseljima - Urediti i modernizirati ceste za sigurniji promet - Uređenje pješačkih i biciklističkih staza u svim naseljima - Stalna obnova i održavanje nerazvrstanih cesta - Izgradnja kanalizacije u svim naseljima - izgradnja sportskih parkova i dvorana - Povezivanja i druženje djece i stanovništva kroz sportske kampove - uređene biciklističkih staza - Uređenje parkova, šetnica, te zelenih površina u naseljima - Educirati stanovništvo o modelima primjene energetske učinkovitosti - Poticanje izgradnje štedne javne rasvjete u naseljima
Korisnici mjera	Svi žitelji i sve općine područja LAG-a, postojeći i novi poduzetnici u svim djelatnostima, turisti, sudionici u prometu
Kriteriji prihvatljivosti	<p>Pozitivan trend korištenja komunalne infrastrukture.</p> <p>Pozitivan trend korištenja društvene infrastrukture.</p> <p>Pozitivan trend smanjenja negativnih utjecaja opterećenosti prometnica.</p>
Očekivani rezultati	<p>Broj novih priključenja na vodovod i kanalizaciju</p> <p>Broj km novouređenih ili izgrađenih prometnica svih kategorija</p> <p>Broj novouređenih ili novo izgrađenih objekata sportsko rekreativne i društvene infrastrukture</p>

Razvojni cilj	3 Suradnja kao temelj upravljanja razvojem
Prioritet	3.1. Promicanje suradnje
Mjere	<p>3.1.1. Sektorska i međusektorska suradnja</p> <p>3.1.2. Suradnja sa LAG-ovima, udruženjima i inicijativama</p> <p>3.1.3. Unapređenje sustava informiranja</p>
Aktivnosti kao sadržaj i opis mjera	<ul style="list-style-type: none"> - Uključivanje šireg kruga stanovništva u rad civilnih udruga - Umrežavanje udruga - Poticanje zajedničke politike općina na područja LAG-a o ukupnom razvoju - Jačanje komunikacije među članovima LAG-a o zajedničkim projektima - Jačanje suradnje civilnog i gospodarskog sektora s javnom administracijom - Stvaranje partnerstva s drugim LAG-ovima na projektima istovjetnih potreba i interesa - Uključivanje u mreže za ruralni razvoj

	<ul style="list-style-type: none"> - Jačanje suradnje sa međunarodnim udruženjima i inicijativama - Stvaranje sustava informiranost sudionika svih sektora o razvojnim mogućnostima i programima na području LAG-a, te o potencijalnim izvorima sufinanciranja za projekte koji su sukladni ciljevima i prioritetima iz lokalne razvojne strategije - Sustavno unapređenje sustava informiranja - Stalna dostupnost informacija o procesu provedbe lokalne razvojne strategije
Korisnici mjera	Svi žitelji i sve općine područja LAG-a, sve organizacije u javnom, gospodarskom i civilnom sektoru
Kriteriji prihvatljivosti	Uspješnost provedbe projekata koji uključuju partnerstvo iz više sektora Uspješnost provedbe projekata s partnerima i inicijativama izvan područja LAG-a
Očekivani rezultati	Novo formirani sustav informiranja zajednice LAG-a Broj novih projekata s više partnera na području i izvan područja LAG-a

Razvojni cilj	3 Suradnja kao temelj upravljanja razvojem
Prioritet	3.2. Stvaranje sustava usmjerenog obrazovanja i jačanje svijesti o važnosti cijelo životnog obrazovanja
Mjere	3.2.1. Briga za kvalitetan predškolski odgoj i osnovnoškolsko obrazovanje 3.2.2. Poticanje neformalnog obrazovanja
Aktivnosti kao sadržaj i opis mjera	<ul style="list-style-type: none"> - Briga za razvoj programa predškolskog odgoja - Uvođenje šaha u škole kao izbornog predmeta - Stvaranje uvjete za jednosmjensku nastavu u školama - Podizanje svijesti o potrebi cjeloživotnog obrazovanja. - Održavanje edukativnih programa i seminara za sve strukture društva o modelima uključivanja stanovništva u razvojne procese Lag-a (jačanje razvojnih kapaciteta društva)
Korisnici mjera	Svi žitelji i sve općine područja LAG-a, gospodarski sektor svih organizacijskih oblika i djelatnosti, novo zaposleni, mladi u toku obrazovanja i po završetku obrazovanja, nezaposleni u procesu prekvalifikacija i samozaposleni
Kriteriji prihvatljivosti	Rast indeksa istaknutih ponuda za popunu radnih mesta i prihvaćenih ponuda za radna mesta Evidentirana pozitivna kretanja razvoja kulture šaha
Očekivani rezultati	Broj radionica i seminara i broj polaznika radionica i seminara održanih s ciljem povećanja znanja u svim sektorima i djelatnostima društva Broj novih sustava jednosmjenske nastave Smanjeni broj neudovoljenih zahtjeva poslodavaca za popunu radnih mesta

4. STRATEGIJA IZRADE I PROVEDBE

4.1. Značajke partnerstva

Sve aktivnosti na osnivanju LAG-a i proces strateškog planiranja, tj. izrade LRS, temelji se na partnerstvu svih sektora; javnog, gospodarskog i civilnog života na području LAG-a. Od prvih informativnih sastanaka o važnosti osnivanja LAG-a i o važnosti izrade LRS rasprave su se zasnivale na uključenosti svih sudionika, svih zainteresiranih i na ravnopravnosti i transparentnosti.

Uključenost svih partnera s područja LAG-a očituje se već u inicijativama za osnivanje LAG-a zahvaljujući informacijama i seminarima o provedbi LEADER programa koji su se održavali na području Međimurske županije od 2007 godine, pa nadalje. Zahvaljujući inicijativama, prvenstveno civilnih udruga, početak konkretnih priprema datira iz mjeseca svibnja 2012. godine, kada su 23. svibnja 2012. na kolegiju načelnika i gradonačelnika Međimurske županije pokrenute aktivnosti za osnivanje LAG-ova na području Međimurske županije. Na tom kolegiju načelnika i gradonačelnika, načelnici općina koji čine područje LAG-a Međimurski doli i bregi, usuglasili su svoj interes da se na njihovim područjima osnuje Udruga lokalne akcijske grupe.

Daljnji proces osnivanja LAG-a Međimurski doli i bregi i izrada LRS odvijali su se slijedećom dinamikom.

- 18.06.2012 godine – održan je prvi radni sastanak sa predstavicama JLS gornjeg – zapadnog djela Međimurske županije, kojim je utvrđena metodologija dalnjeg postupanja i osnivanja LAG-a i izrade LRS.
- 02.07.2012 godine – održana je informativna radionica za osnivanje LAG-a na kojoj je sudjelovalo pedesetak predstavnika svih sektora s područja gornjeg Međimurja. Na toj radionici je iskazan interes mnogih sudionika da se uključe u proces, što je i izvršeno kroz pripreme za osnivanje LAG-a Međimurski doli i bregi.
- 22.10.2012 godine – održana je osnivačka Skupština LAG-a u općini Sv. Juraj na Bregu
- 23.01.2013 godine – održan je sastanak Upravnog Odbora udruge LAG-a na kojem je pokrenuta aktivnost za provedbu LRS te su do prve radionice vršene pripreme za izradu LRS (osnovna analiza i anketni upitnici)
- 21.02.2013 godine – održana je prva radionica „zajednice“ na kojoj je sudjelovalo 55 osoba ravnopravno zastupljenih iz svih sektora
- 27.03.2013 godine – održana je druga radionica „zajednice“ na kojoj je sudjelovalo 50 osoba ravnopravno zastupljenih iz svih sektora
- 26.03.2013 godine – održana je treća radionica „zajednice“ na kojoj je sudjelovalo 27 osoba ravnopravno zastupljenih iz svih sektora. Na toj radionici utvrđen je konačni tekst LRS.
- 28.03.2013 godine – održana je Skupština LAG-a, koja je usvojila Lokalnu razvojnu strategiju.

Značajke partnerstva proističu iz strukture uključenosti predstavnika svih sektora u procesu izrade LRS kada su svi bili ravnopravno zastupljeni, kao i iz strukture ukupnog broja članova LAG-a u čijem sastavu je:

- 9 članova iz javnog sektora – što čini 21% članstva
 - 13 članova privatnog sektora - što čini 30% članstva
 - 21 članova civilnog sektora - što čini 49% članstva
- Sveukupno 43 članova.

4.2. Primjena načela „odozdo prema gore“ i sudjelovanje različitih interesnih skupina, uključujući socio-ekonomski ugrožene skupine, žene i mlade u izradi strategije

U procesu strateškog planiranja i izradi LRS apsolutno je proveden princip odnosno načelo „odozdo prema gore“. Naime, već sama inicijativa osnivanja LAG-a potekla je od civilnih društava i prenesena je nadležnim u Međimurskoj županiji da se pokrene proces osnivanja LAG-ova na području Međimurske županije. Nadalje, cijelokupni proces strateškog planiranja i izrade LRS odvijao se temeljem izraženih i napisanih misli, prijedloga, potreba svih sudionika strateškog planiranja, a u kojem su sudjelovali svi sektori i sve strukture društva uključujući skupine s posebnim potrebama, mlađe, žene, invalide, umirovljenike i drugih interesnih skupina.

U cilju uvida u proces strateškog planiranja i izrade LRS u Aneksu broj 25 prikazani su svi radni materijali koji su nastali na radionicama ili internetskim putem između radionica, kao uvid u učešće sudionika strateškog planiranja i njihovih rezultata, a što potvrđuje primijenjeno načelo „odozdo prema gore“.

Na kraju procesa izrade procesa LRS Skupština LAG-a je donijela Odluku o usvajanju.

4.3. Plan provedbe i slijed aktivnosti u ostvarenju ciljeva

Sa svrhom kvalitetne provedbe LRS kao i izrade promjena i dopuna u procesu ostvarivanja razvoja, odnosno ostvarivanja vizije i razvojnih ciljeva, utvrđen je koncept metodologije praćenja provedbe LRS. U okviru tog koncepta predviđene su aktivnosti i njihov slijed za ostvarivanje razvojnih ciljeva. Slijed aktivnosti i dinamika razvrstan je u vremenska razdoblja ukupnog vremenskog razdoblja razvojne strategije.

Tabela - Pregled plana provedbe i slijeda aktivnosti u ostvarivanju razvojnih ciljeva

Naziv aktivnosti	Sadržaj i dinamika aktivnosti
Formiranje partnerskog vijeća	Partnersko vijeće će se formirati u prvoj polovici 2013 godine sa zadatkom da provodi kontinuiranu koordinaciju i potporu provedbi LRS
Izrada informacijskog sustava (IS)	U prvoj polovici 2013 godine dovršit će se IS čija izrada je u tijeku i koji će obuhvaćati web stanicu LAG-A, web stranice svih općina članova LAG-a i web stranice ostalih članica LAG-a, te priključenje web stranica onih interesnih skupina koji su i koji će izraziti svoju zainteresiranost uključenosti u jedinstveni IS.
Povjerenstvo za ocjenu projekata	Također u prvoj polovici 2013, osnovat će se povjerenstvo za ocjenu projekata i davanje pisma preporuke
Metodologija praćenja provedbe LRS	Kao poseban dokument o praćenju provedbe LRS usvojiti će se detaljni plan u formi metodologije praćenja provedbe LRS. Metodologija će se usvojiti u trećem kvartalu 2013 godine.
Kontinuirano pretraživanje informacija	Voditelj LAG-a će u suradnji s Partnerskim vijećem vršiti pretraživanje svih informacija o finansijskim, tehničkim i drugim poticajnim mjerama Europskih i domaćih fondova i poticajnih mjera nadležnih Ministarstava RH i distribuirati zainteresiranim kroz IS ili direktnim kontaktima.
Izrada akcijskih planova	Krajem svake godine razdoblja LRS proanalizirat će se i na Skupštini LAG-a usvojiti akcijski plan provedbenih aktivnosti LRS za narednu godinu, uključujući i specifikaciju projekata kojima će LAG posvetiti punu pažnju u provedbi i sa ciljem efikasne provedbe LRS.
Aktualizacija LRS	Krajem svakog razdoblja (kratkoročnog i srednjoročnog) izvršit će se aktualizacija LRS, tj. potrebne promjene i dopune za naredno razdoblje.

Godišnje tematske skupštine LAG-a	Svake godine održat će se tematska skupština sa godišnjim izvještajem o napretku provedbe LRS i sa utvrđivanjem akcijskog plana provedbe LRS u narednoj godini.
Održavanje tematskih konferencija i seminara	Tijekom cijelog vremenskog razdoblja LRS, i to svake godine najmanje dva puta, organizirat će se edukativne radionice o modelima provedbe projekata, o primjerima dobre prakse i o modelima međusektorske suradnje i povezivanja.
Kontinuirana animacija svih žitelja na području LAG-a	Koristeći jedinstveni informacijski sustav i druga sredstva medijskog priopćavanja i komunikacije, kontinuirano će se vršiti animacija svih žitelja na području LAG-a o provedbi LRS.

4.4. Sposobnost upravljanja javnim sredstvima

LAG će raspolagati javnim sredstvima kojima će se provoditi ciljevi LAG-a i razvojni ciljevi iz LRS. Sposobnost upravljanja javnim sredstvima očituje se u dosad iskazanim sposobnostima upravljanja javnim sredstvima u općinama članicama LAG-a koje u proteklim godinama iskazuju uredno vođenje proračuna. Osim toga u Upravni odbor LAG-a birani su predstavnici koji imaju iskustvo u vođenju projekata financiranih javnim sredstvima iz fondova EU, državnih, županijskih i lokalnih proračuna.

4.5. Utjecaj provedbe strategije na okoliš

Razvoj područja LAG-a temelji se na održivom razvoju, koji je potpuno usuglašen sa očuvanjem prirode i očuvanjem prirodnog i društvenog okoliša. U tom smislu je i u LRS prvi razvojni cilj definiran kao održivi razvoj, tj. razvoj koji će u svemu biti u suglasju s okolišem, prirodnim i društvenim okruženjem.

Ovo područje je i do sada u svojim razvojnim planovima na prvo mjesto stavljalio poticanje i provođenje održivog razvoja i preporuke za provođenje tzv. plana zelenog djelovanja ili „Zelene Agende“. U tom smislu LRS predviđa da se plan zelenog djelovanja iz postojećeg plana zelenog djelovanja općine Nedelišće proširi na cjelokupni teritorij LAG-a, te da se provodi stalna i aktivna suradnja sa javnom ustanovom „Međimurska priroda“.

Plan zelenog djelovanja u općini Nedelišće je posebni programski projekt strateškog karaktera koji se kontinuirano provodi od 2004 godine i u okviru kojeg je ostvareno više od 60 projekata sufinancirano javnim sredstvima i koje je postalo primjer dobre prakse za mnoge općine u Republici Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini, Makedoniji, Albaniji i Crnoj gori.

4.6. Izvori financiranja i održivost strategije bez javne pomoći

Za provedbu razvojne strategije, sasvim sigurno su potrebna javna sredstva, a izvori financiranja koji se u ovom momentu predviđaju su slijedeći:

- Članarine članova LAG-a
- Potpore i donacije iz raznih proračunskih izvora i domaćih i EU fondova
- Sredstva IPARD potpore sukladno pravilniku o provedbi mјere 202
- Sredstva partnera u provedbi razvojnih projekata LAG-a

Godišnjim akcijskim planovima utvrđivat će se plan potrebe i plan izvora financiranja za provedbu LRS. Ukoliko će neki od navedenih izvora osim članarine izostati, godišnjim akcijskim planom ili rebalansom godišnjeg plana financiranja utvrđivat će se proces financiranja provedbe LRS i to neće biti razlogom da se prekinu aktivnosti na provedbi LRS.

Predstavnici jedinice lokalne samouprave su prilikom osnivanja LAG-a utvrdili spremnost općina da u većinskom dijelu financiraju provedbu LRS i u tom smislu su izvršili uplatu osnivačkog uloga i spremni su podnijeti teret najvišeg iznosa godišnje članarine. Svake godine Upravni odbor će

donijeti odluku o visini godišnje članarine, a za 2013 godine donijeta je odluka kojom se članarina kreće od 100 kn za fizičke osobe do 6000 kn za jedinice lokalne samouprave.

4.7. Procjena broja projekata i potrebnih sredstava

Procjena broja projekata prihvatljivih za IPARD program u prioritetu 1 i prioritetu 3, utvrđena je temeljem prikupljenih informacija sa prostora LAG-a o planiranim projektima. Tablica prikupljenih projekata i projektnih ideja vidljiva je iz Aneksa 25. Projekti koji su navedeni tabelom u nastavku su oni koji su takvog stupnja pripremljenosti da je realna vjerojatnost njihove prijave na IPARD natječaj tokom 2013 i 2014. Pored projekata naznačenih u Aneksu 25 u pripremi za IPARD natječaj su dva projekta iz mjere 103, a jedan projekt iz mjere 103 je potpisao ugovor sa IPARD agencijom o provedbi, te jedan projekt iz mjere 302 koji je izvršio prijavu na natječaj u 12. mjesecu 2012..

Indikativni broj projekata/potrebita sredstava javne potpore (vezani uz Prioritet 1 i Prioritet 3 IPARD programa) navedeni u LRS za razdoblje 2013. – 2014.

MJERA	Indikativan broj projekata naveden u LRS za razdoblje 2013.– 2014.		Plan potrebnih sredstava (javna potpora) za realizaciju projekata za razdoblje 2013. – 2014., u kn	
	2013.	2014.	2013.	2014.
101 – »Ulaganje u poljoprivredna gospodarstva u svrhu restrukturiranja i dostizanja standarda Zajednice«	0	0	0	0
103 – »Ulaganja u preradu i trženje poljoprivrednih i ribljih proizvoda u svrhu restrukturiranja tih aktivnosti i dostizanja standarda Zajednice«	3	0	4.500.000	0
301 – »Poboljšanje i razvoj ruralne infrastrukture«	0	2	0	3.500.000
302 – »Diversifikacija i razvoj ruralnih gospodarskih aktivnosti«	2	4	980.000	2.000.000
UKUPNO	5	6	5.480.000	5.500.00

4.8. Praćenje i provedba strategije i mjerena učinaka provedbe strategije, kriteriji i indikatori za ocjenu uspješnosti i učinkovitosti

Praćenje, mjerjenje i izvještavanje o provedbi LRS provodit će se kontinuirano godišnjim analizama i godišnjim izvještajima i prezentacijom rezultata na godišnjoj tematskoj skupštini LAG-a. Sustav praćenja provodit će se prema metodologija praćenja provedbe LRS čiji koncept je obrađen u točci *4.3 Plan provedbe i slijed aktivnosti u ostvarivanju ciljeva*.

Temeljni kriterij napretka provedbe LRS je poboljšanje svih elemenata stanja iz osnovne analize što će se utvrditi krajem svake kalendarske godine, kao smjer kojim se kreće napredak „zajednice“ i stupanj postizanja razvojnih ciljeva. Krajem svakog kalendarskog razdoblja detaljna analiza promjene svih pokazatelja obrađenih u osnovnoj analizi bit će osnova za donošenje odluke na skupštini LAG-a o ocjeni napretka odnosno o ocjeni uspješnosti provedbe LRS u protekljoj godini. Temeljem te ocjene utvrdit će se akcijski plan provedbe LRS za sljedeću godinu i utvrditi planski vrijednosni kriteriji za ocjenu uspješnosti LRS u narednoj godini. Kvalitativni kriteriji za ocjenu uspješnosti navedeni su u tabelama u poglavljju *3.2 Opis mjera za postizanje ciljeva uključujući i kriterije prihvatljivosti*.

Stupanj uspješnosti i učinkovitosti koji će se utvrditi na godišnjem nivou bit će osnova za ocjenu prihvatljivosti procesa LRS, a time i za ocjenu prihvatljivosti svih poduzetih mjera i provedenih projekata.

Sa ciljem kvalitetnijeg praćenja provedbe LRS, ustrojiti će se katalog projekata i projektnih ideja, temeljem kojih će se usmjeravati razvoj. Iskustvo u korištenju kataloga projekata u procesu praćenja provedbe županijske razvojne strategije koje ima Regionalna razvojna agencija Međimurske Županije-REDEA d.o.o., koristit će se pri izradi metodologije praćenja provedbe LRS i pri samoj provedbi LRS.

4.9. Procedura donošenja odluka uključujući proceduru odabira projekata kojima će LAG izdati pismo preporuke i načine sprječavanja sukoba interesa

Lokalna akcijska grupa LAG Međimurski dol i bregi će s posebnom pažnjom pratiti pripremu i provedbu razvojnih projekata u svim sektorima i pružati odgovarajuću potporu te će u tu svrhu;

- Ustrojiti i voditi Katalog projekata i projektnih ideja (u nastavku Katalog projekata) temeljem kojih će pružati informacije i potpore nositeljima projekata i projektnih ideja u njihovoј realizaciji.
- Projekatima koji doprinose ostvarenju vizije i razvojnih ciljeva LAG-a će davati pismo potpore sa svrhom brže i kvalitetne provedbe LRS. Pismo potpore mogu dobiti svi projekti i projektne ideje čiji nositelji su sa područja LAG-a i projekti i ideje koji vrše ulaganje na području LAG-a.

Pismo preporuke koje će dati LAG nositelju projekta izdaje se temeljem ocjene projekta odnosno projektne ideje, a temeljem zahtjeva nositelja projekta. Ocjena projekta vrši se prema unaprijed definiranim kriterijima prema tabeli "Kriteriji za ocjenu projekata iz područja LAG-a za izdavanje pisma preporuke".

Ocjenu projekta utvrđuje Stručno povjerenstvo koje imenuje Upravni odbor LAG-a, a članove povjerenstva čine 3 predstavnika članova LAG-a, po jedan predstavnik iz svakog sektora (javni, gospodarski, civilni). U procesu ocjene projekta učestvuje i voditelj LAG-a u smislu pružanja informacija i koordinacije i vođenje procesa ocjene, ali bez prava glasa u donošenju odluke o vrijednosti pojedinog kriterija.

Procedura izdavanja pisma preporuke obuhvaća zaprimanje projektnog prijedloga sa zahtjevom za preporuku dostavljeno pismenim putem. Voditelj LAG-a pokreće postupak ocjene projekta, izrađuje zapisnik o ocjeni i predlaže predsjedniku LAG-a sazivanje Upravnog odbora koji sukladno statutu donosi odluku o ocjeni projekta i davanju pisma preporuke ili o odbijanju izdavanja pisma preporuke. Temeljem odluke Upravnog odbora, predsjednik LAG-a izdaje pismo preporuke.

Proces izdavanja preporuke od zaprimanja zahtjeva do izdavanja pisma preporuke može trajati najviše 30 dana.

Sa ciljem sprječavanja sukoba interesa, podnositelj zahtjeva za pismo preporuke, ne može biti član povjerenstva za ocjenu projekta, a također u slučaju da je podnositelj zahtjeva, član Upravnog odbora prilikom donošenja odluke Upravnog odbora o izdavanju pisma preporuke nema pravo glasa.

Tabelom u nastavku predviđeni su kriteriji i vrednovanje kriterija temeljem kojih se vrše ocjene projekta i utvrđuje prihvatljivost projekta za izdavanje pisma preporuke. Pismo preporuke može dobiti onaj projekt koji je iz tabele kriterija ostvario najmanje 45 bodova.

„Kriteriji za ocjenu projekata iz područja LAG-a za izdavanje pisma preporuke“.

Kriterij	Opis kriterija i bodovi	Maksimalni broj bodova
Usklađenost projekta sa Strategijom LAG-a	Projekt mora biti usklađen sa ciljevima i prioritetima LRS i doprinositi njihovom ostvarivanju; ako DA – 35 bodova, ako NE-0 bodova	35
Učinci projekta na održivi razvoj	Projekt pozitivno utječe na očuvanje prirodne i kulturne baštine i pozitivno utječe na prirodnu i društvenu okolinu ako je pozitivan utjecaj -8 bodova, neutralan utjecaj – 3 boda, negativan utjecaj – 0 bodova.	8
Doprinos novom zapošljavanju	Ako projekt ostvaruje 3 i više novo zaposlenika – 8 bodova, ako ostvaruje 2-3 novo zaposlenika – 5 boda, ako zapošljava samo 1 zaposlenika – 3 boda, ako nema novo zaposlenih – 0 bodova	8
Nositelji projekta žene i mladi	Ako je nositelj projekta osoba mlađa od 40 godina ili ako je nositelj projekta ženska osoba mlađa od 50 godina projekt ostvaruje 6 boda	6
Doprinos projekta kvaliteti življenja	Ako se ocjeni da projekt doprinosi kvaliteti življenja na području LAG-a ostvaruje - 6 bodova, ako NE – 0 bodova	6
Doprinos projekta suradnji	Ako projekt objedinjuje više sektorski aspekt (uključenost drugih sektora) ostvaruje slijedeće bodove; ako su uključena sva tri sektora - 10 bodova, ako su uključena 2 sektora- 5 boda, za samostalan projekt – 0 bodova	10
Projekt uključuje skupine s posebnim potrebama	Ako projekt tretira i doprinosi potrebama društvenih skupina s posebnim potrebama ostvaruje-8 boda, ako NE doprinosi – 0 bodova	8
Korištenje novih tehnologija	Ako projekt koristi nove inovativne tehnologije ostvaruje 6 bodova, a ako NE – 0 bodova	6
Novi proizvodi i usluge	Ako projekta ostvaruje novi proizvod ili uslugu ostvaruje 8 bodova, a ako NE - 0 bodova	8
Energetska učinkovitost i obnovljivi izvori energije	Projekt koji doprinosi energetskoj učinkovitosti ili predviđa korištenje obnovljivih izvora energije ostvaruje 5 bodova, ako NE doprinosi ostvaruje 0 bodova	5
Ukupno		100

4.10. Projekti koji su se provodili ili se provode iz drugih izvora financiranja

Udruga LAG kao pravni subjekt osnovan u 2012 godini do sada nije pripremila ni provela ni jedan projekt sufinanciran iz drugih izvora, no iskustvo koje postoji na području LAG-a u pripremi i provođenju projekata koji se sufinanciraju iz drugih izvora može se smatrati dostatnim da će s područja LAG-a, i samostalno LAG kao udruga, aktivno i uspješno pripremati provedbene projekte. Projekti nositelja s područja LAG-a koji su finansirani i iz drugih izvora prvenstveno su kapitalni projekti samih općina. Istovremeno, gospodarski subjekti s ovog područja aktivno su uključeni na prijavu svojih razvojnih inicijativa i projekata, bilo na domaće i na EU fondove, a prvenstveno na pred pristupni EU IPARD program.

Isto vrijedi i za projekte civilnih udruga, koji se financiraju iz EU fondova (prekogranična suradnja)

Obzirom na važnost informacija o projektima koji su bili ili jesu u procesu provedbe financirani iz drugih izvora u procesu je postupak prikupljanja svih takvih projekata na području LAG-a od strane svih sektora. Ovdje su spomenuti samo najvažniji, kao na primjer :

- OPG Srećko Moharić - rekonstrukcija objekata za uzgoj i tov peradi, mjera 101/SAPARD, ostvareno sufinanciranje od 69.580 Eura – projekt završen
- OPG Marko Šarčević - Izgradnja i rekonstrukcija objekta za skladištenje voća, mjera 101/IPARD – ostvareno sufinanciranje 138.883 Eura – projekt završen
- OPG Vnuk Zdravko – proizvodnja novog proizvodnog programa u preradi, mjera 302/IPARD, projekt prijavljen na IPARD natječaj u prosincu 2012
- Općina Štrigova, Nedelišće i Gornji Mihaljevec – projekt turističke zone - prekogranična suradnja u turizmu, projekt završen, sufinanciran sa 500.000 Eura
- Prijavljeni projekti civilnih društava i projekti u toku:
 - „Cesta tradicije“ – očuvanje tradicije u vidu turističkog proizvoda
 - Održivi razvoj tradicijsko-gospodarskih vrijednosti Međimurske županije
 - „Brodarji ideja uz Muru II“ – gospodarski razvoj tradicijskih vrijednosti (prekogranična suradnja sa Slovenijom)
 - „Marijanski hodočasnički put II“- razvoj regionalnog turizma u Međimurju (prekogranična suradnja sa Slovenijom)
 - „Iz ruke u ruku“ – turistički projekt oživljavanja tržnica, edukativnim i kulturno-turističkim radionicama (prekogranična suradnja sa Slovenijom)
 - „Igra u europskom rukotvorstvu – od tradicije do inovacije“- program Grundtvig, razvoj partnerstva između sedam različitih europskih zemalja
 - Razvoj civilnog sektora - program „Europa za građane“ – daljnji razvoj partnerskih manifestacija u Sloveniji, Hrvatskoj i Mađarskoj

Iz samo gore navedenih projekata proizlazi da su razvojni kapaciteti za pripremu i provedbu razvojnih projekata na prostoru LAG-a značajni, te da se može očekivati da će i LAG kao udruga pripremati svoje vlastite projekte i time doprinositi kvalitetnoj provedbi LRS. Ta inicijativa je već razmatrana na trećoj radionicici strateškog planiranja kada su se sudionici počeli dogovarati o nekim mogućnostima zajedničkih projekata i o mogućim projektima udruge LAG Međimurski dol i bregi. Razvojni kapaciteti za pripremu i provedbu projekata će se sasvim sigurno još dalje razvijati, zahvaljujući djelovanju Udruge i zahvaljujući mogućem korištenju iskustva koje ima Međimurska razvojna agencija REDEA d.o.o., a koja je spremna na takvu suradnju.

5. USKLAĐENOST S NADREĐENIM STRATEŠKIM DOKUMENTIMA

Budući da strateški dokumenti za sljedeće programsko razdoblje 2014. – 2020. nisu finalizirani u trenutku izrade ove lokalne razvojne strategije, za 2014. godinu predviđena je njena revizija i usklađivanje s novim strateškim smjernicama.

Prilikom izrade Lokalne razvojne strategije LAG-a vodilo se računa o usklađenosti s relevantnim strateškim dokumentima, prvenstveno IPARD programom, Strategijom ruralnog razvoja RH te Razvojnom strategijom Međimurske županije 2011. – 2013.

Obzirom na kompleksnu materiju te puno ciljeva, prioriteta i mjera radi lakšeg praćenja usklađenost je prikaza u tabličnom obliku.

CILJ	1. Održivi razvoj			
PRIORITET	1.1. Jačanje poduzetništva i obrtništva	1.2. Održivi razvoj poljoprivrede	1.3. Održivi razvoj turizma	1.4. Očuvanje prirodne i kulturne baštine i odgovoran odnos prema prirodnom i društvenom okruženju
MJERE	1.1.1. Održivi i uravnoteženi razvoj poduzetništva i obrtništva 1.1.2. Poticanje očuvanja tradicijskih zanatskih obrt 1.1.3. Jačanje poduzetničke klime i poduzetničke infrastrukture 1.1.4. Privlačenje investitora	1.2.1. Razvoj suvremenih obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava 1.2.2. Daljnje jačanje poljoprivrede, vinogradarstva i voćarstva kroz povezivanje poljoprivrednih gospodarstava 1.2.3. Razvoj integrirane i ekološke poljoprivrede 1.2.4. Poticanje korištenja obnovljivih izvora energije u poljoprivrednoj proizvodnji 1.2.5. Uspostavljanje poljoprivredne infrastrukture	1.3.1. Umrežavanje postojeće turističke ponude i kreiranje novih turističkih proizvoda 1.3.2. Razvoj zajedničke turističke promocije	1.4.1. Očuvanje kulturne i povijesne baštine 1.4.2. Zaštita šuma i prirodnih riječnih tokova 1.4.3. Čisti okoliš za kvalitetan život u sredini 1.4.4. Očuvanje visoke kakvoće pitke vode

IPARD program	PRIORITET 3: Razvoj ruralne ekonomije MJERA: Diversifikacija i razvoj ruralnih gospodarskih aktivnosti	PRIORITET 1: Poboljšanje tržišne učinkovitosti i provedbe standarda Zajednice MJERA: Ulaganja u poljoprivredna gospodarstva kako bi ih se restrukturiralo i približilo standardima Zajednice MJERA: Ulaganja u preradu i trženje poljoprivrednih i ribarskih proizvoda kako bi se aktivnosti restrukturirale i približile standardima Zajednice PRIORITET 2: Pripremne radnje za provedbu poljoprivredno-okolišnih mjer i lokalnih strategija ruralnog razvoja MJERA: Radnje za poboljšanje okoliša i krajolika	PRIORITET 3: Razvoj ruralne ekonomije MJERA: Diversifikacija i razvoj ruralnih gospodarskih aktivnosti	PRIORITET 2: Pripremne radnje za provedbu poljoprivredno-okolišnih mjer i lokalnih strategija ruralnog razvoja MJERA: Radnje za poboljšanje okoliša i krajolika
Strategija ruralnog razvoja RH	PRIORITET: Proširenje proizvodnog programa ruralnog gospodarstva PRIORITET: Institucijska podrška gospodarskim aktivnostima	PRIORITET: Poboljšanje konkurentnosti poljoprivrednog i šumarskog sektora PRIORITET: Poboljšanje kvalitete poljoprivredne proizvodnje i trženja poljoprivrednih proizvoda PRIORITET: Olakšavanje pristupa istraživanjima, korištenje inovacija i informacijsko komunikacijskih tehnologija (IKT) PRIORITET: Poboljšanje izobrazbe, promicanje znanja i poboljšanje ljudskog potencijala	PRIORITET: Proširenje proizvodnog programa ruralnog gospodarstva	PRIORITET: Održivo korištenje poljoprivrednog i šumskog zemljišta PRIORITET: Očuvanje i obnova kulturnog nasljeđa, tradicijskih vrijednosti

Razvojna strategija Međimurske županije	<p>1P1-M1 Razvoj poslovnog okruženja i jačanje pozitivne poduzetničke klime</p> <p>1P1-M2 Proaktivno pristupanje privlačenju ulaganja i razvoju gospodarskih zona</p> <p>1P1-M3 Poticanje poslovnih subjekata na ulaganje u razvoj ljudskih resursa</p> <p>1P1-M4 Uvođenje i usvajanje standarda u području tehnologije, organizacije, kvalitete</p> <p>1P1-M5 Jačanje društvene odgovornosti poduzetnika</p> <p>1P5-M2 Unaprjeđenje turističkih proizvoda i usluga kroz specijalizaciju i diversifikaciju</p>	<p>1P4-M1 Okrupnjavanje zemljišta s ciljem poboljšanja konkurentnosti poljoprivredne proizvodnje</p> <p>1P4-M2 Povećanje proizvodne učinkovitosti poljoprivrednih proizvođača</p> <p>1P4-M3 Zaštita i promocija regionalnih posebnosti proizvoda</p> <p>1P4-M5 Jačanje institucionalne podrške za razvoj poljoprivrede i ruralnoga prostora kroz osnivanje Centra za ruralni razvoj</p>	<p>1P5-M1 Očuvanje turističke atrakcijske osnove županije s naglaskom na zaštitu prirodnih vrijednosti i kulturne baštine</p> <p>1P5-M3 Osiguravanje efikasnog upravljanja turističkom destinacijom Međimurje</p> <p>1P5-M4 Promocija Međimurja kao cjelovite turističke regije</p>	<p>2P5-M1 Podizanje svijesti o važnosti kulturne baštine i kulture</p> <p>2P5-M2 Oživljavanje kulturnih i povijesnih sadržaja</p> <p>2P5-M3 Očuvanje nematerijalne kulturne baštine</p> <p>3P1-M1 Zaštita prirode i upravljanja zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Međimurske županije</p> <p>3P1-M2 Stvaranje preduvjeta za održivo gospodarenje svim šumama</p> <p>3P1-M5 Izrada programa zaštite i poboljšanja kakvoće tla</p>
--	--	---	---	---

CILJ	2. Kvalitetno življenje		
PRIORITET	2.1. Jačanje uloge civilnog društva i podizanje kvalitete društvenog života	2.2. Unaprjeđenje kvalitete života svih društvenih skupina	2.3. Unapređenje infrastrukture
MJERE	2.1.1. Podrška udrugama u provođenju njihovih aktivnosti 2.1.2. Promicanje važnosti uloge civilnog sektora u podizanju kvalitete društvenog života 2.1.3. Stvaranje okvira za socijalno poduzetništvo	2.2.1. Briga o djeci i mladima 2.2.2. Promicanje sporta i rekreacije 2.2.3. Unaprjeđenje preventivne zdravstvene zaštite 2.2.4. Briga o starijim i nemoćnim 2.2.5. Omogućiti dostojan život razvojačenih hrvatskih branitelja 2.2.6. Uspješna integracija romske nacionalne manjine u društvo	2.3.1. Kvalitetna i dobro održavana mreža društvene infrastrukture 2.3.2. Izgradnja i modernizacija komunalne infrastrukture 2.3.3. Osiguranje uvjeta razvoj sporta i rekreacije 2.3.4. Uređenje i održavanje javnih površina 2.3.5. Poticanje energetske učinkovitosti
IPARD program	PRIORITET 3: Razvoj ruralne ekonomije MJERA: Poboljšanje i razvoj ruralne infrastrukture PRIORITET 3: Razvoj ruralne ekonomije MJERA: Diversifikacija i razvoj ruralnih gospodarskih aktivnosti	PRIORITET 3: Razvoj ruralne ekonomije MJERA: Diversifikacija i razvoj ruralnih gospodarskih aktivnosti	PRIORITET 3: Razvoj ruralne ekonomije MJERA: Poboljšanje i razvoj ruralne infrastrukture MJERA: Diversifikacija i razvoj ruralnih gospodarskih aktivnosti
Strategija ruralnog razvoja RH	PRIORITET: Poboljšanje kvalitete života u ruralnim područjima	PRIORITET: Poboljšanje kvalitete života u ruralnim područjima	PRIORITET: Proširenje proizvodnog programa ruralnog gospodarstva PRIORITET: Poboljšanje kvalitete života u ruralnim područjima

Razvojna strategija Međimurske županije	2P4-M1 Unaprjeđenje rada organizacija civilnog društva 2P4-M2 Jačanje sudjelovanja organizacija civilnog društva u razvoju županije	2P2-M1 Unaprjeđenje zdravstvenoga sustava 2P2-M2 Unaprjeđenje i provedba programa preventivne zaštite 2P2-M3 Promicanje zdravog načina života 2P3-M1 Jačanje socijalne integracije marginaliziranih društvenih skupina 2P3-M2 Poboljšanje mogućnosti za zapošljavanje socijalno marginaliziranih skupina kroz posebne obrazovne programe za stjecanje adekvatnih kvalifikacija i potrebnih vještina te uključivanje u javne radove 2P3-M3 Unaprjeđenje socijalne infrastrukture (modernizacija, izgradnja nove) i jačanje pripadajućih ljudskih potencijala	2P1-M3 Unaprjeđenje obrazovne strukture i jačanje kompetencija ljudskih potencijala 2P2-M1 Unaprjeđenje zdravstvenog sustava 2P2-M3 Promicanje zdravog načina života 2P3-M3 Unaprjeđenje socijalne infrastrukture (modernizacija, izgradnja nove) i jačanje pripadajućih ljudskih potencijala 3P2-M1 Zaštita vodenih resursa i vodoopskrba 3P2-M2 Unaprjeđenje prometnoga infrastrukturnoga sustava županije 3P3-M2 Poticanje korištenja energije iz obnovljivih izvora energije 3P3-M3 Poticanje energetske učinkovitosti u javnom i privatnom sektoru
--	--	--	--

CILJ	3. Suradnja kao temelj upravljanja razvojem	
PRIORITET	3.1. Promicanje suradnje	3.2. Stvaranje sustava usmjerenog obrazovanja i jačanje svijesti o važnosti cijelog životnog obrazovanja
MJERE	3.1.1. Sektorska i međusektorska suradnja 3.1.2. Suradnja sa LAG-ovima, udruženjima i inicijativama 3.1.3. Unapređenje sustava informiranja	3.2.1. Briga za kvalitetan predškolski odgoj i osnovnoškolsko obrazovanje 3.2.2. Poticanje neformalnog obrazovanja
IPARD program	PRIORITET 2: Pripremne radnje za provedbu poljoprivredno-okolišnih mjera i lokalnih strategija ruralnog razvoja MJERA: Priprema i provedba lokalnih strategija ruralnog razvoja	PRIORITET 3: Razvoj ruralne ekonomije MJERA: Diversifikacija i razvoj ruralnih gospodarskih aktivnosti
Strategija ruralnog razvoja RH	PRIORITET: Povećanje stupnja motiviranosti i svijesti lokalne zajednice	PRIORITET: Poboljšanje kvalitete života u ruralnim područjima PRIORITET: Poboljšanje izobrazbe, promicanje znanja i poboljšanje ljudskog potencijala
Razvojna strategija Međimurske županije	4P1-M2 Poticanje učinkovitije komunikacije i protoka informacija 4P2-M1 Jačanje međuzupanijske, međuregionalne i prekogranične suradnje	2P1-M3 Unaprjeđenje obrazovne strukture i jačanje kompetencija ljudskih potencijala 2P1-M4 Stručno osposobljavanje i usavršavanje nezaposlenih osoba za tržište rada 2P1-M5 Podrška zapošljavanju mladih visokoobrazovanih osoba 2P1-M6 Poticanje cjeloživotnog učenja 2P1-M7 Podrška razvoju visokoškolskih institucija u županiji

6. PRILOZI

U nastavku je prezentiran dio materijala koji su korišteni pri izradi LRS i koji su predmet posebnog dokumenta kao Aneksi LRS. U ovim prilozima navedeni su samo oni izvodi iz Aneksa LRS koji su bitni za razumijevanje dokumenta Lokalne razvojne strategije, a to su;

- a) Popis svih sudionika procesa strateškog planiranja
- b) Dodatni podaci iz osnovne analize značajki područja obuhvaćenim LAG-om
- c) Cjelovita analiza stanja civilnog društva područja LAG-a
- d) Pregled prijavljenih projektnih ideja u toku strateškog planiranja

U aneksu LRS uključeni su i radni materijali koji su obrađivani na radionicama strateškog planiranja. To su dokumenti arhivnog karaktera jer su temeljem tih materijala dovršeni vizija, razvojni ciljevi, prioriteti, mjere i aktivnosti i nisu više nužni za razumijevanje teksta LRS. Ti materijali su arhivirani u Udruzi i mogu biti predmet eventualnog uvida.

Ad a) Pregled sudionika strateškog planiranja

R.b.	Ime i prezime	Spol	Institucija/tvrtka/ organizacija	SEKTOR
1.	Antunović Andreja	Ž	„Antunović-kabel d.o.o.“	gospodarski
2.	Baranašić Stjepan	M	Međimurska županija	javni
3.	Barlek Dragutin	M	Općina Sv. Juraj na Bregu/ Barlek d.o.o.	javni/ gospodarski
4.	Bašek Velimir	M	Javna ustanova Međimurska priroda	javni
5.	Belović Franjo	M	Oldtimer klub Međimurje	civilni
6.	Biber-Hren Mirjana	Ž	Udruga Međimurske roke/ Općina Sveti Juraj na Bregu	civilni/ javni
7.	Borko Saša	Ž	Udruga mažoretkinja Nedelišća	civilni
8.	Brez Željko	M	UDVDR Strahoninec	civilni
9.	Brezak Konrad	M	Općina Gornji Mihaljevec	javni
10.	Buhin Sandra	Ž	Udruga žena Strahoninec	civilni
11.	Celinger Josip	M	Ekološka udruga Platana Nedelišće	civilni
12.	Cerovec Silvana	Ž	Općina Gornji Mihaljevec	javni
13.	Dogša Božena	Ž	OŠ Dr. Ivana Novaka Macinec	javni
14.	Drabic Dejan	M	„MIS“ Strahoninec	civilni
15.	Fajgl-Herman Sandra	Ž	Obrt „Keramika Fajgl“	gospodarski
16.	Flinčec Milan	M	NK Bratstvo Preseka	civilni
17.	Golub Franjo	M	Lamela d.o.o./ NK Dubrovčan	gospodarski/ civilni
18.	Golubić Sandra	Ž	Međimurska županija	javni
19.	Hajdinjak Ivana	Ž	Udruga mažoretkinja Nedelišća	civilni
20.	Hažić Radenko	M	OPG Radenko Hažić	gospodarski
21.	Hažić Tatjana	Ž	OPG Radenko Hažić	gospodarski
22.	Horvat Ivan	M	KIS d.o.o.	gospodarski
23.	Horvat Mario	M	OPG i usluga iskopa „Horvat“	gospodarski
24.	Horvat Mladen	M	Općina Nedelišće	javni
25.	Horvatović Renata	Ž	Proizvođač peradi Branko Kacun	gospodarski
26.	Horvatović Tanja	Ž	Udruga žena Strahoninec	civilni
27.	Jambrović Jasmina	Ž	BK Mura Avantura	civilni
28.	Kajmović Alen	M	Općina Šenkovec	javni
29.	Kerman Zvonko	M	Međimurski vinski klub/Kerman d.o.o./OPG Zvonko Kerman	civilni/ gospodarski

R.b.	Ime i prezime	Spol	Institucija/tvrтka/organizacija	SEKTOR
30.	Klobučarić Ljiljana	Ž	KUU Zasadbreg	civilni
31.	Kneklin Barbara	Ž	KUU Zasadbreg	civilni
32.	Kolar Zdravko	M	Strojobravarski obrt Kolar	gospodarski
33.	Korunek Danica	Ž	Dječji vrtić „Zvončić“ Nedelišće	javni
34.	Korunić Mirjana	Ž	KUU Zasadbreg	civilni
35.	Kovačić Anđelko	M	Općina Selnica	javni
36.	Kovačić Franjo	M	Općina Gornji Mihaljevec	javni
37.	Kozar Štefanija	Ž	Udruga Međimurske roke	civilni
38.	Krištofić Sanja	Ž	Općina Strahoninec	javni
39.	Krištofić Saša	M	ZTR Tamposit tiskara	gospodarski
40.	Lovrec Nada	Ž	Udruga umirovljenika Gornji Mihaljevec	civilni
41.	Lukman Rajko	M	Streljački klub „Strahoninec“	civilni
42.	Makovec Franjo	M	Općina Sv. Martin na Muri	javni
43.	Medved Nikola	M	Udruga Frkanovčani	civilni
44.	Medved Željko	M	Udruga Frkanovčani	civilni
45.	Miklin Davor	M	DVD Preseka	civilni
46.	Miko Marija	Ž	Udruga žena Breza Brezje	civilni
47.	Nagrajsalović Anđelko	M	Općina Sv. Juraj na Bregu	javni
48.	Novak Blaženka	Ž	Međimurska županija	javni
49.	Novak Ivanka	Ž	C Lab d.o.o.	gospodarski
50.	Novak Tomica	M	Megametal d.o.o.	gospodarski
51.	Novak Valentin	M	Pjevački zbor J. Vrhovski	civilni
52.	Novak Željko	M	Obrt Elektro Novak	gospodarski
53.	Okur Jelena	Ž	OŠ Strahoninec	javni
54.	Paić Ivica	M	OŠ Nedelišće	javni
55.	Pintar Mirjana	Ž	Zavod za prostorno uređenje Međimurske županije	javni
56.	Posavec Dijana	Ž	Biobis d.o.o.	gospodarski
57.	Posavec Franjo	M	Umirovљenici Strahoninec	civilni
58.	Posavec Tomislav	M	fizička osoba	civilni
59.	Pošta Danica	Ž	Međimurska županija	javni
60.	Sajković Branko	M	Župnik u Strahonincu	civilni
61.	Sršan Vlasta	Ž	OPG Sršan	gospodarski

R.b.	Ime i prezime	Spol	Institucija/tvrтka/ organizacija	SEKTOR
62.	Špiranec Zvonimir	M	Streljački klub Strahoninec/ Udruga branitelja liječenih od PTSP-a Međimurske županije, podružnica Pušćine	civilni
63.	Štimec Branimir	M	BK Mura Avantura	civilni
64.	Tarandek Vanja	M	Accredo d.o.o.	gospodarski
65.	Tkalčec Zlatko	M	Toroid Energija d.o.o./ Udruga poduzetnika i obrtnika Općine Nedelišće	gospodarski/ civilni
66.	Tomašić Roland	M	ŠK Stridon Štrigova	civilni
67.	Toplek Josip	M	Vijenac d.o.o.	gospodarski
68.	Topolnjak Ida	Ž	Udruga mažoretkinja Nedelišća	civilni
69.	Turk Josip	M	Vinogradarstvo i podrumarstvo – seljačko domaćinstvo Vera Turk	gospodarski
70.	Vidošević Dan	M	Toplice Sveti Martin d.o.o.	gospodarski
71.	Vinko Dejan	M	Vinko d.o.o.	gospodarski
72.	Vnuk Mihael	M	Vnuk d.o.o.	gospodarski
73.	Vrbanec Siniša	M	Tesarski obrт „Kika“	gospodarski
74.	Zadravec Antun	M	Općina Štrigova	javni
75.	Zadravec Mateja	Ž	KUU Zasadreg	civilni
76.	Zdolec Dragan	M	KUD Strahoninec	civilni
77.	Zlatarek Svjetlana	Ž	Općina Strahoninec	javni
78.	Žganec Draženka	Ž	Dječji vrtić „Tikvica“ Strahoninec	javni

Ad b) Dodatni podaci iz osnovne analize značajki područja obuhvaćenim LAG-om

Popis naselja, površina, broja stanovnika i gustoće naseljenosti u LAG-u

Tablica 1. Naselja u pojedinim općinama članicama LAG-a

LAG Međimurski dol i bregi	Naselja
1. Općina Nedelišće	Črečan, Dunjkovec, Gornji Hrašćan, Gornji Kuršanec, Macinec, Nedelišće, Parag, Pretetinec, Pušćine, Slakovec, Trnovec
2. Općina Gornji Mihaljevec	Badličan, Bogdanovec, Dragoslavec Breg, Dragoslavec Selo, Gornja Dubrava, Gornji Mihaljevec, Martinuševec, Preseka, Prhovec, Tupkovec, Vugrišinec i Vukanovec
3. Općina Strahoninec	Strahoninec
4. Općina Sv. Juraj na Bregu	Brezje, Dragoslavec, Frkanovec, Lopatinac, Mali Mihaljevec, Okrugli Vrh, Pleškovec, Vučetinec i Zasadbreg
5. Općina Sv. Martin na Muri	Brezovec, Čestijanec, Gornji Koncovčak, Gradiščak, Grkaveščak, Jurovčak, Jurovec, Kapelščak, Lapšina, Marof, Sveti Martin na Muri, Vrhovljan i Žabnik, Toplice Sv. Martin
6. Općina Selnica	Bukovec, Donji Koncovčak, Donji Zebanec, Gornji Zebanec, Merhatovec, Plešivica, Praporčan, Selnica, Zaveščak i Zebanec Selo
7. Općina Šenkovec	Knezovec, Šenkovec
8. Općina Štrigova	Banfi, Grabrovnik, Jalšovec, Leskovec, Prekopa, Robadje, Stanetinec, Sveti Urban, Štrigova i Železna Gora

Izvor: REDEA d.o.o.

Tablica 2. Površina, broj stanovnika i gustoća naseljenosti

Naselja	Površina	Ukupan broj stanovnika	Gustoća naseljenosti	Ukupni broj kućanstava
1. Općina Nedelišće	58,04 km ²	11.975	206,32	3.677
2. Općina Gornji Mihaljevec	32,15 km ²	1.917	59,63	622
3. Općina Strahoninec	8,36 km ²	2.682	320,81	855
4. Općina Sv. Juraj na Bregu	30,30 km ²	5.090	167,99	1.689
5. Općina Sv. Martin na Muri	25,25 km ²	2.605	103,17	829
6. Općina Selnica	25,01 km ²	2.991	119,60	971
7. Općina Šenkovec	9,06 km ²	2.879	317,77	931
8. Općina Štrigova	39,31 km ²	2.766	70,36	995
UKUPNO LAG Međimurski dol i bregi	227,48 km²	32.905	144,65	10.569

Izvor: DZS

Popis zaštićenih kulturnih dobara prema naseljima prema Registru kulturnih dobara Republike Hrvatske

Gornji Mihaljevec

Crkva sv. Katarine; Inventar iz crkve sv. Katarine

Macinec (općina Nedelišće)

Crkva Pohoda Blažene Djevice Marije; Orgulje u crkvi Pohoda Blažene Djevice Marije

Nedelišće

Crkva Presvetog Trojstva; Oltar sv. Vida i oltar sv. Antuna Padovanskog iz župne crkve Presvetog Trojstva

Selnica

Crkva sv. Marka Evandlista, župni dvor i pomoćne građevine

Kapelščak (općina Sveti Martin na Muri)

Crkva sv. Margarete

Lopatinec (općina Sveti Juraj na Bregu)

Crkva sv. Jurja i župni dvor; Orgulje u crkvi sv. Jurja

Sveti Martin na Muri

Arheološka zona Sveti Martin; Crkva sv. Martina

Šenkovec

Arheološko nalazište Čestinka; Kapela sv. Jelene

Štrigova

Arheološko nalazište Štrigovčak; cjelina arhivskih fondova i zbirki u posjedu Državnog arhiva u Međimurju; Crkva sv. Jeronima; crkva sv. Jeronima i nekadašnja pavljinska rezidencija; Crkva sv. Marije Magdalene i kurija župnog dvora; Orgulje u crkvi sv. Jeronima; Pil sv. Florijana i Pil sv. Roka.

Popis manifestacija kroz godinu na području LAG-a

Tablica 3. Popis manifestacija kroz godinu na području LAG-a

Vrijeme i mjesto	Naziv manifestacije	Organizator
Veljača, Nedelišće	Fašnik u Nedelišću	TZO Nedelišće
Veljača, Štrigova	Štrigovski fašnik	TZO Štrigova
Svibanj – kolovoz, Nedelišće	Dani kulturnog turizma	TZO Nedelišće
Svibanj, Štrigova	Biciklijada	TZO Štrigova
Svibanj, Sv. Martin na Muri	Dječja smotra međimurskih popevki	HKUU Sveti Martin
Svibanj, Štrigova	Dani vina u županiji Zrinskih - Urbanovo	Udruga Hortus Croatiae
Svibanj, Mačkovec	Županijska smotra tamburaških orkestara	KUD „Mačkovec“
Lipanj, Nedelišće	Smotra izvorne međimurske popevke	KUU „Seljačka sloga“
Lipanj, Štrigova	Likovna kolonija	TZO Štrigova
Lipanj, Gornji Mihaljevec	Dani lipe	Općina Gornji Mihaljevec
Srpanj, Sveti Martin na Muri	Međunarodni spust murskih ladji	TZO Sveti Martin na Muri
Srpanj, Štrigova	Štrigovske noći	TZO Štrigova
Srpanj, Sv. Martin na Muri	Panonski maraton triju država	BK Mura Avantura
Kolovoz, Sv. Martin na Muri	Dani turizma	TZO Sveti Martin na Muri
Kolovoz, Sv. Martin na Muri	XCO Halicanum Trophy	BK Mura Avantura
Kolovoz, Sv. Martin na Muri	Povorka starih običaja i zanata	TZO Sveti Martin na Muri
Rujan, Sv. Martin na Muri	Mi smo djeca sreće	HKUU Sveti Martin
Rujan, Nedelišće	Dani zahvalnosti za plodove zemlje	TZO Nedelišće
Studeni, Nedelišće	Martinje u Nedelišću	TZO Nedelišće
Studeni, Štrigova	Martinje na međimurskoj vinskoj cesti	TZO Štrigova, Udruga Hortus Croatiae
Studeni, Sv. Martin na Muri	Martinje	TZO Sveti Martin na Muri
Prosinac, Štrigova	Advent u Štrigovi	TZO Štrigova
Prosinac, Sv. Martin na Muri	Krampus lauf	Udruga svetomartinski krampusi
Prosinac, Gornji Mihaljevec	Božićni koncert	Općina Gornji Mihaljevec

Izvor: Izrada autora prema službenoj evidenciji Turističke zajednice Međimurske županije

Popis područja u LAG-u obuhvaćenih ekološkom mrežom sa pregledom divljih svojti i stanišnih tipova

Tablica 4. Popis područja u LAG-u obuhvaćenih ekološkom mrežom

Šifra i naziv područja	Ciljne vrste i staništa	JLS/LAG
HR5000013 Šire područje Drave (8.281,99 ha u Međimurskoj županiji) - važno područje za divlje svojte i stanišne tipove	Divlje svojte: bojen <i>Aspius aspius</i> riječni rak <i>Astacus astacus</i> crveni mukač <i>Bombina bombina</i> dabar <i>Castor fiber</i> vijun <i>Cobitis elongatoides</i> barska kornjača <i>Emys orbicularis</i> bjeloperajna krkuša <i>Gobio albipinnatus</i> Balonijev balavac <i>Gymnocephalus baloni</i> mali vretenac <i>Zingel streber</i> prugasti balavac <i>Gymnocephalus schraetser</i> gatalinka <i>Hyla arborea</i> vidra <i>Lutra lutra</i> piškur <i>Misgurnus fossilis</i> vretenca <i>Odonata</i> sabljarka <i>Pelecus cultratus</i> zlatni vijun <i>Sabanejewia balcanica</i> veliki pan. vodenjak <i>Triturus (cristatus) dobrogicus</i> crnka <i>Umbra krameri</i>	Općina/Grad Nedelišće
	Stanišni tipovi: Neobrasle šljunčane riječne obale (sprudovi) Vlažni travnjaci Poplavne šume Prirodna eutrofna jezera s vegetacijom Hydrocharition ili Magnopotamion	LAG Međimurski bregi i doli

HR2000364 Mura - važno područje za divlje svojte i stanišne tipove	Divlje svojte: boLEN <i>Aspius aspius</i> vijUN <i>Cobitis elongatoides</i> kockavica <i>Fritillaria meleagris</i> Balonijev balavac <i>Gymnocephalus baloni</i> vidra <i>Lutra lutra</i> piškur <i>Misgurnus fossilis</i> vretenca Odonata sabljarka <i>Pelecus cultratus</i> gavčica <i>Rhodeus amarus</i> crnka <i>Umbra krameri</i>	Općina/Grad Štrigova Sveti Martin na Muri
	Stanišni tipovi: Neobrasle šljunčane riječne obale (sprudovi) Priobalne poplavne šume vrba i topola Prirodna eutrofna jezera s vegetacijom Hydrocharion ili Magnopotamion	LAG Međimurski bregi i doli
HR2000613 Stari tok Drave I - važno područje za divlje svojte i stanišne tipove	Divlje svojte: riječni rak <i>Astacus astacus</i>	Općina Nedelišće
	Stanišni tipovi: Vodena i močvarna staništa Poplavna šuma bijele i krhke vrbe Šuma bijele johe sa zimskom preslicom	LAG Međimurski bregi i doli
HR2000614 Stari tok Drave II (840,94 ha u MŽ) - važno područje za divlje svojte i stanišne tipove	Divlje svojte: riječni rak <i>Astacus astacus</i> dabar <i>Castor fiber</i> vidra <i>Lutra lutra</i>	Općina/Grad Nedelišće
	Stanišni tipovi: Priobalne poplavne šume vrba i topola Vodena i močvarna staništa Predalpski vrbici s kebračem Vrbici pepeljaste vrbe i rakite Predalpski vrbici s pasnjim trnom Obale planinskih rijeka s <i>Myricaria germanica</i>	LAG Međimurski bregi i doli
HR2001034 Mačkovec – ribnjak - važno područje za stanišne tipove	Stanišni tipovi: Priobalne poplavne šume vrba i topola Poplavne šume hrasta lužnjaka, crne johe i poljskog jasena	Općina/Grad Šenkovec
		LAG Međimurski bregi i doli

HR2000816 Globetka – livade (prostorno u Općini Šenkovec) - važno područje za stanišne tipove	Stanišni tipovi: Srednjoeuropske košanice sa <i>Sanguisorba officinalis</i>	Općina
		Nedelišće
		LAG
		Međimurski bregi i doli
HR2000764 Grabe kod Pleškovca - važno područje za divlje svojte i stanišne tipove	Divlje svojte: zagasiti livadni plavac <i>Maculinea nausithous</i> veliki livadni plavac <i>Maculinea teleius</i> Stanišni tipovi: Srednjoeuropske košanice sa <i>Sanguisorba officinalis</i>	Općina
		Sveti Juraj na Bregu
		LAG
		Međimurski bregi i doli
HR2000763 Bedekovićeve grabe - važno područje za divlje svojte i stanišne tipove	Divlje svojte: zagasiti livadni plavac <i>Maculinea nausithous</i> veliki livadni plavac <i>Maculinea teleius</i> Stanišni tipovi: Srednjoeuropske košanice sa <i>Sanguisorba officinalis</i>	Općina
		Sveti Juraj na Bregu
		LAG
		Međimurski bregi i doli
HR2000765 Logožarec - važno područje za divlje svojte i stanišne tipove	Divlje svojte: zagasiti livadni plavac <i>Maculinea nausithous</i> veliki livadni plavac <i>Maculinea teleius</i> Stanišni tipovi: Srednjoeuropske košanice sa <i>Sanguisorba officinalis</i>	Općina
		Sveti Juraj na Bregu
		LAG
		Međimurski bregi i doli
HR2000766 Kreče 1 - važno područje za divlje svojte i stanišne tipove	Divlje svojte: zagasiti livadni plavac <i>Maculinea nausithous</i> veliki livadni plavac <i>Maculinea teleius</i> Stanišni tipovi: Srednjoeuropske košanice sa <i>Sanguisorba officinalis</i>	Općina
		Sveti Juraj na Bregu
		LAG
		Međimurski bregi i doli
HR2000767 Kreče 2 - važno područje za divlje svojte i stanišne tipove	Divlje svojte: zagasiti livadni plavac <i>Maculinea nausithous</i> veliki livadni plavac <i>Maculinea teleius</i> Stanišni tipovi: Srednjoeuropske košanice sa <i>Sanguisorba officinalis</i>	Općina
		Sveti Juraj na Bregu
		LAG
		Međimurski bregi i doli

HR2000768 Kreče 3 - važno područje za divlje svojte i stanišne tipove	Divlje svojte: zagasiti livadni plavac <i>Maculinea nausithous</i> veliki livadni plavac <i>Maculinea teleius</i>	Općina Sveti Juraj na Bregu LAG Međimurski bregi i doli
	Stanišni tipovi: Srednjoeuropske košanice sa <i>Sanguisorba officinalis</i>	
HR2000769 Borovje 1 - važno područje za divlje svojte i stanišne tipove	Divlje svojte: zagasiti livadni plavac <i>Maculinea nausithous</i> veliki livadni plavac <i>Maculinea teleius</i>	Općina Sveti Juraj na Bregu LAG Međimurski bregi i doli
	Stanišni tipovi: Srednjoeuropske košanice sa <i>Sanguisorba officinalis</i>	
HR2000770 Borovje 2 - važno područje za divlje svojte i stanišne tipove	Divlje svojte: zagasiti livadni plavac <i>Maculinea nausithous</i> veliki livadni plavac <i>Maculinea teleius</i>	Općina Sveti Juraj na Bregu LAG Međimurski bregi i doli
	Stanišni tipovi: Srednjoeuropske košanice sa <i>Sanguisorba officinalis</i>	
HR2000771 Krč - važno područje za divlje svojte i stanišne tipove	Divlje svojte: zagasiti livadni plavac <i>Maculinea nausithous</i> veliki livadni plavac <i>Maculinea teleius</i>	Općina Sveti Juraj na Bregu LAG Međimurski bregi i doli
	Stanišni tipovi: Srednjoeuropske košanice sa <i>Sanguisorba officinalis</i>	
HR2000470 Čep – Varaždin - važno područje za stanišne tipove	Stanišni tipovi: Šuma hrasta lužnjaka i običnog graba (tipična subasocijacija)	Općina Nedelišće LAG Međimurski bregi i doli
HR1000013 Dravske akumulacije (6.766,76 ha u MŽ) - međunarodno važno područje za ptice	Ptice: mala prutka <i>Actitis hypoleucos</i> brezov zviždak <i>Phylloscopus trochilus</i>	Općina/Grad Nedelišće LAG Međimurski bregi i doli

Izvor: Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Međimurske županije

Ordinacije privatne prakse po općinama i vrsti djelatnosti

Tablica 5. Ordinacije privatne prakse po općinama i vrsti djelatnosti na dan 31. 12. 2010.

JLS / djelatnost*	OPĆA MEDICINA	STOMATOLOGIJA
Gornji Mihaljevec	1	1
Nedelišće	4	4
Selnica	1	1
Strahoninec	1	1
Sveti Juraj na Bregu	2	1
Sveti Martin na Muri	2	1
Šenkovec	1	1
Štrigova	-	1
Ukupno	12	11

Izvor: Zdravstveno stanje pučanstva i rad zdravstvene djelatnosti u Međimurskoj županiji u 2010. godini, str. 55.

Dužine županijskih i lokalnih cesta te dužina pješačko-biciklističkih staza

Tablica 6. Dužine županijskih i lokalnih cesta na području LAG-a

Redni broj	Općina/Grad	Dužina županijskih cesta (km)	Dužina lokalnih cesta (km)	Dužina PBS/BT (km)
1.	Nedelišće	13,22	17,57	3,60
2.	Gornji Mihaljevec	18,78	25,57	2,64
3.	Strahoninec	1,79	6,09	4,62
4.	Sv. Juraj na Bregu	27,43	12,74	5,23
5.	Sveti Martin na Muri	12,49	5,30	1,79
6.	Selnica	17,34	12,87	1,55
7.	Šenkovec	3,40	4,28	2,38
8.	Štrigova	13,44	30,70	1,65
UKUPNO		107,89	115,12	23,46

Izvor: Županijska Uprava za ceste MŽ

Informacije o vodoopskrbi po jedinicama lokalne samouprave unutar LAG-a

Tablica 7. Vodoopskrba i odvodnja po općinama

GRAD / OPĆINA	Broj domaćinstava (Privremeni popis kućanstava iz 2011.)	Broj vodovodnih priključaka (kom)	Postotak priključenosti	Br. vodo. priključ-gospod. (kom)	Dužina vodo. mreže (m)	Potrošnja vode (m ³)	Broj kanal. priključaka (kom)	Dužina kanal. mreže (m)	Količina pročišćene vode (m ³)
Općina Nedelišće	4.260	2.829	66%	172	62.694	369.876	812	23.697	115.742
Općina Gornji Mihaljevec	1.031	679	66%	25	55.623	64.693	0	0	0
Općina Strahoninec	916	748	82%	21	12.039	101.526	427	9.935	62.279
Općina Sv. Juraj na Bregu	2.420	2.001	83%	55	57.815	232.060	0	0	0
Općina Sv. Martin na Muri	1.431	983	69%	88	49.547	186.783	0	0	0
Općina Selnica	1.532	1.058	69%	23	46.742	103.605	0	0	0
Općina Šenkovec	994	859	86%	48	13.250	159.075	722	15.022	104.273
Općina Štrigova	1.998	1.431	72%	69	69.556	132.129	0	0	0

Izvor: Medimurske vode d.o.o.

Podaci o opskrbi plinom na području LAG-a

Tablica 8. Podaci o opskrbi plinom na području LAG-a

Općina / grad	Dužina plinovoda u metrima	Broj potrošača			Potrošnja u m ³ /god		
		domaćinstva	industrija i veliki potrošači	ostalo	domaćinstva	industrija i veliki potrošači	ostalo
Općina Nedelišće	29.592,43	2.537	7	194	3.361.192	130.632	953.828
Općina Gornji Mihaljevec	31.920,32	192	-	22	157.200	-	122.980
Općina Strahoninec	15.841,80	717	1	38	1.067.388	31.211	212.420
Općina Sveti Juraj na Bregu	67.160,92	1.046	1	66	1.072.031	22.200	368.940
Općina Sveti Martin na Muri	29.283,30	542	6	63	528.050	805.347	315.500
Općina Selnica	37.317,41	495	1	25	504.548	28.420	139.750
Općina Štrigova	55.952,10	313	1	43	331.283	26.620	236.110
Općina Šenkovec	21.626,79	798	3	48	1.199.471	38.673	246.453
Ukupno	288.695,07	6.640	20	499	8.221.163	1.083.103	2.595.981

Izvor: Međimurje plin d.o.o.

Pokrivenost LAG-a signalom mobilnih mreža

Tablica 8. Pokrivenost LAG-a signalom

Općine	Pokrivenost 3G mrežom	Brzine prijenosa podataka (3G)	Pokrivenost 4G mrežom
Nedelišće	Da	21,1 Mb/s	Ne
Gornji Mihaljevec	Ne	-	Ne
Strahoninec	Da	21,1 Mb/s	Ne
Sveti Juraj na Bregu	Ne	-	Ne
Sveti Martin na Muri	Ne	-	Ne
Selnica	Ne	-	Ne
Štrigova	Ne	-	Ne
Šenkovec	Da	21,1 Mb/s	Ne

Izvor: <https://www.hrvatskitelekom.hr/karta-pokrivenosti>, dostupno 14.2.2013.

Broj potrošača električne energije po općinama na području LAG-a

Tablica 9. Broj potrošača električne energije po općinama

Općine	Broj potrošača (mjernih mjesta)
Nedelišće	4126
Gornji Mihaljevec	1056
Strahoninec	910
Sveti Juraj na Bregu	2419
Sveti Martin na Muri	1472
Selnica	1380
Štrigova	1856
Šenkovec	1087

Izvor: Obrada autora na temelju podataka HEP d.d.

Temeljem dostupnih podataka, proračunom smo dobili okvirni prikaz potrošnje po jedinicama lokalne samouprave koji se odnosi na sve potrošače. Proračunata potrošnja uključuje potrošače srednjeg napona i niskog napona. Navedeni podaci dostupni su u tablici 2.

Tablica 10. Proračunata potrošnja po općinama

Općine	Potrošnja u MWh
Nedelišće	28263
Gornji Mihaljevec	7233
Strahoninec	6233
Sveti Juraj na Bregu	16570
Sveti Martin na Muri	10083
Selnica	9453
Štrigova	12713
Šenkovec	7446

Izvor: Obrada autora na temelju podataka HEP d.d.

Tablica 11. Dužine vodova po općinama a području LAG-a

Općine	Vodovi 35 kV		Vodovi 10 kV		Mreža 0,4 kV	
	ZV km	KB km	ZV km	KB km	ZV km	KB km
Nedelišće	5,00	-	20,50	19,70	62,80	8,00
Gornji Mihaljevec	7,50	-	33,80	2,70	59,20	2,80
Strahoninec	3,00	-	0,60	4,90	11,50	0,30
Sveti Juraj na Bregu	-	-	28,00	3,10	66,10	2,10
Sveti Martin na Muri	-	-	13,00	12,20	44,60	4,70
Selnica	-	-	17,50	4,50	60,10	2,20
Štrigova	1,00	-	36,50	5,00	110,30	3,70
Šenkovec	6,00	-	2,00	15,50	13,70	4,30
UKUPNO	22,50	-	151,90	67,60	408,30	28,10

Izvor: Obrada autora na temelju podataka HEP d.d.

Poduzeća po djelatnostima i sjedištu
Tablica 12. Poduzeća po djelatnostima i sjedištu

Djelatnosti	Nedelišće	Gornji Mihaljevec	Strahoninec	Sv. Juraj na Bregu	Sv. Martin na Muri	Selnica	Šenkovec	Štrigova	Ukupno
A Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	6	3	1	2	3	3	2	5	25
B Rudarstvo i vađenje	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C Preradivačka industrija	48	1	12	11	15	8	12	10	117
D Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	2	0	0	1	0	0	0	0	3
E Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda, gospod. otpadom	1	0	0	0	0	0	0	0	1
F Građevinarstvo	26	3	13	15	12	7	12	10	98
G Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikla	59	7	21	13	13	6	26	8	153
H Prijevoz i skladištenje	9	2	3	3	5	0	4	2	28
I Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	16	1	2	2	5	1	3	1	31
J Informacije i komunikacije	11	0	5	0	0	3	2	0	21
K Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	1	2	0	0	0	1	0	0	4
L Poslovanje nekretninama	2	0	0	0	1	1	0	0	4
M Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	15	1	3	2	3	2	8	0	34
N Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	5	0	2	0	1	0	0	0	8
O Javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje	0	0	0	0	00	0	0	0	0
P Obrazovanje	3	1	1	0	3	1	2	1	12
Q Djelatnosti zdravstvene zaštite i soc. skrbi	3	0	0	0	1	1	0	1	6
R Umjetnost, zabava i rekreacija	3	0	1	0	0	0	0	1	5
S Ostale uslužne djelatnosti	6	1	3	1	3	2	1	3	20
Ukupno po općinama:	216	22	67	50	65	36	72	42	570

IZVOR: Finansni rezultati poslovanja poduzetnika u 2011. po djelatnostima

Pregled poslovanja poduzetnika po djelatnostima

Tabela 13. Pregled poslovanja poduzetnika po djelatnostima (iznosi u 000 kuna)

Djelatnosti	Broj poduzetnika	Dobitaši	Gubitaši	Ukupan prihod	Dobit razdoblja	Gubitak razdoblja	Dobit -gubitak djelatnosti
A Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	25	19	6	51.893	895	1383	-490
B Rudarstvo i vađenje	0	0	0	0	0	0	0
C Preradivačka industrija	117	89	28	906.015	67.836	4.958	62.882
D Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	3	1	2	2.772	195	63	132
E Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda, gospod. otpadom	1	1	0	16.351	204	-	204
F Gradevinarstvo	98	59	39	114.940	1.282	9.055	-7.772
G Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikla	153	89	64	477.973	6751	4219	2365
H Prijevoz i skladištenje	28	20	8	114.966	1.633	1.061	572
I Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	31	16	15	53.035	136	17.263	-16.970
J Informacije i komunikacije	21	13	8	18.772	2.667	162	841
K Fin. djelatnosti i djelatnosti osigur.	4	2	2	1.221	267	1890	50
L Poslovanje nekretninama	4	1	3	341	83	12	-36
M Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	34	31	3	13.751	963	168	891
N Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	8	5	3	2.416	245	118	127
O Javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje	0	0	0	0	0	0	0
P Obrazovanje	12	10	2	5.990	47	140	-83
Q Djelatnosti zdravstvene zaštite i soc. skrbi	6	6	0	8.321	134	-	134
R Umjetnost, zabava i rekreacija	5	4	1	522	20	26	-6
S Ostale uslužne djelatnosti	20	11	9	2.241	216	202	15
Ukupno:	570	377	193	1.791.520	83.574	40.720	42.856

IZVOR: Fin- Osnovni finansijski rezultati poslovanja poduzetnika u 2011. po djelatnostima

Pregled broja zaposlenih i prosječna neto plaća po djelatnostima

Tabela 14. Pregled broja zaposlenih i prosječna neto plaća po djelatnostima

Djelatnosti	Broj poduzetnika	Broj zaposlenih	Prosječna neto plaća (kn)
A Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	25	61	3.790
B Rudarstvo i vađenje 05 - 09	0	0	
C Preradivačka industrija 10 - 33	117	2.030	3.908
D Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija 35	3	3	3.355
E Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda, gospod. otpadom te djelatnosti sanacije okoliša 36 - 39	1	7	6.488
F Gradevinarstvo 41 - 43	98	559	2.780
G Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikla 45 - 47	153	631	2.898
H Prijevoz i skladištenje 49 - 53	28	170	4.321
I Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane 55 - 56	31	328	2.770
J Informacije i komunikacije 59 - 63	21	75	3.293
K Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja 64 - 66	4	7	3.541
L Poslovanje nekretninama 68	4	1	2.934
M Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti 69 - 75	34	56	2.854
N Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti 77 - 82	8	16	2.164
O Javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje	0	0	
P Obrazovanje	12	61	2.620
Q Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	6	68	2.585
R Umjetnost, zabava i rekreacija	5	5	2.537
S Ostale uslužne djelatnosti	20	27	1.919
Ukupno po općinama:	570	4.105	2.840

IZVOR: Finansni rezultati poslovanja poduzetnika u 2011. po djelatnostima

Pregled vanjskotrgovinske razmjene po općinama na području LAG-a

Tabela 15: Pregled vanjskotrgovinske razmjene po općinama za 2011 – iznosi u 000 USD

	IZVOZ			UVOZ			INDEKS 2011/2010		SALDO VT. RAZMJENE 2011
	2009	2010	2011	2009	2010	2011	IZVOZ	UVOZ	
NEDELIŠĆE	40.687	40.251	47.510	47.118	49.049	54.434	118,03	110,98	-6.924
GORNJI MIHALJEVEC	21	5		34	164	42	0,00	25,61	-42
STRAHONINEC	195	58	73	1.262	770	300	125,86	38,96	-227
SV. JURAJ NA BREGU	2.215	2.238	2.077	713	1.027	1.207	92,81	117,53	870
SVETI MARTIN NA MURI	15.540	11.962	18.082	9.936	6.533	11.950	151,16	182,92	6.132
SELNICA	5	77	395	96	167	300	512,99	179,64	95
ŠENKOVEC	19.341	30.072	41.713	12.153	17.540	18.209	138,71	103,81	23.504
ŠTRIGOVA	4.152	4.058	3.572	9.936	6.533	3.016	88,02	46,17	556
Ukupno:	84.165	90.731	115.433	83.257	83.793	91.469			23.964

Izvor: Državni zavod za statistiku RH; Međimurje u brojkama 2011., Međimurje u brojkama 2010. – UDU MŽ

Broj obrta i poslovanje obrta po općinama

Tablica 16: Broj obrta i poslovanje obrta po općinama

GRAD - OPĆINA	BROJ OBRTA 31.12.2011.	PRIMICI	IZDACI	DOHODAK/ GUBITAK ITAK	BROJ OBRTA 30.09.2012.
NEDELIŠĆE	184	62.606.830,65	57.990.100,01	6.327.464,79	180
GORNJI MIHALJEVEC	24	24.905.398,19	22.717.585,47	2.385.220,17	24
STRAHONINEC	52	16.523.330,08	14.964.073,42	1.890.677,68	50
SV. JURAJ NA BREGU	49	21.383.627,42	19.384.151,64	2.174.972,30	46
SVETI MARTIN NA MURI	31	13.645.591,42	11.663.521,72	2.093.800,27	31
SELNICA	20	7.883.817,38	6.964.940,81	997.329,35	19
ŠENKOVEC	41	14.023.037,25	11.931.747,82	2.339.946,47	43
ŠTRIGOVA	51	27.336.992,93	24.308.103,26	3.284.716,15	47
U K U PNO:	452	188.308.625,32	169.924.224,15	19.154.180,71	440

Izvor: Obrtnička komora Međimurske županije

Nezaposlene osobe na području LAG-a

Tablica 17: Nezaposlene osobe prema općini stanovanja, razini obrazovanja i spolu u siječnju 2013. godine

	UKUPNO	PREMA SPOLU		PREMA RAZINI OBRAZOVANJA					
		M	Ž	BEZ ŠKOLE I NEZAVRŠENA OŠ	OSNOVNA ŠKOLA	SR.Š. DO 3 GOD I KV/VKV	SR. Š. 4 GOD I GIMNAZIJA	VIŠA ŠK. I 1. STUPANJ FAK.	FAKUL., AKAD., MAG. I DOKTOR.
NEDELIŠĆE	1045	545	500	274	205	326	177	35	28
GORNJI MIHALJEVEC	119	55	64	8	29	46	24	5	7
STRAHONINEC	167	80	87	11	28	73	43	7	5
SV. JURAJ NA BREGU	388	188	200	23	92	158	89	14	12
SVETI MARTIN NA MURI	176	76	100	15	43	74	30	8	6
SELNICA	234	111	123	10	59	103	49	9	4
ŠENKOVEC	185	74	111	10	29	69	52	13	12
ŠTRIGOVA	149	71	78	13	38	60	27	9	2
Ukupno	2463	1200	1263	364	523	909	491	100	76

IZVOR: Mjesečni biltenci HZZ PU Čakovec siječanj 2013.

Tabela 18: Nezaposlene osobe prema općini stanovanja, razini obrazovanja i spolu u siječnju 2011., 2012., i 2013. godine

	UKUPNO 2011.	PREMA SPOLU		UKUPNO 2012.	PREMA SPOLU		UKUPNO 2013.	PREMA SPOLU	
		M	Ž		M	Ž		M	Ž
NEDELIŠĆE	899	468	431	882	443	439	1045	545	500
GORNJI MIHALJEVEC	85	41	44	96	45	51	119	55	64
STRAHONINEC	165	78	87	167	78	89	167	80	87
SV. JURAJ NA BREGU	335	176	159	345	165	180	388	188	200
SVETI MARTIN NA MURI	165	71	94	156	58	98	176	76	100
SELNICA	251	133	118	223	98	125	234	111	123
ŠENKOVEC	160	76	84	171	80	91	185	74	111
ŠTRIGOVA	149	85	64	129	65	64	149	71	78
Ukupno	2209	1128	1081	2169	1032	1137	2463	1200	1263

IZVOR: Mjesečni bilteni HZZ PU Čakovec

Stanje govedarstva i kozarstva na području LAG-a

Tablica 19. Stanje govedarstva na području LAG-a Međimurski dol i bregi

Izvor: HPA, 2013.g.

RB	Općine	Uzgajivači	Goveda	Pasmine krava				Junice				Junad	Telad	
				simental	simxhol	hol	smeda	sim	simxhol	hol	smeda		muška	ženska
1	Nedelišće	45	499	92	33	120	5	62	19	73	2	51	15	20
2	Gornji Mihaljevec	119	1179	249	37	119	0	172	15	57	5	327	76	57
3	Štrigova	100	990	333	34	115	0	131	10	76	0	169	34	27
4	Sveti Martin na Muri	14	173	22	6	49	0	38	5	24	0	11	2	14
5	Selnica	25	329	65	11	106	0	38	5	72	0	11	2	14
6	Šenkovec	3	38	2	2	21	0	0	1	10	0	0	1	1
7	Strahoninec	8	128	10	3	58	0	7	0	32	0	8	4	5
8	Sveti Juraj na bregu	47	455	90	17	106	18	47	13	81	10	41	11	17
LAG UKUPNO		361	3791	863	143	694	23	495	68	425	17	618	145	155

Tablica 20. Stanje kozarstva na području LAG-a Međimurski dol i bregi

RB	Općina	Sanska				Alpina			Ukupno
		Uzgajivači	Jarčevi	Koze	Jarice	Jarčevi	Koze	Jarice	
1	Nedelišće	5	0	0	0	10	248	61	319
2	Gornji Mihaljevec	3	0	0	0	7	121	62	190
3	Štrigova	4	0	0	0	11	266	54	331
4	Sveti Martin na Muri	1	0	0	0	3	48	34	85
5	Selnica	2	0	0	0	2	109	39	150
6	Šenkovec	0	0	0	0	0	0	0	0
7	Strahoninec	0	0	0	0	0	0	0	0
8	Sveti Juraj na bregu	1	0	0	0	3	70	31	104
LAG UKUPNO		16	0	0	0	36	862	281	1179

Izvor: HPA, 2013.g.

Kretanje broja stanovništva na području LAG-a Međimurski dol i bregi od 1981.-2011.

Tablica 21. Kretanje broja stanovništva na području LAG-a Međimurski dol i bregi od 1981.-2011.

Općina / Grad	Br. stanovnika			
	Popis 1981.	Popis 1991.	• Popis 2001.* prema EU popisnoj metodi	Popis 2011.
Gorni Mihaljevec	2388	2227	2.046	1.917
				<i>M 934 Ž 983</i>
Nedelišće	10.289	11.248	11.544	11.975
				<i>M 5.843 Ž 6.132</i>
Selnica	3 413	3 322	3.442	2.991
				<i>M 1531 Ž 1460</i>
Strahoninec	2.260	2.580	2.728	2.682
				<i>M 1308 Ž 1374</i>
Sv. Juraj na Bregu	4657	5012	5.279	5.090
				<i>M 2545 Ž 2545</i>
Sv.Martin na Muri	3083	2867	2.958	2.605
				<i>M 1302 Ž 1301</i>
Šenkovec	2.244	2.537	2.770	2.879
				<i>M 1404 Ž 1475</i>
Štrigova	3703	3346	3.221	2.766
				<i>M 1356 Ž 1410</i>
LAG	32037	33139	33988	32.905
				<i>M Ž</i>

*Mora se naglasiti da je podatke o broju stanovnika za 1991. i 2001. teško uspoređivati s obzirom da je 2001. korištena popisna metoda EU po kojoj se odvojeno prikazuje stalno stanovništvo i stanovništvo koje je prijavljeno na određenoj adresi u Državi, ali stvarno duže od godine dana boravi izvan mjesta, najčešće radi stalnog zaposlenja.

Izvor: podaci za popise 2001. i 2011. Državni zavod za statistiku - Kontingenti stanovništva, po gradovima/općinama; podaci za popise 1981. i 1991. Prostorni planovi pojedinih općina (<http://www.zavod.hr/>), podaci za Grad Čakovec za popise 1981. i 1991. Državni zavod za statistiku - Naselja i stanovništvo Republike Hrvatske 1857.-2001.

Broj pripadnika nacionalnih manjina na području LAG-a

Tablica 22. Broj pripadnika nacionalnih manjina na području LAG-a Međimurski doli i bregi u 2011.

Nacionalne manjine			
Općina/Grad	Pripadnici nacionalnih manjina	Od toga Romi	Od toga Slovenci
Gornji Mihaljevec	37	1	33
Nedelišće	1 406	1 239	50
Selnica	30	1	21
Strahoninec	30	1	5
Sveti Juraj na Bregu	47	0	15
Sveti Martin na Muri	66	0	44
Šenkovec	18	0	5
Štrigova	133	3	116
LAG	1 767	1 245	289

Izvor: DZS - Stanovništvo prema narodnosti po gradovima/općinama, popis 2011.

Broj osoba s invaliditetom na području LAG-a

Tablica 23: Broj osoba s invaliditetom na području LAG-a Međimurski doli i bregi u 2001.

Općina/Grad	Osobe s invaliditetom
Gornji Mihaljevec	164
Nedelišće	906
Selnica	242
Strahoninec	223
Sveti Juraj na Bregu	485
Sveti Martin na Muri	329
Šenkovec	202
Štrigova	313
LAG	2 864

Izvor: DZS - Stanovništvo prema spolu, starosti i uzroku invalidnosti, po gradovima/općinama, popis 2001.(podaci iz popisa 2011. u trenutku analize nisu bili obrađeni)

Radno sposobno stanovništvo na području LAG-a

Tablica 24: Radno sposobno stanovništvo na području LAG-a Međimurski dol i bregi u 2011.

RADNO SPOSOBNO STANOVNIŠTVO (2011.)				
POPIS NASELJA	UKUPN O	MUŠKARCI	ŽENE	% (NASELJE)
Gornji Mihaljevec	1 287	676	611	m 52,52% / ž 47,47%
Nedelišće	8 124	4 099	4 025	m 50,45% / ž 49,54%
Selnica	2 029	1 092	937	m 53,82% / ž 46,18%
Strahoninec	1 897	943	954	m 49,71% / ž 50,29%
Sveti Juraj na Bregu	3 599	1 866	1 733	m 51,85% / ž 48,15%
Sveti Martin na Muri	1 805	945	860	m 52,35% / ž 47,65%
Šenkovec	2 009	999	1 010	m 49,73% / ž 50,27%
Štrigova	1 795	955	840	m 52,88% / ž 47,11%
UKUPNO	22 545	11 575	10 970	m 51,35% / ž 48,65%

Izvor: izrada autora prema podacima DZS-a, Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima, popis 2011.

Prirodni prirast na području LAG-a i indeks vitalnosti

Tablica 25 : Prirodni prirast na području LAG-a Međimurski dol i bregi u 2001. i 2011.

STOPA PRIRODNOG PRIRASTA		
POPIS NASELJA	2001.	2011.
Gornji Mihaljevec	-19	0
Nedelišće	42	49
Selnica	8	13
Strahoninec	14	6
Sveti Juraj na Bregu	10	11
Sveti Martin na Muri	0	-12
Šenkovec	1	1
Štrigova	-20	-9
LAG	36	59

Izvor: Izrada autora prema Državni zavod za statistiku

Tablica 26. Indeks vitalnosti na području LAG-a Međimurski dol i bregi u 2001. i 2011.

INDEKS VITALNOSTI		
POPIS NASELJA	2001.	2011.
Gornji Mihaljevec	36,7	100
Nedelišće	135,3	138,9
Selnica	119,5	161,9
Strahoninec	170	133,3
Sveti Juraj na Bregu	118,5	123,9
Sveti Martin na Muri	100	66,7
Šenkovec	104	105
Štrigova	54,5	65,4
LAG	104,81	111,89

Izvor: Izrada autora prema Državni zavod za statistiku; Priopćenja i Statistička izvješća; Prema programu publiciranja za 2002. i 2012.; Prirodno kretanje stanovništva Republike Hrvatske u 2001. i 2011.; br. 7.1.1

Prikaz broja djece u osnovnim školama na području LAG-a

Tablica 27: Prikaz broja djece u osnovnim školama na području LAG-a Međimurski dol i bregi u šk. godini 2012./2013.

Škola	Br. djece (1.-4.raz.)	Br. djece (5.-8.raz.)	UKUPNO
OŠ Gornji Mihaljevec	66	84	150
OŠ Nedelišće	153	323	476
OŠ Nedelišće, PŠ Dunjkovec	96	-	96
OŠ Nedelišće, PŠ Pušćine	50	-	50
OŠ „Dr. Ivana Novaka“ Macinec	191	237	428
OŠ „Dr. Ivana Novaka“ Macinec, PŠ Gornji Hrašćan	33	-	33
OŠ Selnica	86	160	246
OŠ Selnica, PŠ Zebanec	55	-	55
OŠ Strahoninec	151	174	325
OŠ „I. G. Kovačića“ Sveti Juraj na Bregu	141	234	375
OŠ „I. G. Kovačića“ Sveti Juraj na Bregu, PŠ Zasadbreg	50	-	50
OŠ Sveti Martin na Muri	99	109	208
OŠ „Petar Zrinski“ Šenkovec	124	213	337
OŠ Štrigova	55	120	175
OŠ Štrigova, PŠ Prekopa	6	-	6
OŠ Štrigova, PŠ Stanetinec	14	-	14
OŠ Štrigova, PŠ Železna Gora	19	-	19
UKUPNO:	1 389	1 654	3 043

Izvor: podaci Upravnog odjela za obrazovanje, kulturu i sport Međimurske županije

Ad b) Analiza civilnog društva LAG-a

Civilno društvo na području LAG-a

Civilno društvo

Kad govorimo o civilnom društvu, posebno u lokalnoj zajednici kao što je recimo područje LAG-a, govorimo zapravo o pojedincima/građanima, neformalnim inicijativama i grupama, organizacijama, udrugama, zakladama, sindikatima, sportskim klubovima, dobrovoljnim vatrogasnim društvima, političkim strankama, vjerskim zajednicama i svim drugim oblicima organiziranja građana.

Sukladno tome, na civilno društvo možemo gledati i kao na građane koji aktivno i slobodno sudjeluju u svim sferama lokalne zajednice, a neke od fundamentalnih karakteristika na kojima ostvaruju svoje aktivnosti u lokalnoj zajednici su nezavisnost, pluralizam, otvorenost i horizontalnost koja znači jednakost svih sudionika u tako uređenom društvu, odnosno lokalnoj zajednici, zajednici LAG-a.

Razvoj civilnog društva općenito u Hrvatskoj, a kasnije i na području lokalnih zajednica dobio je u posljednjih desetak godina novi zamah te širi krug dionika prepoznaje značaj i ulogu organizacija civilnog društva. Organizacije civilnog društva počinju stjecati povjerenje i javljaju se kao partneri lokalnim i regionalnim vlastima te dijelu Vladinih tijela. Gospodarske organizacije prepoznaju važnu ulogu organizacija civilnog društva i počinju podupirati njihov rad. Posebno na razinama lokalnih zajednica organizacije civilnog društva javljaju se kao akteri i podupiratelji uvođenja pozitivnih društvenih promjena. Na ovaj se način ostvaruje načelo supsidijarnosti, civilno se društvo ukorjenjuje u lokalnim zajednicama i, što je izuzetno važno, razvija se "odozdo" uz sudjelovanje građana.

Partnerstvo organizacija civilnog društva i drugih relevantnih sudionika novija je tema u razvoju civilnog društva. Dugo vremena prevladavao je stav da organizacije civilnog društva u ulozi nevladinih organizacija trebaju kontrolirati vlast na različitim razinama. Početkom ovoga stoljeća govori se o suradnji i razvoju partnerskih odnosa, a LAG je jedan od boljih primjera toga. Relevantni sudionici s kojima civilno društvo uspostavlja partnerske odnose su država, javne ustanove, privatni sektor i strane organizacije.

Partnerstvo se definira kao više-manje formalni proces kojim se dvije ili više organizacija (privatni, javni ili civilni sektor) odluče primijeniti zajednički plan aktivnosti ili zajednički projekt za rješenje nekog problema. Formaliziranje ovakve suradnje u Hrvatskoj kroz LAG-ove tek je na početku, ali na zaista dobrom početku koji, ukoliko se dobro iskoristi može biti dio te prijeko potrebne pozitivne promjene.

U novije se vrijeme prepoznaju aktivnosti manjeg broja udruga koje se bave temom lokalnog razvoja, povećavanjem broja ljudi koji se samoinicijativno organiziraju i mobilizacijom resursa te zajednički rade na rješavanju problema u lokalnim zajednicama. U okviru ovih projekata ostvarena su partnerstva s lokalnim vlastima i izgrađeno je povjerenje na lokalnim razinama. Ovo područje razvoja, premda opsegom ograničeno, postaje jednim od najprepoznatljivih područja djelovanja organizacija civilnog društva koje lokalne zajednice i civilno društvo izgrađuju odozdo.

Kada govorimo o shvaćanju uloge organizacija civilnog društva u podmirivanju društvenih potreba, tada se fokusiramo na činjenicu kako mnoge organizacije civilnog društva svoju misiju ostvaruju istraživanjem problema na lokalnoj razini te njihovom aktualizacijom u javnosti. Iako na državnoj razini javnost nema izgrađen stav o problemima na lokalnoj razini, upravo je područje LAG-a ono na kojem se konkretne lokalne situacije mogu i trebaju uvijek aktualizirati, ali i rješavati.

Analiza stanja na području LAG-a „Međimurski breg i dol“

Pojam civilnog društva obuhvaća isključivo dobrovoljno, neprofitno, nevladino udruživanje pojedinaca i grupa u različitim formalnim i neformalnim oblicima, s ciljem zadovoljavanja svojih osobnih potreba i interesa, a što u konačnici doprinosi stvaranju opće društvene korisnosti te zajedničkog javnog dobra.

Analiza stanja organizacija civilnog društva (OCD-a) najpotpunija je i najpreciznija s konkretnim podacima dobivenih od samih organizacija. S ciljem izrade takve analize za potrebe Lokalne razvojne strategije kroz proces same izrade iste provedeno je istraživanje u obliku radionice na kojima su sudjelovale udruge koje djeluju na području LAG-a Međimurski breg i dol.

Na dan 07.03.2013. godine u Registru udruga Republike Hrvatske ukupno je bilo upisano 226 udruga koje imaju sjedište na području LAG-a. Broj organizacija civilnog društva, u ovom kontekstu udruga građana, jedan je od glavnih indikatora razvijenosti civilnog društva. Manji broj istih često označava slabiji stupanj razvoja društva u cjelini, odnosno upućuje na slabiju aktivnost gradana i njihovog sudjelovanja u društvenim procesima.

Da bi se utvrdio stupanj razvijenosti civilnog društva nekog područja, često se uzima broj udruga u odnosu na broj stanovnika (najčešće na tisuću (1000) stanovnika). Kao što je već spomenuto, na području LAG-a Međimurski breg i dol prema Registru udruga Republike Hrvatske djeluje 226 udruga. Usporedbom tog podatka s brojem stanovnika prema popisu stanovnika iz 2011. godine (32.905 stanovnika), dolazimo do podatka da na 1000 stanovnika dolaze 6,8 udruga. Usporedbom istog sa susjednim LAGovima (Sjeverozapad 6,03, Mura-Drava 9,4, Središnje Međimurje 11,4), vidimo da se ta brojka nažalost, s obzirom na broj naselja (68), kreće ispod prosjeka.

LAG Međimurski breg i dol na svojem području, u skladu s podacima Registra udruga RH koju vodi Ured za udruge Vlade RH, ima ukupno registrirano 226 udruga od kojih djeluje najviše sportskih i udruga sportske rekreacije (90) što čini čak 40%. Iza njih po brojnosti su dobrovoljna vatrogasna društva (31) udruge iz područja kulture (25).

U prosjeku svaka udruga okuplja oko 30-tak članova, što bi reklo da je oko 6 780 građana uključeno u djelatnosti udruga. Evidencije članstva su vrlo često šturo vođene, a isto tako možemo pretpostaviti da je više od trećine njih u članstvu u više od jedne udruge. Iz toga možemo pak zaključiti da je realna brojka oko 4 500 aktivnih građana u civilnom društvu regije LAGa Međimurski breg i dol. U ukupnom broju stanovnika to čini tek 14%.

Financijsku potporu za svoje aktivnosti udruge gotovo isključivo ostvaruju iz proračuna jedinica lokalne samouprave u kojoj su registrirane te Međimurske županije. Velik broj udruga uzrok je cijepanju proračuna na iznose nedostane za provođenje akcija većeg opsega. Jedan od temeljnih problema „ovisnosti“ o proračunu jedinica lokalne samouprave je manjak znanja, vještina i kapaciteta općenito u udrugama o pisanju projekata i vođenje aktivne politike samoodrživosti. Članovi udruga nisu dovoljno informirani i obučeni za korištenje mogućnosti financiranja iz nacionalnih i europskih izvora.

Druga negativna posljedica velikog broja udruga je raspršenost njihovih aktivnosti, nepostojanje koordinacije i samim time smanjivanje njihovog utjecaja i mogućnosti provođenja inicijativa. Ovdje se kao jedno od rješenja može navesti aktivnije korištenje usluga Regionalnog programa JAKO, Programa regionalnog razvoja civilnoga društva i lokalnih zajednica u Republici Hrvatskoj koje se provodi na području LAG-a Međimurski breg i dol.

S druge pak strane, iz analize je vidljivo kako postoji veliki broj sličnih i srodnih organizacija koje zajedno mogu činiti vrijedan društveni kapital za LAG. Uz to, velika aktivnost u području kulture i rekreacije po čemu je prepoznatljivo ne samo područje LAG-a već i cijele Međimurske županije dobar je zalog za svjetlu budućnost u kreiranju projekata iz tih područja.

Interesno problemsko područje organizacija civilnog društva

Utjecaj na javne politike čini izazovno područje razvoja civilnog društva na području LAG-a u budućnosti. Posebno valja istaknuti nedovoljnu iskorištenost organizacija civilnog društva u pripremi i primjeni različitih javnih politika. Strategija razvoja civilnog društva koju bi izradili stručnjaci u tom području mogla bi aktualizirati ulogu organizacija civilnog društva, dati im dodatan legitimitet i osnažiti njihovu ulogu. Organizacije civilnog društva trebale bi, između ostalog, igrati posredničku ulogu. One popunjavaju prostor između građana, institucija države i tržišta. Organiziraju građane, prenose i zastupaju njihove interese.

Kapaciteti organizacija civilnog društva na području LAG-a u laganom su usponu. Organizacije su sve svjesnije problema ljudskih kapaciteta i sve više ulažu u obrazovanje svojih kadrova. Međutim, organizacije civilnog društva nisu iskoristile priliku zapošljavanja mladih stručnjaka uz potporu državnih programa. To bi trebao biti izazov budućeg razvoja. Sposobni kadrovi bit će sposobni pribaviti i znatnije raspoložive finansijske resurse, a pristupanjem Hrvatske Europskoj uniji organizacije civilnog društva imat će pristup novim finansijskim resursima. Prepoznatljivost vodstva, vidljivi javni nastupi predstavnika organizacija civilnog društva te umrežavanje i sklapanje koalicija radi konkretnih akcija i dalje čine izazovno područje razvoja civilnog društva na području LAG-a.

Kao jedna od velikih prilika za organizacije civilnog društva, ali općenito i za druge oblike organizacija iz sva tri sektora s područja LAG-a je Program JAKO, program za jačanje kapaciteta organizacija koji kroz aktivnosti informiranja, izobrazbe i savjetovanja aktivno radi na razvoju lokalne zajednice te modeli razvijana društveno poduzetničkih ideja koje s jedne strane razvijaju lokalnu zajednicu, a s druge osnažuju samu organizaciju koja implementira društveno poduzetničke ideje.

Područje moguće suradnje organizacija civilnog društva može biti obilježeno i sukobima. Organizacije nedovoljno surađuju međusobno u pitanjima od zajedničkog interesa koliko zbog sukoba toliko zbog nedostatka kulture i neiskustva da dijeljenjem informacija i suradnjom mogu ojačati svaku organizaciju.

Resursi kojima raspolaže civilno društvo indikatori su od primarnog značenja i osobito ih je potrebno analizirati na razini organizacije te djelomično na razini podsektora – skupina organizacija. Pod resursima podrazumijevamo finansijske – novčane i naturalne oblike različitih dobara. Što se tiče izvora sredstava za rad organizacija civilnog društva, njih dijelimo na privatne – donacije gospodarskih subjekta i građana; javne – državne dotacije koje daju vlada, županije, gradovi i općine; članarine – sredstva koja daju članovi pojedinih organizacija; te strane – sredstva koja se dobiju iz inozemnih programa namijenjenih razvoju civilnog društva.

Povezanost organizacija civilnog društva s privatnim sektorom relevantna je varijabla, osobito na mikrorazini. Organizacije civilnog društva povezane s privatnim sektorom na lokalnoj razini čine socijalnu mrežu spremnu za pokretanje inicijativa i pripravnu na rješavanje lokalnih problema. Nepovezanost i nesuradnja organizacija civilnog društva s privatni

Održivi razvoj organizacija civilnog društva povezan je i s dobivanjem finansijskih sredstava iz različitih izvora. To može dugoročno jamčiti stabilnost organizacije. Postojanje različitih izvora sredstava za organizacije civilnog društva znači i to da je civilno društvo ukorijenjeno u zajednicama i društvu. Izvori financiranja za organizacije civilnog društva ovise u velikoj mjeri o područjima njihove djelatnosti. Tako da većina organizacija koje se bave kulturom, sportom, koje rade s osobama s posebnim potrebama ..., ovise gotovo isključivo o domaćim finansijskim sredstvima. Također, postoji razlika u izvorima financiranja organizacija ako se gleda po jedinicama lokalne samouprave u članstvu LAG-a (veće općine izdvajaju i više sredstava te stvaraju poticajno okruženje za osnivanje novih organizacija civilnog društva).

Problem finansijske održivosti i dalje će ostati jednim od prioriteta, s tim da je svima u organizacijama civilnog društva jasno da se trebaju više okrenuti domaćim izvorima: donacijama, dotacijama i ostvarivanju prihoda od vlastitih usluga. Naturalni resursi za razvoj civilnog društva odnose se na opremu kojom raspolažu organizacije civilnog društva. Uredski prostor za rad organizacija civilnog društva jedan je od ključnih resursa. Raspolaganje prostorom kao mjestom za sastanke i druženje čini organizaciju prepoznatljivom, a članovi imaju izraženiji osjećaj pripadanja.

Ljudski resursi u ovom sektoru mjere se i članstvom u organizacijama civilnog društva. Rezultati našeg istraživanja pokazuju da je oko 14% građana u svojstvu članova najmanje jedne organizacije civilnog društva. Ovaj podatak govori o znatno manjem sudjelovanju u odnosu na podatke Europskog istraživanja vrijednosti ("European Value Study" - EVS) gdje je 40% građana izjavilo kako pripada nekoj organizaciji civilnog društva.

Za ljudske resurse u ovom je kontekstu relevantno aktivno članstvo u organizacijama civilnog društva. Aktivno članstvo znači i dobrovoljni rad. Istraživanje govori da se aktivno članstvo u civilnim organizacijama sužava te da se veoma često radi o jednoj ili dvije osobe koje na neformalnoj razini podupire nekolicina prijatelja. Jakosti ljudskih resursa odnose se na spremnost na učenje te stjecanje novih znanja i vještina, osobito kada su u pitanju pripadnici mlađih generacija. Dio organizacija vodi sustavnu politiku stjecanja novih znanja i vještina za zaposlene. Slabosti su povezane s činjenicom da dio starijih generacija, zaposlen u važnijim organizacijama, nedovoljno pažnje posvećuje promociji mlađih stručnjaka, a nerijetko i koči njihov razvoj.

Među organizacijama civilnog društva postoji veći potencijal i interes za umrežavanjem od onog koji je ostvaren. Razina komunikacije među organizacijama civilnog društva, što podrazumijeva i razmjenu informacija između pojedinih organizacija, kreće se od srednje komunikacije prema ograničenoj. Istraživanje dodatno otkriva dimenziju nelojalne konkurencije pojedinih udruga prilikom natječaja za raspodjelu sredstava. Konferencije, seminari i radionice adekvatno su mjesto za razmjenu informacija. Sudionici ovih skupova primjećuju da se na njima redovito okupljaju iste skupine predstavnika relativno razvijenijih organizacija.

Potreba povećanja kapaciteta organizacija civilnog društva dugo vremena nije bila shvaćena kao važan cilj većine donatora, ali i samih organizacija. Ljudski resursi su ključni čimbenik te se neuspjesi u tom području često svode na nemogućnost pribavljanja sredstava za rad organizacija bez kojih nema održivog razvoja organizacija. Zapošljavanje mlađih osoba i sustavno ulaganje u njihova znanja i vještine ključni je problem razvoja sektora. Sustavno ulaganje u ljudske resurse zakonito će doprinijeti razvoju održivog koncepta financiranja civilnog društva. To će pomoći u rješavanju pitanja tehničke opremljenosti, vodstva i umrežavanja.

Ad c) Pregled prijedloga projektnih ideja dostavljenih do 27.03.2013.

R.br.	Općina	Predlagatelj	Sektor projekta	Ciljevi projekta	Faza pripremljenosti	Procjena u €	Projekt za IPARD
1	Gornji Mihaljevec	Udruga NK	Sport, sportska infrastruktura	Izgradnja igrališta - rekreacija	Idejno rješenje	65.000	
2	Gornji Mihaljevec	DVD Preseka	Zaštita od požara	Uređenje DVD doma za rad sa mladima	Idejno rješenje	18.000	
3	Gornji Mihaljevec	Općina	Obrazovanje	Omogućavanje održavanja jedno smjenske nastave	Pripremljen za provedbu	800.000	
4	Gornji Mihaljevec	Općina	Infrastruktura	Izvršiti geodetsku izmjeru na području Općine	Idejno rješenje		
5	Gornji Mihaljevec	Općina	Infrastruktura	Izgradnja infrastrukture na poduzetničkoj zoni „Krč“ Gornji Mihaljevec	Pripremljeno a provedbu	660.000	
6	Gornji Mihaljevec	Općina	Obrazovanje	Kvalitetna nastava TZK-izgradnja sportske dvorane	Pripremljeno za provedbu	790.000	
7	Gornji Mihaljevec	Općina	Zaštita okoliša	Izgradnja učinkovite javne rasvjete na području cijele općine	Idejno rješenje		
8	Gornji Mihaljevec	Općina	Infrastruktura	Izgradnja sustava odvodnje	Prijedlog,faza idejnog rješenja		
9	Gornji Mihaljevec	Općina	Turizam,obrazovanje,okoliš,sport	Ujediniti jedinstveni sportski park	U tijeku je priprema		
10	Gornji Mihaljevec	Općina	Infrastruktura	Izgradnja pješačko biciklističkih staza	Idejno rješenje		
11	Gornji Mihaljevec	Općina	Infrastruktura	Sanacija nerazvrstanih cesta Gornji Mihaljevec	Idejno rješenje	2.750.000	
12	Gornji Mihaljevec	Općina	Sport	Uređenje sportskih terena u naselju Badličan	Idejno rješenje		
13	Gornji Mihaljevec	Općina	Turizam	Izgradnja turističke staze	Idejno rješenje		
14	Gornji Mihaljevec	Općina	Civilno društvo, sport, kultura	Uređenje domova kulture, vatrogasnih domova i prostora za odvijanje djelatnosti	Pripremljen za provedbu	660.000	
15	Gornji Mihaljevec	Općina	Zaštita okoliša	Uređenja središta svih naselja na području općine	Idejno rješenje		
16	Gornji Mihaljevec	Općina	Obrazovanje	Izgradnja nove zgrade vrtića	Idejno rješenje		
17	Nedelišće	Udruga Platana	Zaštita okoliša i prirode	Zaštita područja Natura 2001. Mura-Drava	Idejno rješenje		
18	Nedelišće	Udruga Platana	Zaštita okoliša	Zaštita vodocrpilišta Nedelišće II.zona	Idejno rješenje		
19	Nedelišće	Udruga Platana	Zaštita okoliša i poljoprivreda	Revitalizacija potoka Trnava i bioraznolikosti	Idejno rješenje		

R.br.	Općina	Predlagatelj	Sektor projekta	Ciljevi projekta	Faza pripremljenosti	Procjena u €	Projekt za IPARD
20	Nedelišće	Udruga J.Vrhovski	Kultura	Prekogranična suradnja	U tijeku je priprema		
21	Nedelišće	Javna ustanova	Predškolski odgoj i naobrazba	Dogradnja vrtića i izgradnja jaslica	Pripremljeno za provedbu		
22	Nedelišće	O.Š.Macinec	Obrazovanje i predškolski odgoj	Predškolski program za malu djecu 3 do 6 godina – za romsko naselje Parag	U tijeku je priprema	5.000.000	
23	Nedelišće	OŠ Macinec	Obrazovanje	Rekonstrukcija dogradnja OŠ Nedelišće	Pripremljeno a provedbu	2.650.000	
24	Nedelišće	UPO	Gospodarstvo	Edukacija i obrazovanje poduzetnika i obrtnika	Faza prijedloga	10.000	
25	Selnica	OPG Sršan	Turizam	Izgradnja smještajnih kapaciteta i objekata za rekreaciju	Projekt u tijeku	460.000	M 302
26	Selnica	OPG Sršan	Turizam	Promocija tradicionalnih Medimurskih jela i autohtonog „Medimurskog grunta“	Projekt u tijeku	400.000	M-302
27	Selnica	Općina	Turizam	Privlačenje domaćih i stranih posjetitelja	Idejno rješenje	50.000	
28	Selnica	Općina	Infrastruktura	Modernizacija nerazvrstane ceste Gornji Zebanec	Pripremljeno za provedbu	300.000	301
29	Selnica	Općina	Infrastruktura	Modernizacija cesta naselje Bukovec	Pripremljeno za provedbu	132.000	301
30	Selnica	Općina	Infrastruktura	Poboljšanje uvjeta života mještana	Idejno rješenje	2.700.000	
31	Selnica	Općina	Poduzetništvo	Poboljšanje uvjeta za rad poduzetnika	Pripremljeno za provedbu	200.000	
32	Selnica	Općina	Sport	Bolja rekreacija mladeži i ostalih sportskih aktivnosti	Idejno rješenje	40.000	
33	Selnica	Općina	Obrazovanje	Poboljšanje kvalitete obrazovanja	Pripremljeno za provedbu	2.400.000	
34	Strahoninec	Udruga žena	Okoliš, kultura, tradicija i obrazovanje	Zajedno za našu zajednicu	Idejno rješenje	6.000	
35	Strahoninec	O.Š. Strahoninec	Obrazovanje	Izgradnja sportske dvorane	Pripremljeno za provedbu	1.300.000	
36	Strahoninec	Udruga MIS	Cjeloživotno obrazovanje	Stvaranje preduvjeta za soc.poduzetništvo	Idejno rješenje		

R.br.	Općina	Predlagatelj	Sektor projekta	Ciljevi projekta	Faza pripremljenosti	Procjena u €	Projekt za IPARD
37	Sv.Juraj na Bregu	OPG Horvat	Turizam	Adrenalinski park + rekreacija	Priprema u tijeku	70.000	M 302
38	Sv.Juraj na Bregu	Seljačko domaćinstvo	Poljoprivreda i turizam	Proširenje ugostiteljske ponude i turizma + korištenje solarne energije	Priprema u tijeku		M 302
39	Sv.Juraj na Bregu	Tesarski obrt	Gospodarstvo	Povezivanje gospodarskih subjekata u zajednički tržišni nastup	Program je u fazi prijedloga	100.000	
40	Sv.Juraj na Bregu	Udruga žena Brezje	Civilno društvo	Rekreacija, sportske aktivnosti, povezivanja i druženje djece i stanovništva kroz kampove	U fazi prijedloga	17.000	
41	Sv.Juraj na Bregu	ACREDO d.o.o.	Turizam i aktivan odmor	Proširenje i objedinjenje lokalne turističke ponude	U fazi prijedloga		M 302
42	Sv.Juraj na Bregu	OPG proizvođač peradi	Gospodarstvo	Rekonstrukcija peradarnika – uskladjenje sa EU standardima	Idejno rješenje	133.000	M 302
43	Sv.Juraj na Bregu	KU Udruga	Kultura	Očuvanje i prezentacija kulturne i povijesne grada	Projekt u tijeku	20.000	
44	Sv.Juraj na Bregu	OPG Turk	Poljoprivreda i turizam	Smještajni i rekreacijski kapaciteti	Projekt u tijeku		M 302
45	Sv.Juraj na Bregu	Keramika Fajgl	Gospodarstvo	Očuvati tradiciju izrade keramike	Prijedlog	11.000	
46	Sv.Juraj na Bregu	Općina	Infrastruktura	Asfaltiranje nerazvrstanih cesta	Pripreme u tijeku	267.000	301
47	Sv.Martin na Muri	Općina	Zaštita okoliša	Sustav za zbrinjavanje voda kod sportske dvorane	Pripremljeno za provedbu		
48	Sv.Martin na Muri	BK Udruga	Sport i turizam	Razvoj biciklizma u svim smjerovima	Prijedlog	20.000	
49	Sv.Martin na Muri	OPG Hažić	Gospodarstvo	Prerada jabuka vlastite proizvodnje	Pripreme u tijeku	10.000	M 302
50	Sv.Martin na Muri	OPG Hažić	Ruralni turizam	Kamping turizam na seljačkom domaćinstvu	Idejno rješenje	130.000	M 302
51	Sv.Martin na Muri	OPG Hažić	Ruralni turizam	Turizam na seljačkom domaćinstvu i apartmanski smještaj	Idejno rješenje	130.000	M 302
52	Šenkovec	Općina	Turizam	Poučna staza Zrinski – razvoj turističkih kapaciteta na području općine Šenkovec	U fazi prijedloga	400.000	
53	Štrigova	KUD Sv.Jeronim	Kultura	Razmjena znanja i iskustva iz medimurske kulture	Pripreme u tijeku	6.000	

Legenda pripadnosti projekta dugoročnom cilju:	
	Cilj: Kvaliteta života
	Cilj: Upravljanje razvojem i suradnja
	Cilj: Održivi razvoj
	Projekti koji su istovremeno kapitalni projekti općine